

Lopen kunta

Talousarvio 2025

Taloussuunnitelma 2025-2027

Loppi

Hyväksytty
Valtuusto

9.12.2024 (§ 67)

SISÄLLYSLUETTELO

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	1
2. LOPEN KUNNAN STRATEGIA 2023-2027	3
3. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET	10
3.1. YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	10
3.1.1. JULKINEN TALOUS.....	10
3.1.2. KANSAINVÄLINEN TALOUS	11
3.2. KUNTIEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	11
3.3. VÄESTÖMUUTOKSET	13
3.4. TYÖPAIKAT JA TYÖLLISYYS	17
3.5. NETTOMUUTTO IÄN MUKAAN.....	18
3.6. TYÖPAIKAT LOPELLA	19
4. KUNNAN TALouden TASAPAINO	21
4.1. ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	22
5. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA.....	25
5.1. HENKILÖSTÖMUUTOKSET	25
5.2. HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ	28
5.3. HENKILÖSTÖKULUT	32
6. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA SEKÄ TILIVELVOLLISET	33
6.1. KÄYTTÖTALOUS.....	33
6.2. INVESTOINTIOSA.....	33
6.3. TULOSLASKELMAOSA	34
6.4. RAHOITUSSUUNNITELMAOSA.....	34
6.5. RAPORTOINTI	34
6.6. TILIVELVOLLISET	34
7. TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA.....	35
7.1. TULOSLASKELMA	35
7.2. RAHOITUSLASKELMA	39
7.3. VEROTULOT.....	40
7.4. VALTIONOSUUDET	41
7.5. LAINAKANTA.....	42
7.6. TALOUSARVION KÄYTTÖTALOUSOSAN YHTEENVETO	43
8. KÄYTTÖTALOUS.....	45
8.1. KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	45
8.1.1. VAALIT	45
8.2. TARKASTUSLAUTAKUNTA	46
8.2.1. TARKASTUSTOIMI	46
8.3. KUNNANHALLITUS	48
8.3.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT	50
8.3.2. KESKUSHALLINTO.....	50
8.3.3. HENKILÖSTÖHALLINTO	52

8.3.4. TYÖLLISYYPALVELUT	54
8.3.5. MAANKÄYTTÖ	56
8.4. HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA.....	58
8.4.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT	59
8.4.2. HYVINVOINTI.....	60
8.4.3. KULTTUURIPALVELUT	61
8.4.4. LIIKUNTAPALVELUT.....	63
8.4.5. NUORISOPALVELUT	65
8.5. YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA	68
8.5.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT	69
8.5.2. RAKENNUSVALVONTA	70
8.5.3. YMPÄRISTÖNSUOJELU	72
8.6. SIVISTYSLAUTAKUNTA	74
8.6.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT	75
8.6.2. SIVISTYSTOIMIALAN HALLINTOPALVELUT	76
8.6.3. VARHAISKASVATUS	77
8.6.4. ESIOPETUS.....	80
8.6.5. PERUSOPETUS.....	82
8.6.6. LUKIO	85
8.6.7. KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA	86
8.6.8. KANSALAIPOISTO	88
8.6.9. TAITEEN PERUSOPETUKSEN TUKEMINEN	90
8.6.10. KIRJASTOTOIMI	91
8.7. TEKNINEN LAUTAKUNTA	94
8.7.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT	96
8.7.2. TEKNINEN HALLINTO	96
8.7.3. TEKNISET PALVELUT.....	97
8.7.4. RUOKAPALVELUT	99
8.7.5. LIIKENNEVÄYLÄT	101
8.7.6. YLEISET ALUEET	102
8.7.7. RAKENNUKSET	103
8.7.8. VESI- JA VIEMÄRILAITOS	105
9. KONSERNI- JA MUIDEN TOIMINNALLISESTI TÄRKEIDEN YHTEISÖJEN TAVOITTEET.....	107
10. INVESTOINNIT	111
11. HANKKEET	115
12. TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE	116
13. VUOSIKELLO	120

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

TULOSSA TIUKKOJA AIKOJA

Vuosi 2025 tulee olemaan muutosten aikaa. Tässä ei kuitenkaan ole mitään uutta. Käytännössä koronasta ja vuodesta 2020 alkaen kunnat ovat olleet jatkuvassa muutoksen tilassa. Pandemian tuomat rajoitukset ja muutokset, sote-uudistus, Ukrainan sota, talouden taantuma ja TE-uudistus ovat kaikki muokanneet toimintaympäristöämme. Erityisesti isku on osunut kunnissa talouteen ja kehittämiseen.

Yleinen taloustilanne ja toimintaympäristön muutokset ovat olleet vahvasti läsnä ensi vuoden talousarviota laadittaessa. Talouskasvun epävarmuus näkyy kuluvana vuonna verotulojen pienentymisenä ja on haastavaa arvioida, miten verotulot ja suhdanneriippuvaliset tulot kehittyvät seuraavien vuosien aikana. Valtiovarainministeriön syyskuun katsauksessa kuitenkin ennustetaan, että Suomen talous kääntyy taantumasta kasvuun loppuvuonna 2024 ja vuosina 2025–2026 talouskasvu nousee yli 1,5 prosentin. Toivoo sopii, että se näkyy positiivisena kehityksenä myös Lopen kunnan tuloissa ja elinvoimassa.

Loppi, kuten moni muukin kunta on talouden tasapainottamistyönsä keskellä. Vuoteen 2028 mennessä kunnan on sopeutettava toimintaansa vähintään 2,8 miljoonalla eurolla. Syynä tähän on ympäristön muutos. Kunnan tulot ovat pienentyneet samalla, kun menot ovat koko ajan kasvaneet. Valtion taloushaasteet näkyvät kuntakentällä erityisesti siten, että valtionosuudet ovat vähentyneet huomattavasti, ja niiden rooli pienenee jatkossa edelleen. Kuntien on löydettävä tasapaino muutoksen jälkeen ja huolehdittava entistä enemmän itse oman toimintansa rahoittamisesta. Lopen talouden tasapainottamistyö on jo edennyt, ja olemme saaneet kuluvan vuoden aikana hillittyä menojamme. Työn on kuitenkin jatkuttava. Meidän on edelleen karsittava kuluja, löydettävä keinoja lisätä kunnan tuloja ja etsittävä kustannustehokkaita tapoja järjestää palvelut.

Kuntien rakenne muuttui merkittävästi julkisen sektorin suurimpiin uudistuksiin kuuluvan hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä. Voisi ajatella, että talouden hallinnasta on tullut aiempaa helpompaa, kun sosiaali- ja terveystalveluiden välillä yllättävätkin kuluerät jäivät pois. Samalla kuitenkin käytettävissä olevia keinoja talouden hallintaan on vähemmän. Kun kunnan tehtäväkenttä kapenee, kohdistuu suurin osa budjetista vahvasti lakisääteisiin sivistystalveluihin, joissa kamppaillaan aina taloudellisen tehokkuuden ja laadukkaan talvelun haastavassa rajapinnassa.

Ensi vuonna edessä on jälleen merkittävä muutos, kun työllisyystalveluiden toiminta ja rahoitus siirtyvät valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta. Työllisyystalvelut ovat jatkossa yksi kunnan perustalveluista samoin kuin esimerkiksi varhaiskasvatus, peruskoulut ja kirjastot. Loppi on mukana neljän kunnan – Loppi, Hausjärvi, Janakkala ja Riihimäki – muodostamassa Etelä-Hämeen työllisyysalueessa (EHTA), joka vastaa paitsi kuntien työllisyystalveluiden hoidosta, myös osaltaan elinkeinoasioista.

TE-uudistuksen yhteydessä painotetaan usein osiota T, eli työllisyydenhoitoa. Itse näen, että uudistuksen yhteydessä EHTAn jäsenkunnilla on tuhannen taalan paikka nostaa vahvasti esiin myös se E, eli elinkeinopuoli. Yhteistyön kehittäminen ja konkretisointi sillä osa-alueella on välttämätöntä, jotta varmistamme EHTA-kuntien elinkeinosektorin ja elinvoiman kehittymisen vahvasti positiiviseen suuntaan tulevaisuudessa.

Kunnan talouden sopeuttamisohjelman mukaisesti kunnan talousarvion on oltava positiivinen vuoteen 2028 mennessä. Sitä edeltävät vuodet tulevat olemaan alijäämäisiä. Vuodelle 2025 talousarvioesityksen mukainen kunnan vuosikate tulee olemaan 1 338 300 euroa ja tilikauden tulos 1 160 700 euroa alijäämäinen. Lopen kunnallisveroprosentti ensi vuodelle pysyy ennallaan ja on 8,90. Kiinteistöverot ovat Lopella olleet lakisääteisessä minimissä, mutta jatkossa siihen ei enää ole varaa. Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan kasvavan 1 090 000 eurolla, ollen noin 19,1 milj. euroa. Menosäästöjä joudutaan hakemaan merkittävästi lisää tulevina vuosina, ja se ei valitettavasti voi olla näkymättä kuntalaisille tarjottavissa palveluissa.

Työttömyys on Lopella jonkin verran noussut kuluvan vuoden aikana, mutta työllisyys on silti pysynyt muuta maata myönteisempänä. Lopen työttömyysprosentti syyskuussa 2024 oli 6,2 prosenttia, kun se Kanta-Hämeen maakunnassa oli 9,2 % ja koko maassa 10,4 prosenttia.

Suurena uhkana kunnalle on väestön väheneminen. Väestökehityksen osalta alkuvuosi 2024 näytti Lopella hyvältä, mutta kesän jälkeen opiskelijoiden muutto opiskelupaikkakunnilleen näkyy notkahduksena väkiluvussa. Syntyvyys on edelleen pientä ja keskuudestamme poistuvia on selvästi syntyviä enemmän. Uskon kuitenkin, että strategiassamme asetettu tavoite muuttovoitosta tulee niin kuluvan vuoden kuin tulevan talousarviovuodenkin osalta toteutumaan. Aikahan sen sitten näyttää, miten onnistuimme.

Olemme siis tulevat vuodet vaikeiden säästöpäätösten edessä. Olennaista on onnistua valitsemaan keinoista ne, jotka aiheuttavat mahdollisimman vähän negatiivisia vaikutuksia mahdollisimman harvalle kuntalaiselle. Ja muistaa täytyy myös kunnan kehittäminen ja erinomaisen strategiamme toteuttaminen. Niitä ei voi huonoinakaan aikoina unohtaa.

Meidän on kyettävä katsomaan viisaasti ja kestävästi tulevaisuuteen, reagoitava muutoksiin ja suhteutettava palvelumme todelliseen tarpeeseen. Minä uskon, että me siinä onnistumme.

Lopella 7.11.2024

Mikko Salmela

kunnanjohtaja

Lopen kunnan strategia 2023-2027

- Visio: Mahdollistamme elämisen ja yrittämisen unelmia luonnon keskellä

Vahvistamme
taajamien ja
kylien elinvoimaa

Luomme
osallisuudella
hyvinvointia

Varmistamme
suunnitelmallisen
kasvun

Tasapainoinen
talous

Osaava ja hyvinvoiva
henkilöstö

Arvot: lähellä, luova, luotettava

Tavoitteenamme on mahdollistaa asumisen ja yrittämisen unelmia luonnon keskellä.

Meillä se onnistuu!

Tässä strategiassa on Lopen suuntaviivat ja painotukset vuosille 2023–2027. Se on syntynyt yhteisten kohtaamisten ja keskustelujen kautta kuntalaisten, kunnan työntekijöiden, päättäjien, yrittäjien, vapaa-ajan asukkaiden, koululaisten, yhdistysten ja seurojen kanssa. Dialogien tukena on käytetty työpajoja, asukas- ja seurailtoja sekä verkkokyselyitä. Jokaisen kohtaamisen jälkeen teemat ja valinnat ovat kirkastuneet, strateginen ajattelu on saanut syvyyttä ja tavoitteet konkretisoituneet. Lopputuloksena on valintoja, joiden toteuttamiseen erityisesti keskitämme yhteisen tekemisen ja toteutuksen seurannan.

Arjessa tapahtuu paljon muitakin päätöksiä ja toimia, jotka omalta osaltaan vievät meitä kohti tavoitteitamme. Toimintaympäristömme suuret tapahtumat kuten työelämän muutos, digitalisaatio, pandemia, uudet hyvinvointialueet, energiakriisi, ikääntyminen ja ympäristöasiat luovat paineita määritellä oman roolimme ja tehtävämme nykyisessä kuntakentässä. Tarvitaan valintoja. Toimeenpano vaatii jatkuvaa strategisen ajattelun ja toiminnan kehittämistä.

Loppi haluaa olla vakavarainen, kehittyvä, kuntalaisten sekä yritysten hyvinvointia ja kasvua tukeva kunta. Tämä onnistuu kuntalaisten, seuratoimijoiden, yritysten ja kunnan pitkäjänteisellä yhteistyöllä sekä osaamisen jakamisella.

Strategian toteuttamista tukevat uuden strategian myötä luotavien ohjelmien lisäksi UNICEF Lapsiystävällinen kunta, kuntamme elinkeino-ohjelma ja Suomen Kuntaliiton Liikkuvin kunta.

Tasapainoinen talous

Pitkäjänteisellä (3–5 vuoden) suunnittelulla varmistamme tasapainoisen talouden, turvaamme kuntalaisille oikein mitoitettut lakisääteiset peruspalvelut ja luomme edellytykset hyvinvoivalle ja kehittyvälle kunnalle. Olemme itsenäinen, vakavarainen ja elinvoimainen kunta.

Mitä tavoittelemme?

- Tasapainoista taloutta, jonka avulla takaamme lakisääteiset palvelut kuntalaisille
- Pitkän tähtäimen (3–5 vuotta) talous- ja investointisuunnitelmaa, jolla turvaamme palveluidemme kehittämisen
- Kilpailukykyistä verotusta verrokkikuntiin verrattuna
- Tuloverojen sekä yhteisöverotulojen kasvulinjan jatkumista

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Noudatamme kestävän kehityksen periaatteita
- Luomme vuosittain päivittyvän ja hyväksytyn talous-, palveluverkko-, kiinteistö- ja investointisuunnitelman
- Luomme riskienhallintasuunnitelman
- Tehostamme kunnan tilojen käyttöä ja nostamme niiden käyttöastetta sekä luovumme tarpeettomista kiinteistöistä
- Vahvistamme kumppanuusverkostoa palveluidemme kehittämiseksi

Mitä seuraamme?

- Vuosittainen tasapainoinen tilinpäätös
- Lainamäärä/asukas pidetään valtakunnallisen keskiarvon alapuolella
- Tulo- ja yhteisöverotuottojen kasvu vähintään 1 % / vuosi
- Kunnallisvero verrokkikuntien tasolle
- Yksikään kriisikunnan mittareista ei täyty

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Peruspalveluita tuottamaan mitoitettu henkilöstö ja yhteistyökumppaniverkosto ovat menestyvän kunnan tae. Kehitämme ja toimimme yhdessä luotua toimintakulttuuria kunnioittaen. Tavoitteenamme on pitkäjänteinen osaamisen kehittäminen, sitoutunut ja hyvinvoiva henkilöstö. Panostamme hyvään johtamiseen ja koko työyhteisön keskinäiseen vuorovaikutukseen.

Mitä tavoittelemme?

- Lopelle halutaan tulla töihin
- Henkilöstö- ja osaamisrakenne on oikeassa suhteessa palveluihin
- Henkilöstön ja kumppanuuksien osaamisen systemaattista kehittämistä
- Hyvinvoivaa, motivoitunutta ja sitoutunutta henkilöstöä sekä verkostotoimijoita
- Arvojen ja yhteisen toimintakulttuurin mukaista hyvää johtamista

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Laadimme peruspalveluita koskevan kriittisten resurssien nykytila-arvion
- Määrittelemme tulevaisuuden osaamistarpeet sekä niiden hankinta-/kehittämissuunnitelman
- Kehitämme pitkäjänteisesti henkilöstömme esihenkilö- ja työntekijätaitoja
- Luomme toimintakulttuuria tukevat käytänteet yhdessä koko henkilöstön ja luottamushenkilöstön kanssa
- Kehitämme paikallisia kumppanuuksia

Mitä seuraamme?

- Henkilöstön tyytyväisyysmittari (tyytyväisyys, sitoutuminen, suosittelu) – tavoitellaan positiivista kehitystä
- Henkilöstön vaihtuvuus < 5 %
- Sairauspoissaolojen määrä vakaalla lasku-uralla
- Sitoutuminen keskeisiin virkoihin min. 5 vuotta
- Työhyvinvointi ja johtamisen mittaukset
- Lähtöhaastattelut
- Hakujen määrä / avoin tehtävä

Taajamien ja kylien elinvoimaisuus

Edistämme Lopen kunnan luonnollisia kasvualueita ja luomme pohjaa taajamien ja kylien elinvoimaisuuden kehittämiseksi. Kaavoituksella ja investoinneilla tuemme monipuolista yritystoimintaa ja asumista sekä varhaiskasvatus-, koulu- ja hyvinvointipalveluita. Parannamme taajamien ja kylien viihtyisyyttä, yleisilmettä, tietoliikenne- ja tieverkostoa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Mitä tavoittelemme?

- Lopen luonnollista kasvua edistävää palveluverkkoa
- Monipuolisia mahdollisuuksia yritystoimintaan ja asumiseen
- Panostuksia taajamien ja kylien yleisilmeeseen sekä viihtyvyyteen, tietoliikenne- ja tieverkostoon

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Sitoudumme laatimiimme palveluverkko-, kiinteistö- ja investointisuunnitelmiin
- Laadimme maankäytön ohjelman – 20 vuotta
- Hankimme aktiivisesti maata ja kaavoitamme rakentamisvalmiita tontteja monipuoliseen asumiseen ja yrittämiseen
- Laadimme kevyen ja julkisen liikenteen ohjelman
- Toteutamme suunnitelman mukaiset vuosi-investoinnit yleisilmeeseen, tietoliikenne- ja tieverkostoon
- Tehostamme yhteistyötä maanomistajien ja yritysten kanssa

Mitä seuraamme?

- Palveluverkkosuunnitelman toteuttaminen
- Tonttivaranto ja rakennuslupien määrä
- Asukas- ja yritysmäärän kasvu taajamissa ja kylissä
- Tietoliikenneyhteyksien kattavuus
- Investointien toteutuminen yleisilmeeseen, viihtyvyyteen, tietoliikenne- ja tieverkostoon

Osallisuudella hyvinvointia

Lisäämme kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden, yritysten, yhdistysten ja kunnan yhteistyötä. Osallisuutta vahvistamalla rakennamme parempaa arkea. Tavoitteena on hyvinvoiva ja luonnostaan tunnettu Loppi.

Mitä tavoittelemme?

- Osallistuvat, hyvinvoivat kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat
- Pitkäjänteistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa
- Uusien asukkaiden kotouttamista ja osallisuuden vahvistamista

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Toteutamme osallisuusohjelman yhdessä paikallisten yhdistysten ja yritysten kanssa
- Yhteiset verkostoitumistapaamiset ja kehittämistilaisuudet eri toimijoiden kanssa
- Tuemme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävää viestintää
- Kehitämme kuntalaisten hyvinvointia tukevia palveluita
- Lapsi- ja yritysvaikutusten arviointi päätöksenteossa

Mitä seuraamme?

- Kuntalaiskyselyt
- Tapahtumien asiakaspalautteet (suositteluprosentti)
- Kunnan ja kolmannen sektorin yhteisten tilaisuuksien, hankkeiden ja tapahtumien määrä
- Hyvinvointikertomus ja muut hyvinvointia kuvaavat mittarit
- Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen asiakasmäärät

Suunnitelmallinen kasvu

Hallittu kasvu on pitkäjänteisen menestyksemme tae. Luomme monipuolista asumis- ja tonttitarjontaa erilaisten ihmisten ja yritysten tarpeisiin. Toimimme suunnitelmallisesti ja aktiivisesti elinvoimaisen yritystoiminnan mahdollistamiseksi.

Lopen houkuttelevuus asuinkuntana kasvaa. Asiakaslähtöisyys on kaiken toimintamme perusta.

Mitä tavoittelemme?

- Tasaista ja hallittua kasvua ympäristöä kunnioittaen
- Positiivista nettomuuttoa
- Kysyntään vastaavia monipuolisia asumisen ratkaisuja sekä asumis- ja yritystontteja
- Yrittäjämönteisyyttä
- Meillä onnistuu – toimimme asiakaslähtöisesti

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Palveluohjauksen kehittäminen kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden tueksi
- Luomme kumppanuuksia ja verkostoja yritystoiminnan kehittämisen tueksi ja osallistumme aktiivisesti olemassa olevien verkostojen toimintaan
- Kehitämme markkinointia uusien kuntalaisten hankintaan sekä yritystoiminnan monipuolistamiseen

Mitä seuraamme?

- Asukasluvun/muuttovoiton kehitys
- Toteutuneet tonttikaupat
- Vapaa-ajanasuntojen muutokset vakituisiksi asunnoiksi
- Uudet yritykset kunnassa
- Yrittäjäkyselyt

3. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Toimintaympäristön muutosten ja yleisen taloudellisen kehityksen tarkastelu perustuu valtiovarainministeriön syksyllä 2024 julkaisemaan taloudelliseen katsaukseen. Suomen talouden kehitys on ollut viime vuosina selvästi heikompaa kuin euroalueella keskimäärin. Venäjän hyökkäyssodan ja korkojen nousun epäsuotuisat vaikutukset ovat olleet Suomessa suuremmat kuin euroalueen maissa keskimäärin.

Venäjän talouden ja kaupan merkitys Suomelle oli ennen hyökkäystä suurempi kuin useimmille euroalueen maille. Korkojen nousun vaikutus on ollut muita maita voimakkaampi, koska Suomessa asuntoluotoista 94 prosenttia on vaihtuvakorkoisia ja korkojen nousu on välittänyt reaalityömarkkinoiden nopeasti.

Suomen talouden taantuman pohja näyttäisi kuitenkin olevan ohitettu. Kun talouden kasvu on käynnistynyt, on syytä olettaa, että kasvu myös jatkuu ja ripeytyy, kun epävarmuus hellittää ja matalasuhdanteen ote kuluttajista ja yrittäjistä kirpoaa. Noususuhdanteessa vuosina 2025–2026 kasvu on selvästi pidemmän aikavälin keskimääräistä vauhtia nopeampaa. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta.

Bruttokansantuote kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja. BKT:n kehitystä tukee muun muassa yksityisten investointien kasvu, jonka arvioidaan elpyvän markkinakorkojen laskun ja vihreään siirtymään liittyvien panostusten seurauksena.

3.1.1. Julkinen talous

Suomen julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen kasvun takia. Suomen hallituksen päättämät toimet ja talouskasvun kiihtyminen pienentävät alijäämiä vuodesta 2025 eteenpäin, mutta silti julkinen taloudenpito pysyy riskirajoilla.

Valtionhallinnon ja paikallishallinnon syvät alijäämät ja heikko taloussuhdanne kasvattavat velkasuhdetta. Velka uhkaa kasvaa edelleen suhteessa kokonaistuotantoon, vaikka alijäämien pieneneminen ja talouskasvun kiihtyminen hidastavatkin velkasuhteen kasvua. Viitearvo, joka on asetettu julkiselle alijäämälle EU:n perussopimuksessa, on vaarassa ylittyä vuosina 2024–2025.

Energiamurros ja etenevä digitalisaatio ovat kasvattaneet investointeja. Erityisesti energiantuotantoon liittyvät investoinnit ja halpaa sähköä hyödyntävä tuotanto ovat kasvaneet. Investoinnit näille aloille tulevat jatkumaan myös tulevana vuosina, sillä investointisuunnitelmia Suomeen on ennätysellisen paljon. Investointeja lisäävät myös puolustukseen liittyvät valtion investoinnit.

3.1.2. Kansainvälinen talous

Epävarmuus maailmantaloudessa on kasvanut, mihin syynä on ennen kaikkea ollut geopolittisten jännitteiden kiristyminen. Talouskasvu painottuu yhä Yhdysvaltoihin ja nouseviin talouksiin. Yhdysvaltojen talous kasvoi voimakkaasti vuoden 2024 toisella neljänneksellä yksityisen kulutuksen tukemana. Palveluiden ennakoivat indikaattorit viittaavat kasvun jatkumiseen, mutta teollisuuden osalta heikompaan kehitykseen. Yhdysvaltojen talouskasvu kuitenkin hidastuu 2024 vuoden 2,6 prosentista 1,9 prosenttiin vuonna 2025.

Kiinan talousnäkymät ovat haastavat. Kokonaistuotannon kasvu hidastui vuoden toisella neljänneksellä. Kotimaisen kulutuksen kasvu on vaimeaa kuluttajien luottamuksen ollessa alamaissa. Talouskasvua pyritään kiihdyttämään elvyttävällä finanssipolitiikalla. Kiinan talous kasvaa 4,5 prosenttia 2024, ja kasvu hidastuu 4,2 prosenttiin vuonna 2025.

Nopea talouskasvu jatkuu Intiassa erityisesti palveluiden kannattelemana. Kokonaistuotanto kasvoi Japanissa kuluvaan vuoden toisella neljänneksellä, mutta rahapolitiikan kiristävän syklin alkaminen aiheuttaa epävarmuutta. Ison-Britannian näkymät ovat kirkastuneet kesällä 2024 erityisesti rakentamisen vetämänä. Ruotsin tilanne on haastava, ja keskuspankki keventää nopeasti rahapolitiikkaa talouden tukemiseksi. Rakennusteollisuuden odotetaan elpyvän vuodesta 2025 lähtien. Sotatalouden olojen vallitessa Venäjällä inflaatio on kiihtynyt nopeasti.

Euroalueen talouskehitys on vaatimatonta. Euroalueen ja maailmantalouden elpyminen saattaa toteutua odotettua hitaammin. Erityisesti miten Saksan ja Kiinan taloudet luovivat ulos pitkittyneistä ongelmistaan pitää yllä epävarmuutta. Maailmantalouden kasvu hidastuu kolmeen prosenttiin vuonna 2025.

3.2. Kuntien taloudellinen kehitys

Suomen Kuntaliiton talousbarometrin mukaan kuntien talousnäkymät heikkenevät nyt jyrkästi. Erityisesti pienemmissä kunnissa laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa tulevina vuosina merkittävästi. Laskennallinen korotuspaine näkyy myös negatiivisena vuosikatteenä ja tilikauden tuloksena. Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kunnissa, jos kehitys jatkuu väestöennusteen mukaisesti. Maakunnittain tarkasteltuna eniten talousnäkymien odotetaan heikkenevän Kanta-Hämeessä ja Pohjois-Karjalassa.

Suomen hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta. Vahvistaminen tapahtuu sekä tulojen lisäämisen että menojen karsimisen kautta. Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde. Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025. Myös kuntien kiinteistöverotulot kasvavat, mitä selittää osaltaan hallituksen päätös nostaa maapohjien verotuksen alarajaa.

Valtiovarainministeriön 22.10.2024 julkaiseman tiedotteen mukaan kuntien valtionosuusuudistus siirtyy vuoteen 2027. Uuden rahoitusmallin on tarkoitus vahvistaa itsehallintoa ja säilyttää kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus. Osana uudistusta arvioidaan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Samalla tarkastellaan tasauksen piirissä olevien verojen määrää ja tasauksen suuruutta. Perusperiaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden.

Kuntien roolia kotoutumisen edistämisessä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevalla kotoutumislailalla. TE-palvelu-uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille.

Kuntien tehtävät painottuvat TE-uudistuksen jälkeenkin elinvoiman ja kotoutumisen edistämisen lisäksi erityisesti lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla.

Kuntien verorahoitus ei riitä kuntatalouden investointien rahoittamiseen, vaan välttämättömät investoinnit jatkuvat monissa kunnissa lainarahoituksella. Kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntatalouden korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, vaikka markkinakorot ovat laskeneet huipustaan, sillä kiinteäkorkoiset lainat ovat suojanneet korkokustannusten kasvua.

Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina. Negatiivisen vuosikatteen kunnissa tulee kiinnittää huomiota vuosikatteen vahvistamiseen, jotta velkaantuminen suhteessa tulopohjaan ei muodostu pitkällä aikavälillä ongelmaksi. Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmille kunnille, jos väestöennusteen mukainen demografiakehitys jatkuu ennustetun kaltaisena.

Jatkuva epätasapaino tulojen ja menojen välillä osoittaa tarvetta menojen sopeutustoimenpiteille ja veronkorotuksille. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa, kiinteistöjen tehokas käyttö, kaupungistuminen, syntyvyyden pienentyminen sekä vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja, joissa yhteistyö korostuu.

Lähteet:

Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, syksy 2024, talousnäkymät. Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2024:43.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165826>

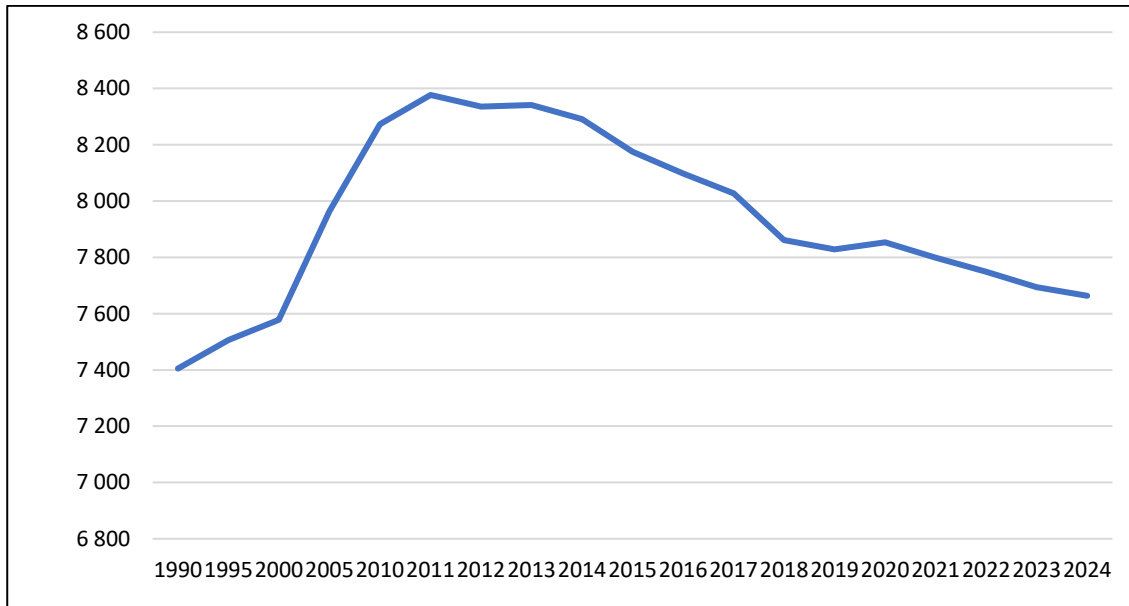
Suomen Kuntaliitto: Talousbarometri. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2024>

3.3.Väestömuutokset

VÄESTÖKEHITYS

Vuosi	Asukasluku 31.12.	Muutos
1990	7 405	
1995	7 506	101
2000	7 578	72
2005	7 964	386
2010	8 273	309
2011	8 377	104
2012	8 336	-41
2013	8 341	5
2014	8 291	-50
2015	8 175	-116
2016	8 098	-77
2017	8 028	-70
2018	7 861	-167
2019	7 828	-33
2020	7 853	25
2021	7 799	-54
2022	7 749	-50
2023	7 694	-55
2024	7 663	-31

KUNNAN ASUKASLUKU

Loppi on aikaisemmin ollut vahvasti kasvukunta, mutta vuoden 2011 jälkeen asukasluvun kehitys on ollut laskeva. Taustana on osaltaan ollut valtakunnallinen kehitys väestön keskittymisestä isompiin kasvukeskuksiin. Vuoden 2020 aikana asukasmäärä nousi hieman, mutta vuodesta 2021 eteenpäin asukasmäärä on ollut laskeva. Kanta-Hämeen väestönkehitys on laskusuhdanteinen, vaikka maahanmuutto on pysynyt korkealla tasolla. Muuttoliike Kanta-Hämeestä muihin maakuntiin oli runsasta ja pelkästään syyskuussa 2024 maakunta koki nettomuuttotappiota 157 henkilöä.

VÄESTÖN IKÄRAKENNE

Ikäryhmät	0–4	5–14	15–19	20–34	35–49	50–64	65–79	80–	Asukasluku
2000	434	1 061	466	1 071	1 688	1 581	959	318	7 578
%	5,7 %	14,0 %	6,1 %	14,1 %	22,3 %	20,9 %	12,7 %	4,2 %	
2005	473	1 125	458	1 039	1 731	1 764	1 040	334	7 964
2006	492	1 119	458	1 053	1 732	1 743	1 082	327	8 006
2007	510	1 105	486	1 064	1 740	1 796	1 081	340	8 122
2008	503	1 112	491	1 056	1 721	1 819	1 084	360	8 146
2009	503	1 122	509	1 071	1 717	1 854	1 093	375	8 244
2010	504	1 126	500	1 057	1 722	1 842	1 131	391	8 273
2011	495	1 139	511	1 063	1 743	1 831	1 194	401	8 377
2012	473	1 146	514	1 029	1 713	1 808	1 248	405	8 336
2013	477	1 157	483	983	1 716	1 806	1 328	391	8 341
2014	455	1 165	479	953	1 672	1 807	1 366	394	8 291
2015	422	1 117	492	912	1 598	1 817	1 399	418	8 175
2016	397	1 117	446	895	1 561	1 827	1 417	438	8 098
2017	383	1 086	461	845	1 548	1 800	1 449	456	8 028
2018	335	1 045	472	769	1 489	1 805	1 481	465	7 861
2019	306	1 014	501	756	1 456	1 826	1 491	478	7 828
2020	294	966	487	791	1 448	1 836	1 543	488	7 853
2021	298	927	478	773	1 461	1 816	1 520	526	7 799
2022	291	901	473	800	1 448	1 759	1 559	518	7 749
2023	292	858	471	816	1 422	1 728	1 588	517	7 694
%	3,8 %	11,2 %	6,1 %	10,6 %	18,5 %	22,5 %	20,6 %	6,7 %	
Koko maa	4,2 %	10,6 %	5,6 %	18,4 %	19,3 %	18,5 %	17,4 %	5,9 %	

Kunnan väestön ikärakenne painottuu aikaisempaa enemmän vanhempiin ikäluokkiin, sillä puolet kunnassa asuvista on yli 50-vuotiaita. Nuorimmissa ikäryhmissä lukumääräinen kehitys on 2000-luvun ajan ollut pääasiassa negatiivinen, mikä mahdollisesti tulee näkymään tulevana vuosina muun muassa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kysynnän pienenemisenä.

Koko maan ikärakenteeseen verrattuna 0–4- ja 20–49-vuotiaiden osuudet ovat keskimääräistä pienemmät ja 5–19-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden osuudet ovat yli maan keskiarvon.

VÄESTÖENNUSTE

Vuosi	Luonnollinen väestölisäys			Kuntien välinen muuttoliike			Väestön lisäys	Asukasluku 31.12.
	Syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntaan muuttaneet	Kunnasta muuttaneet	Kokonaisnettomuutto		
2024	53	88	-35	406	417	-11	-46	7 663
2025	51	88	-37	405	412	-7	-44	7 632
2030	49	93	-44	400	393	7	-37	7 393
2035	47	99	-52	396	365	31	-21	7 254
2040	47	104	-57	388	345	43	-14	7 176
2045	45	109	-64	415	341	74	10	7 421

Kunnan väestökehitys on Tilastokeskuksen vuonna 2024 tekemän väestöennusteen mukaan laskeva siten, että vuonna 2040 kunnassa olisi 7 379 asukasta. Tarkastelujakson asukasluku näyttää ennusteen mukaan laskevalta vuoteen 2045 asti. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan kuntien välinen muuttoliike on kokonaisnettomuuton osalta positiivinen. Tärkeänä tavoitteena on asukasluvun kehityksen kääntäminen aikaisemmin kasvuun.

KOULUTUSRAKENNE

	Koko maa		Kanta-Häme		Loppi	
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	4 771 619		145 826		6 542	
Ei perusasteen tutkintoa	1 189 839	24,9 %	37 835	25,9 %	1 851	28,3 %
Tutkinnon suorittaneita yhteensä	3 581 780	75,1 %	107 991	74,1 %	4 691	71,7 %
Toinen aste	1 913 688	40,1 %	62 392	42,8 %	2 983	45,6 %
Erikoisammattitutkinto	54 730	1,1 %	2 201	1,5 %	115	1,8 %
Korkea-asteen tutkinnon suorittanut, yht.	1 613 362	33,8 %	43 398	29,8 %	1 593	24,4 %
Alimman korkea-asteen tutkinnon suorittanut	403 701	8,5 %	15 180	10,4 %	589	9,0 %
Alemman korkeakouluasteen suorittanut	620 512	13,0 %	16 259	11,1 %	648	9,9 %
Ylemmän korkeakouluasteen suorittanut	534 078	11,2 %	11 135	7,6 %	336	5,1 %
Tutkijakoulutusasteen suorittanut	55 071	1,2 %	824	0,6 %	20	0,3 %

Tilastokeskuksen vuoden 2023 väestön koulutus rakenne -tilaston mukaisesti koulutusaste on hivenen noussut Lopella. Vuonna 2023 perusasteen tutkinnon 15 vuotta täyttäneistä henkilöistä oli suorittanut 71,7 prosenttia. Vastaavasti vuonna 2022 tutkinnon 15 vuotta täyttäneistä oli suorittanut 70,3 prosenttia. Tämä on koko maan tutkinnon suorittaneiden keskiarvoa (75,1 %) pienempi.

3.4. Työpaikat ja työllisyys

TYÖTTÖMYYSASTE

Vuosi	Loppi, %	Riihimäen seutu, %	Koko maa, %
2000	10,5 %	12,2 %	14,4 %
2005	8,4 %	10,0 %	10,6 %
2010	6,8 %	9,3 %	10,0 %
2011	6,0 %	8,3 %	9,1 %
2012	6,0 %	8,3 %	9,4 %
2013	6,9 %	9,5 %	11,3 %
2014	8,3 %	10,5 %	12,4 %
2015	8,8 %	10,8 %	13,4 %
2016	7,6 %	14,1 %	13,6 %
2017	6,3 %	8,8 %	11,2 %
2018	5,3 %	7,2 %	9,7 %
2019	5,7 %	7,0 %	9,8 %
2020	7,4 %	10,2 %	13,6 %
2021	6,4 %	8,6 %	10,5 %
2022	5,4 %	8,3 %	9,9 %
2023	6,5 %	7,7 %	9,4 %
9/2024	6,2 %	9,2 %	10,4 %

Lopen työllisyystilanne on ollut keskimääräisesti hyvä. Kunnan työttömyysaste on pysynyt Kanta-Hämeen matalimpana ja selkeästi matalampana kuin koko maassa keskimäärin. Lopella oli syyskuussa 2024 työttömiä yhteensä 219 henkilöä, joista alle 25-vuotiaita oli 24 henkilöä ja yli vuoden työttömänä olleita 49 henkilöä. Vastaavasti vuotta aiemmin syyskuussa vuonna 2023 oli työttömänä yhteensä 170 henkilöä, joista alle 25-vuotiaita oli 29 henkilöä ja yli vuoden työttömänä oli ollut 43 henkilöä.

3.5. Nettomuutto iän mukaan

NETTOMUUTTO IÄN MUKAAN

	2000	2010	2019	2020	2021	2022	2023
Yhteensä	79	32	-14	41	-41	-25	-5
-4	33	28	10	5	8	22	8
5-9	6	14	1	-1	1	7	1
10-14	1	-8	1	-9	-5	2	0
15-19	-24	-40	-46	-51	-58	-65	-42
20-24	-35	-23	-17	3	-42	-5	-5
25-29	36	15	7	28	17	16	5
30-34	13	21	25	8	25	20	21
35-39	10	6	-6	8	9	9	9
40-44	24	7	2	5	0	-5	8
50-54	0	7	8	5	10	-14	-1
55-59	5	5	8	12	-8	-3	9
60-64	6	-9	11	15	7	-4	-11
65-69	1	0	0	17	-10	3	0
70-74	-3	3	0	-4	-7	-3	3
75-	-4	3	-8	-1	3	-5	0

Taulukko osoittaa, että muuttoliike Lopelle on vähentynyt 2000-luvun alkuvuosien jälkeen ja kehitys on muuttunut viime vuosina negatiiviseksi. Vuonna 2020 muuttoliike Lopelle oli positiivinen, mutta sen jälkeen muuttoliike on ollut jälleen negatiivinen.

3.6. Työpaikat Lopella

TYÖPAIKAT

	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	251	175	175	173	167	159	174
Kaivostoiminta ja louhinta	11	5	9	4	6	5	5
Teollisuus	551	459	448	441	432	424	421
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	7	5	5	6	5	2	2
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	45	30	34	36	42	43	42
Rakentaminen	352	354	357	363	339	367	384
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	539	486	491	505	503	505	497
Kuljetus ja varastointi	283	254	272	271	250	250	249
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	89	103	89	86	67	88	74
Informaatio ja viestintä	97	91	87	84	76	83	85
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	42	40	38	37	33	30	37
Kiinteistöalan toiminta	18	23	24	23	25	23	22
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	147	128	124	127	126	111	131
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	180	195	195	224	205	216	212
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	177	152	152	153	169	162	150
Koulutus	167	167	158	173	172	183	189
Terveys- ja sosiaalipalvelut	463	465	453	476	529	498	805
Taiteet, viihde ja virkistys	35	47	45	41	36	38	35
Muu palvelutoiminta	78	87	75	86	89	87	92
Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön	0	16	12	9	14	10	5
Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0	0	0
Tuntematon	53	53	65	55	58	37	35
Yhteensä	3 585	3 335	3 308	3 373	3 343	3 321	3 646

Elinkeinoryhmittely yllä perustuu Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston toimialaluokitukseen. Pääryhmittelynä tarkastelujakson aikana eniten ovat vähentyneet maa- ja metsätalouden sekä teollisuuden työpaikat. Eniten ovat kasvaneet rakentamisen sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnan työpaikat edellisiin vuosiin verrattuna.

TYÖSSÄKÄYNTI

	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alueella työssäkäyvät yhteensä	2 137	2 062	2 027	2 021	1 993	1 969	1 951
Asuinkunnassaan työssäkäyvät	1 461	1 231	1 208	1 225	1 220	1 156	1 158
Alueelle pendelöivät	676	831	819	796	773	813	793
Asuinkunnan ulkopuolella työssäkäyvät	2 124	2 104	2 100	2 148	1 213	2 165	2 191

Työssäkäynti Lopen kunnan ulkopuolella on pysynyt lähes samana viimeisten vuosien aikana. Vuonna 2022 kävi yhteensä 2 191 henkilöä töissä asuinkuntansa Lopen ulkopuolella, kun vuonna 2021 määrä oli 2 165 henkilöä. Vuonna 2022 kävi asuinkunnassaan Lopella töissä yhteensä 1 158 henkilöä, kun määrä oli vuonna 2021 yhteensä 1 156 henkilöä.

4. KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO

Kunnan kriittinen menestystekijä on talouden tasapaino. Lopen kunnassa huoli talouden tasapainosta on konkretisoitunut vuoden 2024 aikana ja on käynyt selväksi, että toimenpiteisiin on ryhdyttävä talouden tasapainottamiseksi. Toimialat ovat noudattaneet talousarviota kulujen tarkalla seurannalla ja reagoineet talousarvion toteutumisen muutoksiin. Resursseja ei ole käytetty harkitsemattomasti talousarvion ulkopuolisiin hankintoihin tai toimintoihin. Tarvittaessa toimialat ovat esittäneet talousarvioon muutoksia, jos korjaavia toimenpiteitä ei ole pystytty tekemään toimialan sisällä.

Vuoden 2025 talousarvio on selkeästi alijäämäinen ja taloussuunnitelmakaudella talous tulee saada tasapainoon. Kunta hoitaa edellisten vuosien tavoin tehtävänsä aikaisempaa pienemmin resurssein, eikä menojen leikkaaminen ole enää mahdollista ilman rakenteellisia muutoksia. Kunnan talouteen vaikuttaa yleinen kustannusten ja lainojen korkojen nousu, verotuloarvioiden kasvu ja valtionosuusrahoituksen pieneneminen sekä TE-palveluiden 2024-uudistus. Kunnan rahoitusosuudet on arvioitu Suomen Kuntaliiton valtionosuuslaskelman perusteella.

Lopen kunnan valtuusto päätti 11.11.2024 asettaa tuloveroprosentiksi 8,90 % ja samalla kiinteistöveroprosentteihin tehtiin maltilliset korotukset edellisen vuoden tasoon verrattuna.

Hämeen liiton syyskuussa 2024 julkaiseman elinvoimakatsauksen mukaan Kanta-Hämeen väestönkehitys jatkoi laskusuhdannettaan, vaikka maahanmuutto pysyi korkealla tasolla. Lopen väkiluvun ennustetaan hivenen laskevan, mutta työllisyystilanne on keskimääräisesti hyvä. Maakunnan työllisyystilanne on edelleen parempi koko maahan verrattuna ja Lopen työttömyysaste on Kanta-Hämeen matalin.

Lopen kunnalla on edessään palveluverkon aktiivinen sopeuttaminen kunnan laskevan väestöennusteen vuoksi. Vuoteen 2030 mennessä Lopen kunnan asukasluvun ennustetaan olevan noin 400 asukasta nykyistä alhaisempi. Syntyvyyden laskusta johtuen nuorimmat ikäluokat pienenevät eniten, jolloin varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen palvelutarpeiden arvioidaan supistuvan 2020-luvun aikana.

Vuoden 2025 talousarvioehdotus on perusteiltaan realistinen. Talouden tasapainottamiseksi käyttötalous on välttämätöntä pitää tiukkana. Tehtäväalueiden toiminnalliset ja taloudelliset muutokset ovat tehty suhteessa vuoden 2024 talousarvioon talouden tasapainottamistarve huomioiden. Tulevia investointeja on rahoitettava mahdollisimman paljon omalla tulorahoituksella lainarahoituksen sijaan.

Kunnan velkamäärä kääntyi vuoden 2017 jälkeen laskevaksi. Lainakanta kasvoi vuosina 2022–2023 uudisrakennusten investointitarpeiden myötä. Velkamäärän on arvioitu laskevan talousarviovuonna 2025 ja suunnitelmavuosina 2026–2027. Suunnitelmavuosien noin 2 miljoonan euron investointitasosta on pidettävä kiinni, sillä velan lisääntyminen rasittaisi myös kunnan käyttötaloutta kasvavien korkokustannusten johdosta.

Toimialojen tulee toiminnassaan tiedostaa päätösten taloudelliset vaikutukset ja toimia siten, että talousarviossa ja talouden tasapainottamiseksi asetetut tavoitteet saavutetaan. Tämä ohjaa tasapainoisen talouden saavuttamiseen.

4.1.Arvio tulevasta kehityksestä

Lopen kunnan talouden tilanne tulee olemaan suunnitelmavuosina tiukka talouden tasapainottamiseksi. Kunnan on löydettävä riittävästi taloutta tasapainottavia keinoja, jotka tuovat lisää tuloja tai vähentävät menoja. Taseessa olevan ylijäämäkertymän vuoksi Lopella on mahdollisuus jaksottaa talouden tasapainottamistoimet pidemmälle ajalle, mutta taseessa olevat ylijäämät ovat käytetty vuoteen 2030 mennessä, mikäli talouden sopeutustoimia ei toteuteta. Huolestuttavin talouden heikkenemisen indikaattori on vuosikatteen mahdollinen kääntyminen negatiiviseksi, mikä toteutuessaan tarkoittaa sitä, että kunta ei pysty kattamaan oman toiminnan kustannuksia saamallaan rahoituksella.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärä kääntyy vähitellen laskusuuntaan, mutta samalla pienten alle 3-vuotiaiden osallistumisaste kasvaa. Varhaiskasvatuksen ryhmien muodostamisessa on huomioitava lapsimäärän muutos sekä kelpoisen henkilöstön riittävyys. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen kertymä tulee alenemaan, koska asiakasmaksujen tulorajojen mukaisesti suurimmalle osalle perheitä varhaiskasvatus tulee olemaan maksutonta.

Esiopetuksen lapsimäärä säilynee tulevat vuodet hyvin tasaisena. Esiopetuksen järjestäminen alueilla lähipalveluna on jatkossakin tärkeää, huomioiden esiopetuskelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien riittävä määrä sekä täydentävän varhaiskasvatuksen tarve.

Hallitusohjelman mukainen perusopetuksen vähimmäistuntimäärän lisääminen 2–3 vuosiviikkotunnilla ja oppimisen tuen vahvistaminen lisäävät perusopetuksen kustannuksia kuluvan eduskuntakauden aikana. Tavoitteena on erityisesti alakoulun vuosiluokkien luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamisen vahvistaminen.

Kunnan oppilasennusteiden ja Tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärä vähenee vuosittain. Kunnan talouden sopeuttamisohjelman toimeenpano vaikuttaa perusopetuksen palveluverkkoon ja toimintaan. Lainsäädännölliset muutokset muun muassa oppimisen tuen osalta vaikuttavat perusopetuksen toimintaan ja talouteen tulevina vuosina. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden määrä pysynee jatkossakin samansuuruisena.

Lopen opiston merkitys vapaan sivistystyön oppilaitoksena pysyy ennallaan tai jopa kasvaa. Yhteiskuntaan ja globaaliin tilanteeseen liittyvä epävarmuus kasvattaa kuntalaisten tarvetta kehittävään ja edulliseen tekemiseen sekä oman tulevaisuuden positiiviseen rakentamiseen.

Pääkirjaston remontointi ja uusien hyllyjärjestelmien hankinta on suunnitelmissa toteuttaa vuosina 2026–2029. Remontissa on huomioitava myös omatoimikirjaston kehittäminen.

Kiristynyt taloudellinen tilanne nostaa tarvetta hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan ja niiden tarve kasvaa entisestään. On löydettävä ketteriä toimintatapoja ja erilaisia kumppanuuksia toimialalle. Verkostotyö ja matalan kynnyksen toimintamuodot korostuvat entisestään.

Työllisyyspalvelut muuttuvat 1.1.2025 alkaen siten, että TE-palvelut siirtyvät valtiolta kuntien vastuulle. Lopen kunta on osa Etelä-Hämeen työllisyysaluetta yhdessä Janakkalan, Hausjärven ja Riihimäen kanssa. Kunnille ja alueille siirtyy pääosa nykyisin TE-toimiston vastuulla olevista henkilöasiakas-, työnantaja- ja yrityspalveluista. ELY-keskuksista tulee siirtymään TE-palvelujen hankinnat ja valtiolta eräät keskitetyt palvelut, joita tuotetaan tällä hetkellä KEHA-keskuksessa. Osana uudistusta uudistetaan myös laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Työllisyysuudistuksessa kunnan rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan ja varhennetaan, mikä lisää kunnan menoja.

Palveluverkkoselvitys määrittää palvelujen ja rakennusten toiminnallisen tarpeen. Tämän perusteella laaditaan erillinen toimitilaselvitys ja kiinteistösalkutus, joka käynnistyi jo loppuvuonna 2024. Hyväksyttävässä salkutuksessa palvelutarpeen perusteella säilytettäviä palvelurakennuksia kunnostetaan tai muutetaan niistä valmistuvien pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelmien mukaan. Kunnalla on omistuksessaan palvelutuotannon käytöstä poistuneita kiinteistöjä, jotka aiheuttavat vuosittaisia käyttötalouden kustannuksia ylläpidon ja mahdollisten korjausten vuoksi. Tarpeettomien kiinteistöjen omistusta tulee arvioida talouden kannalta kestäväällä tavalla, jolloin vaihtoehtoina on joko näiden suunnitelmallinen jatkokehittäminen tai realisointi.

Eedilä-rakennuksen yhteydessä toimiva keskuskeittiö Kasari on peruskorjauksen tarpeessa ja nykyisellään elinkaarensa päässä. Ruokapalvelun jatkuminen kunnan omana palveluna edellyttää vuonna 2025 tehtävää keittiöratkaisua. Vuosina 2025–2026 on tehtävä joko yhtenäiskoulun jakelukeittiön osittainen laajennus valmistuskeittiöksi, jossa jatkossa valmistetaan varhaiskasvatuksen ja koulujen aterioita, tai Eedilän keittiön kokonaisvaltainen peruskorjaaminen laajennusmassa käyttötarkoituksessa.

Katujen korjausohjelmaa tullaan toteuttamaan selvästi havaittavien katujen rakennevaurioiden vakavuuden perusteella siten, että ohjelma edistyy vuosittain käyttösuunnitelman mukaisesti jokaisessa taajamassa. Katujen korjaamisen yhteydessä korjataan myös sen alla oleva vesihuoltolinjasto. Katujen korjaamiseen tarvitaan vuosina 2025–2028 investointimäärärahoja noin 400 000 euroa/vuosi, joka riittää vähentämään merkittävästi olemassa olevaa katujen peruskorjausvelkaa.

Vesilaitos jatkaa käynnissä olevaa vesihuoltolinjaston sijaintia täydentävää digitalisointia. Vuotovesien pienentämiseksi vesilaitos tekee vuosittain tarkastettavan korjausohjelman mukaisesti vuotovesisaneerauksia ja viemärien tiiviynen varmistavia korjaustoimia, missä keskitytään ensisijaisesti Läyliäisten ja kirkonkylän taajamiin.

Riihimäen keskuspuhdistamolle pumpattavan huleveden osuutta saadaan vähennettyä vuosittain rakentamalla järjestelmällisesti hulevesijärjestelmiä ja eriyttämällä hulevesi jätevesi-viemäröinnistä. Tämä tasapainottaa vesilaitoksen käyttötaloutta. Tavoitteellisesti merkittävin talousvesipuolen saneeraustarve tulee olemaan kirkonkylän ylävesisäiliön allas- ja katto-rakenteiden korjaaminen vuonna 2025.

5. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

5.1. Henkilöstömuutokset

VIRKOJEN JA TOIMIEN JATKAMINEN (TÄYTTÖLUPA)

Toimien jatkaminen (täyttölupa)	Toimiala	Tehtävä-nimike	Palvelus-suhteen luonne	Lisätiedot
Määräaikaisten toimen jatkaminen	Hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimi, liikuntapalvelut	Liikunta-neuvoja	Määrä-aikainen	Hanketyöntekijä jatkaa määräaikaisena 31.12.2025 saakka liikuntaneuvonnan hankkeessa, mikäli hanke saa myönteisen rahoituspäätöksen. Tehtävänimike muutetaan liikuntakoordinaattorista liikuntaneuvojaksi.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Erityis-avustaja	Määrä-aikainen	Päiväkotikiitos Muksumäen esiopetuksessa erityisavustajan määräaikaisuuden jatkaminen 1.1.-31.7.2025.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisuuden jatkaminen 1.1.-31.12.2025. Kyseessä on avoin toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään lapsiryhmien muodostumisen jälkeen tarpeen mukaan.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisuuden jatkaminen 1.1.-31.7.2025. Kyseessä on avoin toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään lapsiryhmien muodostumisen jälkeen tarpeen mukaan.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisuuden jatkaminen 1.1.-31.7.2025. Kyseessä on avoin toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään lapsiryhmien muodostumisen jälkeen tarpeen mukaan.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisuuden jatkaminen 1.1.-31.7.2025. Kyseessä on avoin toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään lapsiryhmien muodostumisen jälkeen tarpeen mukaan.
Määräaikaisen viran jatkaminen	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Päiväkodin johtaja	Määrä-aikainen	Määräaikainen Kirkonkylän (pk Satakieli & Muksumäki) pk-johtajan tehtävä 31.12.2026 saakka.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikainen tehtävä ajalle 1.1.-31.12.2025. Vakituinen varhaiskasvatuksen opettaja hoitaa vt. pk-johtajan virkaa 31.12.2026 saakka.

VIRKOJEN JA TOIMIEN LAKKAUTTAMINEN

Toimien ja virkojen lakkauttaminen	Toimiala	Tehtävänimike	Lisätiedot
Toimen lakkauttaminen	Hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimi, nuorisopalvelut	Nuorisotyön koordinaattori	Toimi on ollut täyttämättä 24.2.2024 alkaen. Toimi lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Toimen lakkauttaminen	Hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimi, hallinto	Hallintosihteeri	Toimi on ollut täyttämättä 30.7.2024 alkaen. Toimi lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Toimen lakkauttaminen	Tekninen toimi, ruokapalvelut	Ruokapalvelutyöntekijä	Ruokapalvelutyöntekijän avoinna oleva vakanssi on ollut määräaikaisesti täytettynä 2023 vuoden loppuun saakka Kasarissa. Vuonna 2024 tehtävään ei ole palkattu työntekijää. Toiminnallisten muutosten myötä toimi voidaan lakkauttaa.
Toimen lakkauttaminen	Tekninen toimi, puhtauspalvelut	Laitoshuoltajat (2)	Kirjastolla työskennellyt laitoshuoltaja on eläköitynyt. Toinen laitoshuoltajan tehtävä on määräaikaisesti täytettynä vuoden 2024 loppuun saakka. Toiminnallisten muutosten myötä toimet voidaan lakkauttaa.
Toimen lakkauttaminen	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Ryhmäavustaja	Toimi lakkautetaan 1.8.2025 alkaen.
Toimen lakkauttaminen	Sivistystoimi, perusopetus	Koulunkäynninohjaajat (2)	Pysäkkiluokan koulunkäynninohjaajien toimet olleet täyttämättä 1.8.2024 alkaen. Toimet lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Viran lakkauttaminen	Sivistystoimi, perusopetus	Päätoiminen tuntiopettaja/ valmistava luokka	Valmistavan luokan opettajan virka ollut täyttämättä 1.8.2024 alkaen. Virka lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Viran lakkauttaminen	Sivistystoimi, perusopetus	Lopen kunnan perusopetuksen virka nro 0023	Virka ollut täyttämättä 1.8.2024 alkaen. Virka lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Viran lakkauttaminen	Sivistystoimi, perusopetus	Lopen kunnan perusopetuksen virka nro 0002	Virka ollut täyttämättä 1.1.2024 alkaen. Virka lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Viran lakkauttaminen	Sivistystoimi, perusopetus	Lopen kunnan perusopetuksen englannin kielen lehtorin virka / kiertävä nro 0029	Virka ollut täyttämättä 1.8.2022 alkaen. Virka lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Viran lakkauttaminen	Sivistystoimi, perusopetus	Lopen kunnan perusopetuksen virka nro 0016	Virka ollut täyttämättä 1.8.2024 alkaen. Virka lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Viran lakkauttaminen	Sivistystoimi, perusopetus	Lopen kunnan perusopetuksen virka nro 0015	Virka ollut täyttämättä 1.8.2024 alkaen. Virka lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.
Viran lakkauttaminen	Sivistystoimi, lukio	Lopen kunnan lukion ja peruskoulun ruotsin ja englannin kielen lehtorin virka nro 105	Virka ollut täyttämättä 1.9.2022 alkaen. Virka lakkautetaan 1.1.2025 alkaen.

VIRKOJEN JA TOIMIEN MUUTOKSET

Nimike- ja toimen muutokset	Toimiala	Nykyinen tehtävänimike	Uusi tehtävänimike	Lisätiedot
Nimike-muutos	Hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimi, liikuntapalvelut	Liikunnan-ohjaaja	Liikunta-koordinaattori	Nimikemuutos tehdään vastaamaan työnkuvaa ja tehtäviä. Ei kustannusvaikutusta.
Toimen muutos	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Lapsi- ja perheohjaaja	Varhaiskasvatuksen sosionomi	Tehtävänkuva tulee olemaan jatkossa sama kuin varhaiskasvatuksen sosionomilla, mutta vuonna 2025 tehtävä jatkuu vielä alueellisena eli toimii kaikissa päiväkodeissa, koska päiväkodeissa ja ryhmissä ei ole vielä riittävästi varhaiskasvatuksen sosionomeja. Ei kustannusvaikutusta.
Toimen muutos	Sivistystoimi, varhaiskasvatus	Lastenhoitaja	Resurssi-lastenhoitaja	Avoin lastenhoitajan toimi muutetaan resurssilastenhoitajan tehtäväksi 1.8.2025 alkaen helpottamaan sijaistarvetta. Jokaisessa päiväkodissa olisi tämän jälkeen 1 resurssilastenhoitaja käytettävissä. Menojen lisäys vuodessa 118 euroa, joka katetaan nykyisistä määrärahoista.
Toimen muutos	Tekninen toimi, puistot ja yleiset alueet	Ulkoilu-paikkojen hoitaja	Ammattimies	Toimen muutos tehdään vastaamaan työnkuvaa ja tehtäviä. Varastonhoitaja eläköityy 1.7.2025, niin ammattimiehelle siirtyy osa tehtävistä. Ei kustannusvaikutusta.
Toimen muutos	Tekninen toimi, kiinteistötoimi	Ammattimies	Kiinteistönhoitaja	Toimen muutos tehdään vastaamaan työnkuvaa ja tehtäviä. Työntekijä tehnyt kiinteistönhoitajan työnkuvaa vuodesta 2022 lähtien. Ei kustannusvaikutusta.

5.2. Henkilöstön määrä

KUNNANHALLITUKSEN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kunnanhallitus					
Yleishallinto ja talous					
Virat/toimet	8,00	8,00	8,50	8,50	8,50
Määräaikaiset	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	9,00	8,00	8,50	8,50	8,50
Työllisyyspalvelut					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yhteensä	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Henkilöstöhallinto					
Virat/toimet	2,00	2,00	1,50	1,50	1,50
Yhteensä	2,00	2,00	1,50	1,50	1,50
Maankäyttö					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yhteensä	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kunnanhallitus					
Virat/toimet	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00
Määräaikaiset	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kunnanhallitus yhteensä	13,00	12,00	12,00	12,00	12,00

HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNNAN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Hyvinvointi- ja vapaa-aika- lautakunta					
Kulttuuripalvelut					
Virat/toimet	1,00	0,55	0,60	0,60	0,60
Yhteensä	1,00	0,55	0,60	0,60	0,60
Liikuntapalvelut					
Virat/toimet	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	4,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Nuorisopalvelut					
Virat/toimet	3,00	3,00	2,00	2,00	2,00
Yhteensä	3,00	3,00	2,00	2,00	2,00

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Hyvinvointi					
Virat/toimet	2,00	2,00	1,00	1,00	1,00
Yhteensä	2,00	2,00	1,00	1,00	1,00
Hyvinvointi- ja vapaa-aika- lautakunta					
Virat/toimet	8,00	7,55	5,60	5,60	5,60
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hyvinvointi- ja vapaa-aika- lautakunta yhteensä	10,00	7,55	5,60	5,60	5,60

YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNNAN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ympäristö- ja rakennuslautakunta					
Rakennusvalvonta					
Virat/toimet	3,00	4,00	4,00	5,00	5,00
Määräaikaiset	3,00	2,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6,00	6,00	4,00	5,00	5,00
Ympäristönsuojelu					
Virat/toimet	2,00	2,00	2,00	3,00	3,00
Määräaikaiset	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
Yhteensä	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Ympäristö- ja rakennuslautakunta					
Virat/toimet	5,00	6,00	6,00	8,00	8,00
Määräaikaiset	4,00	3,00	1,00	0,00	0,00
Ympäristö- ja rakennuslautakunta yhteensä	9,00	9,00	7,00	8,00	8,00

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Sivistyslautakunta					
Sivistystoimialan hallintopalvelut					
Virat/toimet	3,00	2,40	2,40	2,40	2,40
Yhteensä	3,00	2,40	2,40	2,40	2,40

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Varhaiskasvatus					
Virat/toimet	63,00	68,60	68,60	67,60	67,60
Määräaikaiset	13,00	6,00	3,00	0,00	0,00
Yhteensä	76,00	74,60	71,60	67,60	67,60
Esiopetus					
Virat/toimet	6,00	5,00	5,00	4,00	4,00
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	8,00	5,00	5,00	4,00	4,00
Perusopetus					
Virat/toimet	90,00	99,50	93,50	91,50	91,50
Määräaikaiset	27,00	10,00	9,00	6,00	3,00
Yhteensä	117,00	109,50	102,50	97,50	94,50
Lukio					
Virat/toimet	7,00	8,50	7,50	7,50	7,50
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	9,00	8,50	7,50	7,50	7,50
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta					
Virat/toimet	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	4,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kansalaisopisto					
Muut	19,00	38,00	38,00	38,00	36,00
Yhteensä	19,00	38,00	38,00	38,00	36,00
Musiikkiopisto					
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjasto					
Virat/toimet	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Yhteensä	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Sivistyslautakunta					
Virat/toimet	178,00	192,00	185,00	181,00	181,00
Määräaikaiset	47,00	16,00	12,00	6,00	3,00
Muut	19,00	38,00	38,00	38,00	36,00
Sivistyslautakunta yhteensä	244,00	246,00	235,00	225,00	220,00

TEKNISEN LAUTAKUNNAN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tekninen lautakunta					
Teknisen toimialan hallintopalvelut					
Virat/toimet	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Yhteensä	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Tekniset palvelut					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
Yhteensä	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
Ruokapalvelut					
Virat/toimet	11,00	13,00	11,50	11,50	10,50
Määräaikaiset	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	17,00	13,00	11,50	11,50	10,50
Liikenneväylät					
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yleiset alueet					
Virat/toimet	5,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	7,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Rakennukset					
Virat/toimet	9,00	31,00	27,50	27,50	25,50
Määräaikaiset	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00
Yhteensä	9,00	32,00	28,50	28,50	25,50
Vesi- ja viemärilaitos					
Virat/toimet	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Yhteensä	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Tekninen lautakunta					
Virat/toimet	31,00	56,00	51,00	50,00	47,00
Määräaikaiset	8,00	1,00	1,00	1,00	0,00
Tekninen lautakunta yhteensä	39,00	57,00	52,00	51,00	47,00

5.3. Henkilöstökulut

Henkilöstökuluihin on vuonna 2025 varattu noin 16,4 miljoonaa euroa. Talousarviossa on palkka-perusteisiksi henkilösivukuluiksi arvioitu 21,18 % (ta 2024 = 20,39 %). Sivukulut on arvioitu Kevan, Suomen Kuntaliiton, Työllisyysrahaston ja vakuutusyhtiön julkaisemien ennusteiden pohjalta. Näiden lisäksi sivukulut sisältävät myös Kevan vuoden 2025 tasausmaksun arvion 407 100 euroa (ta 2024 = 431 200 euroa), joka on jaettu toimialoille henkilöstökulujen suhteessa.

Talousarvion 2025 palkkabudjetoinnin pohjana on käytetty toukokuun 2024 palkkoja, joita on korotettu 3 %. Korotus sisältää 1.6.2024 voimaan tulleet yleiskorotukset ja järjestelyerät sekä arvion vuoden 2025 korotustarpeesta. Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka.

HENKILÖSTÖKULUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-12 740	-13 443	-13 198	-13 295	-13 462
Henkilösivukulut, josta	-3 335	-3 164	-3 190	-3 218	-3 254
- eläkekulut	-2 631	-2 712	-2 637	-2 660	-2 690
- muut henkilösivukulut	-704	-452	-553	-558	-564
Yhteensä	-16 074	-16 606	-16 388	-16 513	-16 716

6. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA SEKÄ TILIVELVOLLISET

6.1. Käyttötalous

Talousarvion valmistelussa on huomioitu 1.10.2024 voimaan tullut hallintosäätö.

Käyttötalouso- sassa valtuusto asettaa sitovat strategiset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat toimielimille. Tavoiteasettelut perustuvat erilliseen Lopen kunnan strategiaan, joka on kunnan toimintaa valtuustokauden ja pidemmälläkin aikavälillä ohjaava asiakirja.

Valtuustoon nähden sitovia ovat tehtäväalueen määrärahat ja tuloarviot sekä erikseen talousarvion perusteluissa sitoviksi määritetyt tavoitteet.

Talousarvion yksityiskohtaiset perustelut ovat ohjeellisia, mutta toimialojen tulee noudattaa perusteluissa kuvattua linjaa. Myös talousarviossa esitetyt mittarit ja tunnusluvut ovat ohjeellisia – ne eivät ole valtuustoon nähden sitovia, vaan niiden tarkoituksena on lisätä talousarvion informatiivisuutta.

Toimielimen velvollisuutena on laatia valtuuston hyväksymän talousarvion perusteella käyttösuunnitelma toiminnallisine tavoitteineen, jotka on tarkoitettu ohjaamaan toimielimen alaista toimintaan, mutta jotka eivät ole valtuustoon nähden sitovia. Käyttösuunnitelmassa tehtäväalueen määrärahat ja tuloarviot jaetaan alemmille tasoille sekä päätetään toimialueen vastuista ja käyttövaltuuksista.

6.2. Investointiosa

Talousarvion investointiosa on valtuustoon nähden sitova toimielintasolla hankeryhmittäin. Poikkeuksena on talonrakennuksen uudisrakentaminen, jonka sitovuus on investointikohdetasoinen.

Kunkin toimielimen tulee talousarvion käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä vahvistaa investointimäärärahan jakaminen eri investointikohteille. Vahvistamisen yhteydessä tulee ottaa huomioon hyväksytyn investointisuunnitelman mukainen yksityiskohtaisempi erittely.

6.3. Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa esitetään kokonaistalouden keskeiset erät: varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Tuloslaskelmaosan menoista korkomenojen yhteismäärä on valtuustoon nähden sitova määräraha. Vastaavasti tuloista ovat verotulot ja valtionosuudet valtuustoon nähden sitovia tuloarvioita.

6.4. Rahoitusuunnitelmaosa

Rahoitusosassa osoitetaan, kuinka menot rahoitetaan. Valtuustoon nähden sitovan erän muodostaa rahoitustarpeen kattamiseksi otettavien pitkäaikaisten lainojen enimmäismäärä.

6.5. Raportointi

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja lautakunnille kuukausittain tuloslaskelmatasolla. Valtuustolle raportoidaan neljännesvuosi- ja puolivuosisikatsausten yhteydessä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, keskeiset tilikauden tuottojen ja kulujen määriin vaikuttavat tekijät, sekä ennuste koko vuoden tuloista ja menoista.

Toimialoilla on käyttöoikeuksiansa kautta mahdollisuus toimialueensa talousarvion toteutumisen jatkuvaan seurantaan ja raportointiin.

6.6. Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet, sekä tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat. Kuntalain 125 §:n mukaisesti tilivelvollinen on kunnan toimielimen jäsen ja kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnan johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavissa vastuullisessa tehtävässä. Johtavina / tilivelvollisina viranhaltijoina voidaan pitää toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita.

Lopen kunnan hallintosäännön mukaisesti kunnan tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat määritellään vuosittain valtuuston hyväksymän talousarviorakenteen pohjalta. Tilivelvollisella on vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Vaikka henkilö ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella eikä tilivelvollisaseman puuttuminen vapauta esihenkilöitä toiminnan valvontavastuusta.

7. TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

7.1. Tuloslaskelma

KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TA25 – TA24 %	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 158	1 903	1 909	0,3 %	1 909	1 909
Maksutuotot	477	513	502	-2,1 %	502	502
Tuet ja avustukset	773	632	452	-28,5 %	407	452
Muut toimintatuotot	1 670	1 563	1 797	15,0 %	1 519	1 519
Toimintatuotot yhteensä	5 078	4 611	4 660	1,1 %	4 337	4 382
Valmistus omaan käyttöön	36	30	30	0,0 %	30	30
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-16 074	-16 606	-16 388	-1,3 %	-16 513	-16 716
Palvelujen ostot	-5 809	-5 737	-6 195	8,0 %	-6 191	-6 195
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 832	-2 471	-2 560	3,6 %	-2 557	-2 560
Avustukset	-895	-941	-973	3,4 %	-973	-973
Muut toimintakulut	-673	-653	-651	-0,4 %	-651	-651
Toimintakulut yhteensä	-26 284	-26 409	-26 767	1,4 %	-26 885	-27 095
Toimintakate	-21 170	-21 768	-22 076	1,4 %	-22 518	-22 683
 Verotulot	 18 563	 18 031	 19 121	 6,0 %	 20 052	 20 578
Valtionosuudet	6 309	5 051	4 776	-5,5 %	4 681	4 422
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	105	10	10	0,0 %	10	10
Muut rahoitustuotot	29	10	10	0,0 %	20	20
Korkokulut	-516	-320	-500	56,3 %	-400	-350
Muut rahoituskulut	-2	-3	-2	-33,3 %	-2	-2
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-384	-303	-482	59,1 %	-372	-322
Vuosikate	3 318	1 011	1 338	32,3 %	1 843	1 995
 Poistot ja arvonalentumiset	 -2 317	 -2 475	 -2 499	 1,0 %	 -2 494	 -2 440
Satunnaiset erät						
Satunnaiset kulut	-537	0	0	-	0	0
Satunnaiset erät yht.	-537	0	0	-	0	0
Tilikauden tulos	464	-1 464	-1 161	-20,7 %	-651	-445
 Tilikauden yli-/alijäämä	 464	 -1 464	 -1 161	 -20,7 %	 -651	 -445

KUNNAN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT (ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot/toimintakulut	19 %	17 %	17 %	16 %	16 %
Vuosikate/poistot	143 %	41 %	54 %	74 %	82 %
Vuosikate, euroa/asukas	431	132	175	243	264
Asukasmäärä	7 694	7 647	7 632	7 601	7 568

KUNNAN TULOSLASKELMA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	5 294	4 997	5 074	5 074	5 074
Maksutuotot	478	513	502	502	502
Tuet ja avustukset	773	632	452	407	452
Muut toimintatuotot	1 672	1 563	1 797	1 519	1 519
Toimintatuotot yhteensä	8 218	7 705	7 825	7 502	7 547
Valmistus omaan käyttöön	36	30	30	30	30
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-16 074	-16 606	-16 388	-16 513	-16 716
Palvelujen ostot	-8 909	-8 799	-9 329	-9 325	-9 329
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 871	-2 503	-2 591	-2 588	-2 591
Avustukset	-895	-941	-973	-973	-973
Muut toimintakulut	-674	-653	-651	-651	-651
Toimintakulut yhteensä	-29 423	-29 503	-29 932	-30 050	-30 260
Toimintakate	-21 170	-21 768	-22 076	-22 518	-22 683
 Verotulot	 18 563	 18 031	 19 121	 20 052	 20 578
Valtionosuudet	6 309	5 051	4 776	4 681	4 422
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	142	38	38	10	10
Muut rahoitustuotot	29	10	10	20	20
Korkokulut	-554	-348	-528	-400	-350
Muut rahoituskulut	-2	-3	-2	-2	-2
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-384	-303	-482	-372	-322
Vuosikate	3 318	1 011	1 338	1 843	1 995

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Poistot ja arvonalentumiset	-2 317	-2 475	-2 499	-2 494	-2 440
Satunnaiset erät					
Satunnaiset kulut	-537	0	0	0	0
Satunnaiset erät yht.	-537	0	0	0	0
Tilikauden tulos	464	-1 464	-1 161	-651	-445
Tilikauden yli-/alijäämä	464	-1 464	-1 161	-651	-445

Vuoden 2025 talous on alijäämäinen kustannuskehityksen ja rahoitusmuutosten vuoksi. Talouden tasapaino edellyttää tarkkaa käyttötaloutta, kustannustehokkuutta, palveluverkon arviointia ja sitä, että asukasluvun kehitys olisi positiivinen. Suunnitelmavuosien aikana on tavoite saada talous tasapainoon. Tuloslaskelman yksityiskohtainen erittely on jäljempänä.

VUOSIKATE

Vuosikate osoittaa, minkä verran kunta pystyy omalla tulorahoituksella kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneita kuluja eli poistoja ja investointeja. Tasapainoisen talouden yksi keskeinen tunnusmerkki on, että vuosikate riittää poistoihin, jotka puolestaan vastaavat korvausinvestointien määrää. Talousarviossa vuoden 2025 vuosikate ei riitä kattamaan poistoja, vaan tulos jää 1 149 700 euroa alijäämäiseksi.

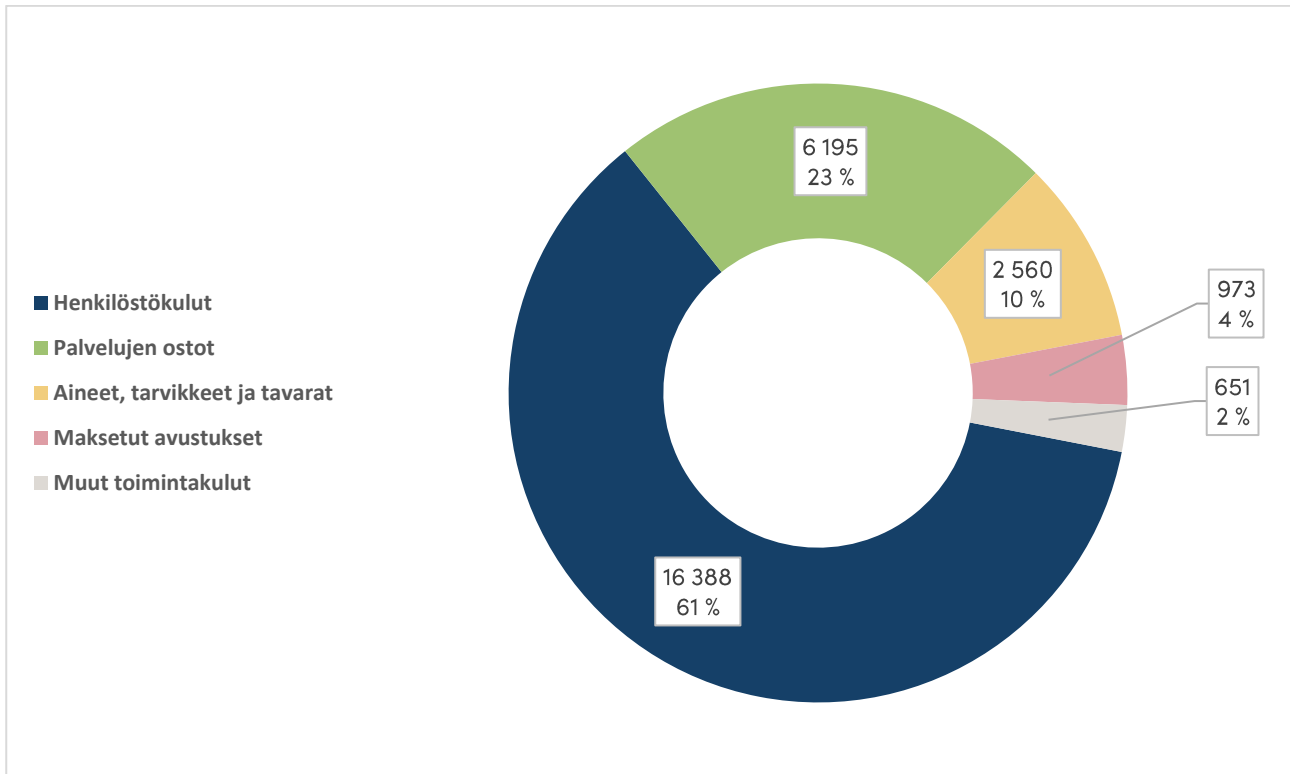
Verotulojen ja valtionosuuksien kehittymisellä on keskeinen vaikutus kunnan rahoituspohjaan ja niiden tarkastelu on myöhemmin erikseen.

Laskelma on suunnitelmavuosien 2025–2027 osalta tehty vuoden 2024 kustannustasossa inflaation vaikutusta huomioimatta. Henkilöstökulujen suunnitelmavuosien 2026–2027 vuotuisiksi kasvuksi on arvioitu 1 %.

POISTOT

Talousarviossa ja -suunnitelmassa poistojen laskenta perustuu valtuuston 9.11.2020 (§ 38) hyväksymään poistosuunnitelmaan, joka on voimassa 1.1.2020 alkaen.

KUNNAN ULKOISET TOIMINTAKULUT

7.2. Rahoituslaskelma

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	3 318	1 011	1 338	1 843	1 995
Satunnaiset erät	-537	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-275	-570	-570	-570	-570
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 506	441	768	1 273	1 425
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-6 285	-1 890	-1 912	-2 225	-1 675
Rahoitusosuudet investointimenoihin	438	36	10	0	0
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	2 086	770	770	770	770
Investointien rahavirta yhteensä	-3 761	-1 084	-1 132	-1 455	-905
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	-1 255	-643	-364	-182	520
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainauksen muutokset yhteensä	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 850	1 500	2 500	2 000	2 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 513	-3 300	-2 663	-2 550	-2 250
Lyhytaikaisten lainojen muutos	816	1 000	0	500	-200
Lainakannan muutokset yhteensä	1 153	-800	-163	-50	-450
Oman pääoman muutokset	-1 539	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-687	-1 443	-527	-232	70

KUNNAN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta (1 000 euroa)	4 449	1 061	-2 742	-6 376	-1 923
Investointien tulorahoitus, %	57 %	55 %	70 %	83 %	119 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,4	0,5	0,7	0,9	1,0

Talousarviovuoden 2025 vuosikate on vuoden 2024 talousarvion vuosikatetta parempi ja vuoden 2023 tilinpäätöksen vuosikatetta matalampi. Toiminnan ja investointien rahavirta on ollut tilinpäätöksessä 2023 negatiivinen ja sen arvioidaan jatkuva negatiivisena vuoteen 2026 saakka. Vuodelle 2027 on arvioitu toiminnan ja investointien rahavirran kääntyvän positiiviseksi.

Talousarviovuoden 2025 investointimenot on suunniteltu vuoden 2024 tasolle ja vuotta 2023 nähden selkeästi pienemmäksi. Suunnitelmavuosien investointimenot ovat lähes samalla tasolla kuin vuoden 2025 investointimenot. Vuoden 2025 ja suunnitelmavuosien investointitason pitäminen noin kahden miljoonan euron tasolla on edellytys kunnan velkatason pysymiseksi kohtuullisena.

7.3. Verotulot

Taloussuunnitelma perustuu seuraavaan verotulokertymän arvioon:

VEROTULOJEN ERITTELY

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kunnallisvero	14 530	14 029	14 979	15 807	16 254
Osuus yhteisöverosta	1 830	1 642	1 364	1 450	1 529
Kiinteistövero	2 203	2 360	2 778	2 795	2 795
Verotulot yhteensä	18 563	18 031	19 121	20 052	20 578

Verotulokertymän arvio perustuu Suomen Kuntaliiton 24.9.2024 julkaiseman verotuloennustekehikon mukaiseen ennusteeseen. Suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 verotuloarviot perustuvat vuoden 2025 veroprosenttien mukaisesti verotuloennustekehikossa esitettyyn arvioon. Verotuloennustekehikon pohjana ovat suunnitelmavuosien asukaslukuarviot pohjautuvat Tilastokeskuksen kuntakohtaiseen väestöennusteeseen.

Loppi

1 000 €

KUNNALLISVERON VEROPOHJA						
	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
VÄESTÖ ikäryhmittäin, 31.12.						
0 - 18 vuotiaat	1 605	1 532	1 498	1 466	1 420	1 381
Muutos %	-1,7	-4,5	-2,2	-2,1	-3,1	-2,7
19 - 64 vuotiaat	4 067	4 055	4 026	4 004	3 995	3 959
Muutos %	-1,3	-0,3	-0,7	-0,5	-0,2	-0,9
+ 65 vuotiaat	2 077	2 105	2 139	2 162	2 186	2 228
Muutos %	1,5	1,3	1,6	1,1	1,1	1,9
Asukasluku vuoden lopussa	7 749	7 692	7 663	7 632	7 601	7 568
Muutos %	-0,6	-0,7	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4

Lähteet:

Suomen Kuntaliitto 24.9.2024, Kuntien verotulojen ennustekehikon kuntatiedosto

Tilastokeskus 4.11.2024, Väestöennuste 2024

7.4. Valtionosuudet

VALTIONOSUUDET

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Peruspalvelujen valtionosuus	5 737	4 453	4 758	4 603	4 272
Opetus- ja kulttuuriministeriön VOS	-879	-840	-832	-771	-699
Verotulomenetysten korvaus	1 451	1 438	850	849	849
Valtionosuudet yhteensä	6 309	5 051	4 776	4 681	4 422

Lähteet:

Suomen Kuntaliitto 23.9.2024, Kuntien ennakkolliset valtionosuudet 2025

Valtiovarainministeriö 23.9.2024, Kuntatalousohjelman painelaskelmakehikko

Valtionosuusjärjestelmä on laskennallinen ja siinä isoin painoarvo on ikärakenteella. Valtionosuusjärjestelmässä tasataan kuntien tulopohjaa verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella, joka sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Tasausta perustuu kunnan laskennalliseen verotuloon, johon sisältyvät laskennallinen kunnallisvero ja kunnan osuus yhteisöveron tuotosta. Tasausta joko lisää tai vähentää kunnalle myönnettyä valtionosuutta sen mukaan, onko kunnan verotulo asukasta kohti keskimääräistä pienempi vai suurempi. Valtionosuudessa on huomioitu myös vuodesta 2023 alkaen valtionosuuden muutosrajoitin ja siirtymävaiheen tasaus. TE-palveluista tulee vuoden 2025 alussa osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja sitä kautta osa jokaisen kunnan peruspalveluja. Kunnille muodostuu uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus on yleiskatteisessa valtionosuudessa. Lopen kunnan vuoden 2025 peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyy TE-uudistuksen rahoitusta 829 500 euroa.

Peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän ulkopuolella on opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoitus, joka sisältää mm. aamu- ja iltapäivätoiminnan, kansalaisopistotoiminnan, liikunta- ja nuorisotyön sekä ylläpitäjäjärjestelmän mukaisen toisen asteen koulutuksen eli Lopella lukion. Valtionosuusjärjestelmän yhteydessä käsitellään myös esi- ja perusopetuksen rahoitukseen liittyen keskitetysti laskettavat kotikuntakorvaukset niiden oppilaiden osalta, jotka suorittavat esi- tai perusopetusta muussa kunnassa kuin omassa kotikunnassaan.

Kunnille maksettavat verotulojen menetysten korvaukset erotetaan peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentilta. Verotulojen menetysten korvaukset kirjataan kirjanpidossa kuitenkin valtionosuuksiin.

Vuoden 2025 valtionosuuteen vaikuttavat vuoden 2023 tilinpäätös- ja väestötiedot, sote-uudistuksen kustannusten siirtolaskelmat sekä TE-uudistuksen rahoitus. Valtiovarainministeriö päättää vuoden 2025 valtionosuuksista joulukuussa 2024.

7.5. Lainakanta

Valtuusto vahvisti vuodelle 2024 kunnanhallituksen lainanottovaltuuksiksi 1,5 miljoonaa euroa. Pitkäaikaista lainaa on nostettu vuoden 2024 aikana 1,5 milj. euroa. Kunta on lyhentänyt pitkäaikaisia lainoja lainaehtojen mukaisesti vuonna 2024. Kunnalla on käytössä lyhytaikaista lainoitusta Kuntarahoitus Oy:n kuntatodistusohjelmaan perustuen.

LAINAKANNAN MUUTOKSET

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	17 051	17 022	16 859	16 809	16 359
Lainakanta / asukas	2 216	2 226	2 209	2 211	2 162
Asukasluku	7 694	7 663	7 632	7 601	7 568

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä kunnan lainakanta oli 2 216 euroa asukasta kohti. Kunta on valtakunnan keskiarvoa vähemmän velkaantunut.

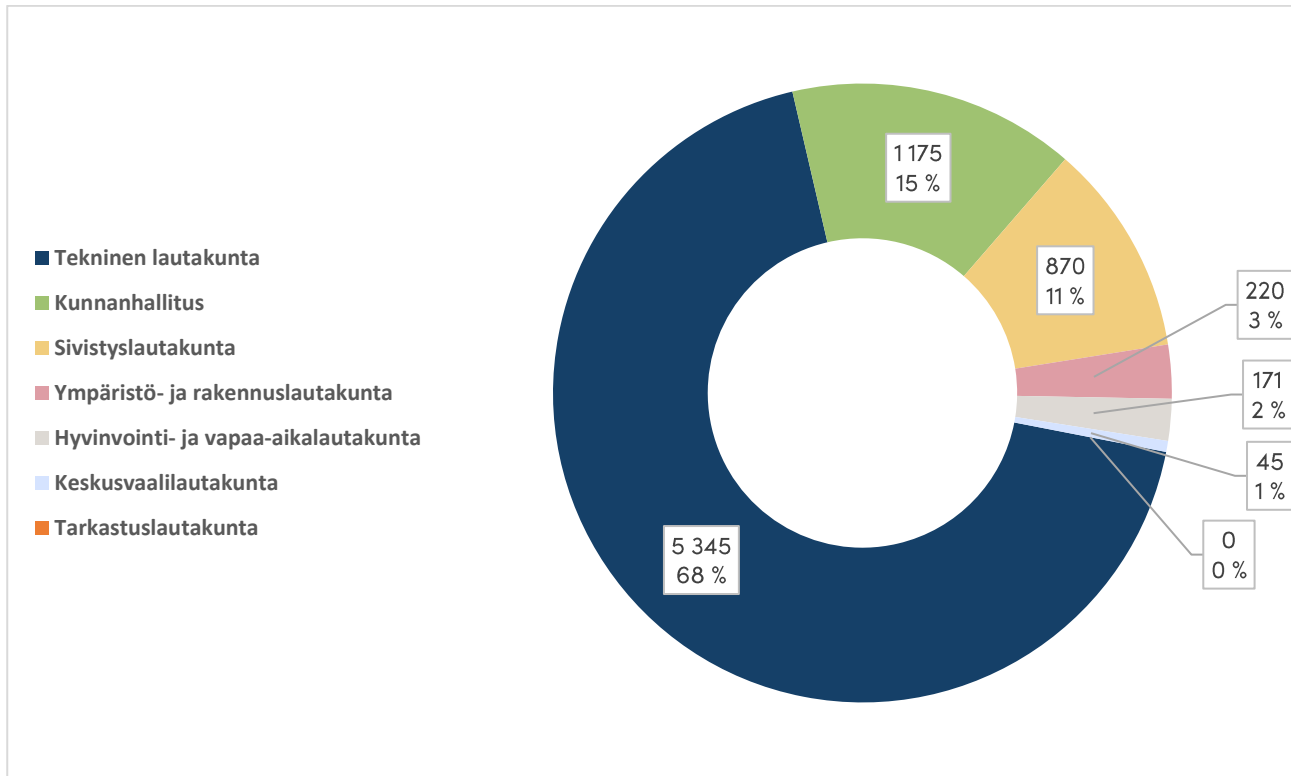
Vuoden 2025 talousarviossa on varattu ulkoisiin korkomenoihin 500 000 euroa. Korkotasoa on noussut vuodesta 2022 alkaen verrattuna aikaisempaan korkotasoon. Taloussuunnitelmassa on huomioitu korkokustannusten nousu. Lainojen lyhennykset tulevat olemaan noin 2,6 miljoonaa euroa vuonna 2025.

Rahoituslaskelman mukaan kunnan lainarahan tarve vuonna 2025 on arviolta 2,5 miljoonaa euroa.

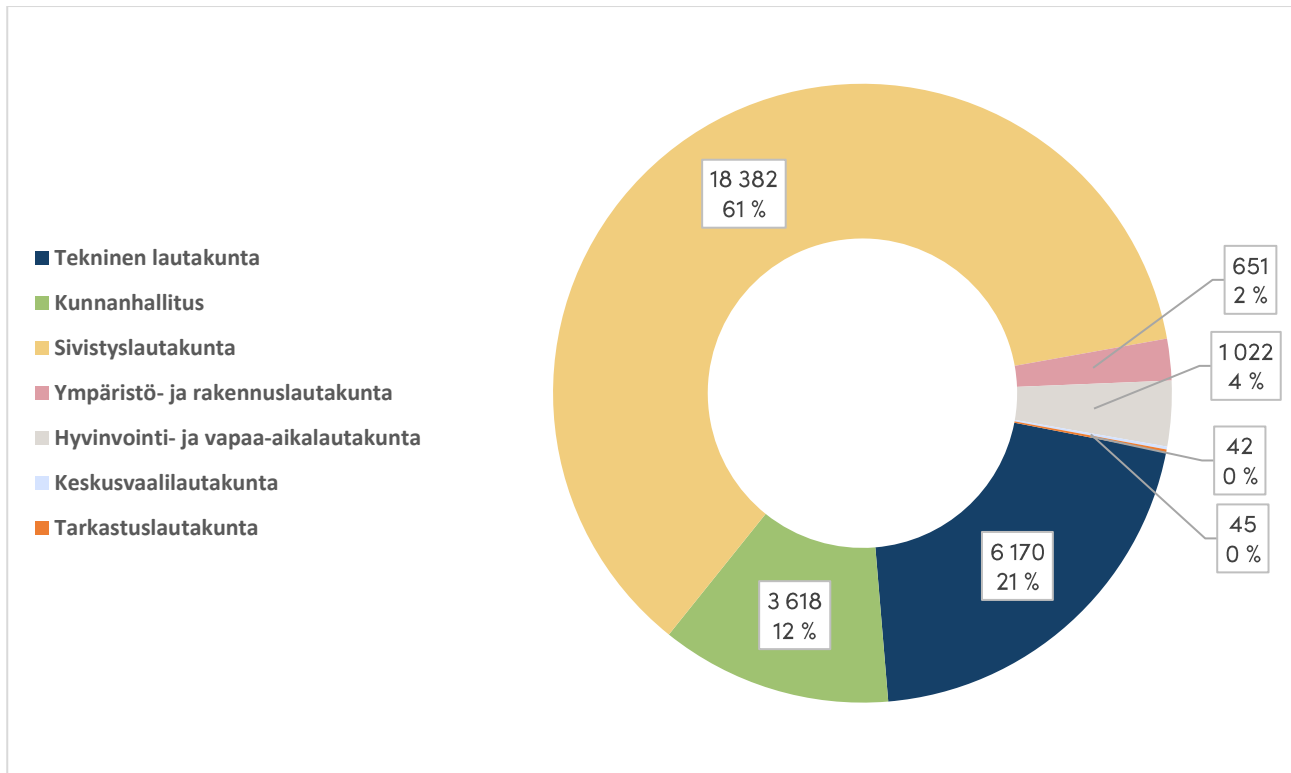
7.6. Talousarvion käyttötalousosan yhteenveto**KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIMITTÄIN**

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos €	Muutos %
Keskusvaalilautakunta					
Toimintatuotot	15	45	45	0	0,0 %
Toimintakulut	-20	-45	-45	-1	1,6 %
Toimintakate	-6	0	0	-1	-182,0 %
Tarkastuslautakunta					
Toimintatuotot	0	0	0	0	-
Toimintakulut	-27	-42	-42	0	-0,3 %
Toimintakate	-27	-42	-42	0	-0,3 %
Kunnanhallitus					
Toimintatuotot	1 174	1 416	1 175	-242	-17,1 %
Toimintakulut	-3 813	-3 235	-3 618	-383	11,8 %
Toimintakate	-2 639	-1 819	-2 444	-625	34,3 %
Hyvinvointi- ja vapaa-aika- lautakunta					
Toimintatuotot	151	159	171	11	7,1 %
Toimintakulut	-993	-1 188	-1 022	166	-14,0 %
Toimintakate	-841	-1 029	-851	178	-17,3 %
Ympäristö- ja rakennuslautakunta					
Toimintatuotot	157	177	220	43	24,5 %
Toimintakulut	-676	-687	-651	35	-5,2 %
Toimintakate	-518	-510	-431	79	-15,4 %
Sivistyslautakunta					
Toimintatuotot	1 188	913	870	-43	-4,8 %
Toimintakulut	-17 133	-18 110	-18 382	-272	1,5 %
Toimintakate	-15 945	-17 197	-17 512	-315	1,8 %
Tekninen lautakunta					
Toimintatuotot	5 532	4 994	5 345	351	7,0 %
Toimintakulut	-6 761	-6 195	-6 170	25	-0,4 %
Toimintakate	-1 194	-1 171	-795	376	-32,1 %
Käyttötalous yhteensä					
Toimintatuotot	8 203	7 660	7 780	121	1,6 %
Toimintakulut	-29 423	-29 503	-29 932	-429	1,5 %
Toimintakate	-21 170	-21 768	-22 076	-308	1,4 %

KUNNAN TOIMINTATUOTOT TOIMIELIMITTÄIN (1 000 EUROA)

KUNNAN TOIMINTAKULUT TOIMIELIMITTÄIN (1 000 EUROA)

8. KÄYTTÖTALOUS

8.1. Keskusvaalilautakunta

8.1.1. Vaalit

PERUSTEHTÄVÄ

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien sekä kansanäänestyksen järjestelytehtävät.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Alue- ja kuntavaalit toimitetaan 13.4.2025.

Alue- ja kuntavaalien ennakkoäänestys tapahtuu 2.–8.4.2025. Ennakkoäänestys toteutetaan kirjastossa sijaitsevassa ennakkoäänestyspaikassa. Vaalipäivänä äänestys tapahtuu neljällä äänestysalueella: Kirkonkylässä, Läyliäisissä, Topenolla ja Launosissa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

Vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lopen kunnan äänestysprosentti	eduskunta- vaalien äänestys- prosentti 73,0 %	äänestys- prosentti vähintään edellisten vaalien tasolla	äänestys- prosentti vähintään edellisten vaalien tasolla	ei vaaleja	äänestys- prosentti vähintään edellisten vaalien tasolla

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vaalit					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	15	45	45	0	45
Toimintatuotot yhteensä	15	45	45	0	45
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-14	-38	-38	0	-38
Palvelujen ostot	-5	-4	-4	0	-4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-3	-3	0	-3
Muut toimintakulut	-1	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-20	-45	-45	0	-45
Toimintakate	-6	0	0	0	0
Yhteensä	-6	0	0	0	0

8.2. Tarkastuslautakunta

8.2.1. Tarkastustoimi

PERUSTEHTÄVÄ

Kuntalain 14. luvussa on määritelty tarkastustoimen tehtävät, joita lautakunta ja tilintarkastaja toteuttavat. Kuntalain (§ 121) mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on lisäksi kuntalain (§ 121) mukaisesti:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;

6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tarkastustoimi					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Toimintatuotot yhteensä	0	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-9	-10	-10	-10	-10
Palvelujen ostot	-18	-32	-32	-32	-32
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-27	-42	-42	-42	-43
Toimintakate	-27	-42	-42	-42	-43
Yhteensä	-27	-42	-42	-42	-43

8.3. Kunnanhallitus

SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite	Tavoite 2025	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Vahvistamme taajamien ja kylien elinvoimaa	Kehittämissuunnitelmat ohjaavat taajamien ja kylien kehittämistä	Taajamien ja kylien asukasmäärän kehittyminen Kuntalaiskyselyn tulosten kehittyminen koskien asuinalueen palveluja, viihtyisyyttä ja turvallisuutta	Kunnanjohtaja Maankäyttö- päällikkö
Luomme osallisuudella hyvinvointia	Osallisuusohjelma ohjaa kunnassa tehtävää osallisuustyötä	Kuntalaisten hyvinvointia ja osallistumista koskevan kyselyn tulokset paremmat kuin edellisessä kyselyssä	Kunnanjohtaja Hyvinvointi- ja vapaa-aikajohtaja
	Kunnan hankintojen kehittäminen	Hankinnat toteutuvat päivitetyn hankintaohjeen mukaisesti	Taluspäällikkö Toimialajohtajat
Varmistamme suunnitelmallisen kasvun	Kuntaan saadaan asukkaiden osalta muuttovoittoa	Kuntien välinen muuttovoitto on positiivinen	Kunnanjohtaja
	Maankäyttöohjelma ohjaa kunnan suunnitelmallista kehittämistä	Kaavoitus on ajan tasalla ja kunnan maankäytölle on luotu periaatteet	Maankäyttö- päällikkö Kunnanjohtaja
Tasapainoinen talous	Talouden tasapainottamistyötä edistetään tasapainottamisohjelman mukaisesti vuosina 2025–2028	Kunnan talouden saaminen tasapainoon tulevina vuosina	Johtoryhmä Toimialajohtajat
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Lopen kunta säilyy kiinnostavana työpaikkana	Henkilöstökyselyssä henkilöstön suositteluhaluus +20 (eNPS)	Johtoryhmä Esihenkilöt
	Henkilöstön digiosaamista kehitetään	Sisäisiin koulutuksiin ja infoihin osallistuu 50 työntekijää	Johtoryhmä
	Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan hyvällä lähi-johtamisella haastavassa taloudellisessa tilanteessa	Henkilöstökyselyn mittari "Koen, että esihenkilöni johtaa minua hyvin" 5,0 Sairauspoissaolojen määrä laskee vuodesta 2024	Johtoryhmä Esihenkilöt

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritys-vaikutuksia:

Sitova tavoite 2025	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
Kehittämissuunnitelmat ohjaavat taajamien ja kylien kehittämistä	Taajamien kehittämissuunnitelmassa huomioidaan myös yritysten toimintaedellytyksiä ja tarpeita.	+3
Osallisuusohjelma ohjaa kunnassa tehtävää osallisuustyötä	Yrittäjien näkökulman huomioon ottaminen päätöksenteossa sekä yritysten ja kunnan yhteistyön tiivistäminen esim. palvelujen tuotannossa tukee paikallista yritys-toimintaa.	+2
Kunnan hankintojen kehittäminen	Yritykset saavat helpommin tietoa kunnan hankinnoista ja tulevista kilpailutuksista.	+2
Kuntaan saadaan asukkaiden osalta muuttovoittoa	Yritykset saavat työvoimaa.	+2
Maankäyttöohjelma ohjaa kunnan suunnitelmallista kehittämistä	Yritysalueiden kaavoittaminen suunnitelman pohjalta vastaa yritysten tarpeisiin.	+3
Talouden tasapainottamistyötä edistetään tasapainottamisohjelman mukaisesti vuosina 2025–2028	Tasapainottamisohjelman mukaisilla toimenpiteillä vähäisiä yritysvaikutuksia.	+1
Lopen kunta säilyy kiinnostavana työpaikkana	Vähäisiä yritysvaikutuksia.	+1
Henkilöstön digiosaamista kehitetään	Vähäisiä yritysvaikutuksia.	+1
Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan hyvällä lähijohtamisella haastavassa taloudellisessa tilanteessa	Vähäisiä yritysvaikutuksia.	+1

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.3.1. Toimialan määrärahat ja tuloarviot

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	316	519	450	450	450
Maksutuotot	0	6	0	0	0
Tuet ja avustukset	262	282	115	115	115
Muut toimintatuotot	596	610	610	610	610
Toimintatuotot yhteensä	1 174	1 416	1 175	1 175	1 175
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-1 373	-1 365	-1 094	-1 105	-1 116
Palvelujen ostot	-2 059	-1 643	-2 156	-2 156	-2 156
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-65	-28	-21	-21	-21
Avustukset	-158	-160	-314	-314	-314
Muut toimintakulut	-159	-39	-33	-33	-33
Toimintakulut yhteensä	-3 813	-3 235	-3 618	-3 629	-3 640
Toimintakate	-2 639	-1 819	-2 444	-2 454	-2 466
Poistot ja arvonalentumiset	-108	-95	-97	-92	-75
Yhteensä	-2 747	-1 914	-2 540	-2 547	-2 541

8.3.2. Keskushallinto

PERUSTEHTÄVÄ

Huolehtia osaltaan kunnan kehittämisestä, edunvalvonnasta ja johtamisjärjestelmän toimivuudesta sekä kunnan resursseista, joita tarvitaan kunnan kehittämisessä, viranomaistoimintojen hoidossa ja kunnan palvelutuotannossa.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Tulevalle vuodelle 2025 ei keskushallintoon ole suunnitteilla organisatorisia muutoksia. Vuonna 2024 keskushallinnon osalta selkeä muutos oli talous- ja hallintojohtajan viran lakkauttaminen ja hallinto- ja henkilöstöjohtajan viran perustaminen. Samalla kunnan talousasioista vastaavaksi viranhaltijaksi rekrytoitiin talouspäällikkö.

Luottamushenkilöiden kokouspalkkioista ja viran-/toimenhaltijoiden kertapalkkioista on tehty vähennys 4 200 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 28 300 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 3 500 euroa. Hallinto- ja henkilöstöjohtajan palkkakuluista puolet siirrettiin henkilöstöhallinnosta hallintopalveluihin.

Sekä omakotitalotonttien että Silmänkannon ja muiden yritysalueiden tonttien myynti on ollut haastavaa vuonna 2024. Asetetusta tontinmyyntitavoitteesta ollaan jääty. Ennusteiden mukaan Suomen talous osoittaa viimein piristymisen merkkejä ja tässä tilanteessa tonttien markkinointia pyritään tehostamaan vuoden 2025 aikana. Kunnan on onnistuttava elinvoimapanostuksissaan mahdollisen nousukauden koittaessa ja siihen on panostettava talouden haasteista huolimatta.

ICT-palveluiden kehittämistavoitteena on edistää kuntien välistä yhteistyötä ICT-sektorilla vuoden 2025 aikana.

Lokakuussa 2024 on toteutettu ELYn toimesta joukkoliikenteen kilpailutus. Kilpailutuksessa joukkoliikenteen vuoroihin eikä arvioitavissa oleviin kustannuksiin tullut olennaisia muutoksia. Kokonaiskustannusten arviointi on aiempaa haastavampaa, sillä ELYn kilpailuttamassa brutto-mallissa lipputulot tulevat tilaajalle, eikä liikennöitsijälle kuten aiemmassa nettomallissa. Liikennöinnistä tulee siis kunnalle paitsi ostopalvelukustannuksia, myös lipputuloja.

Myynti- ja maksutuottoihin on tehty vähennys 9 500 euroa. Palvelujen ostoihin on tehty kustannuspaikkakohtaiset tarkistukset ja vähennykset, jotka ovat yhteensä 60 400 euroa koskien painatuksia, ilmoituksia, markkinointia ja postipalveluja.

Aine-, tarvike- ja tavarahankinnoista ja muista toimintakuluista on tehty vähennys yhteensä 13 100 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Keskushallinnon osalta tuleville vuosille ei ole suunnitteilla sellaisia muutoksia, jotka merkittävästi vaikuttaisivat nykyiseen toimintaan. Kunnan säästötoimien organisointi ja toteutuksen varmistaminen kuuluvat erityisesti kunnanjohtajalle, mutta osaltaan myös muille keskushallinnon johtaville viranhaltijoille.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yleishallinto ja talous					
Virat/toimet	8,00	8,00	8,50	8,50	8,50
Määräaikaiset	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	9,00	8,00	8,50	8,50	8,50

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	159	69	65	65	65
Maksutuotot	0	6	0	0	0
Tuet ja avustukset	180	108	70	70	70
Muut toimintatuotot	273	170	170	170	170
Toimintatuotot yhteensä	612	353	305	305	305
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-872	-731	-759	-766	-774
Palvelujen ostot	-1 640	-1 238	-1 177	-1 177	-1 177
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-58	-25	-18	-18	-18
Avustukset	-4	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	-147	-35	-28	-28	-28
Toimintakulut yhteensä	-2 720	-2 029	-1 983	-1 990	-1 998
Toimintakate	-2 108	-1 676	-1 678	-1 685	-1 693
Poistot ja arvonalentumiset	-105	-92	-95	-91	-74
Yhteensä	-2 213	-1 769	-1 773	-1 776	-1 767

8.3.3. Henkilöstöhallinto

PERUSTEHTÄVÄ

Lopen kunnan keskitettyyn henkilöstöhallintoon ja henkilöstöpolitiikan kehittämiseen sisältyvät keskitetty henkilöstökoulutus, esihenkilötyön tukeminen, yhteistoiminta, työsuojelu, työterveys-huollon ja työkykyasioiden koordinointi, työhyvinvointitoiminta sekä palkkavaraukset.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 19 700 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys vähentävät menoja 900 euroa. Henkilöstöpäällikön virka on muutettu hallinto- ja henkilöstöjohtajan viraksi 24.6.2024 alkaen. Hallinto- ja henkilöstöjohtajan työpanosta kohdentuu henkilöstöasioiden lisäksi hallintoasioihin. Hallinto- ja henkilöstöjohtajan palkkakuluista puolet siirrettiin henkilöstöhallinnosta hallintopalveluihin.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 21 000 euroa koskien esihenkilökoulutusta ja henkilöstön tyhy-toimintaa sekä asiantuntijapalveluja. Henkilöstön omaehtoisen koulutuksen tukemiseen on tehty vähennys 2 500 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset päättyvät 30.4.2025 (KVTES, OVTES ja TS). Tulevan sopimuksen vaikutuksia, muun muassa palkkakehityksen osalta, ei voida arvioida.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstöhallinto					
Virat/toimet	2,00	2,00	1,50	1,50	1,50
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2,00	2,00	1,50	1,50	1,50

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	11	9	9	9	9
Toimintatuotot yhteensä	11	9	9	9	9
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-241	-166	-147	-148	-150
Palvelujen ostot	-249	-298	-277	-277	-277
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-2	-2	-2	-2
Avustukset	0	-3	0	0	0
Muut toimintakulut	-1	-2	-2	-2	-2
Toimintakulut yhteensä	-493	-471	-429	-430	-432
Toimintakate	-482	-462	-420	-422	-423
Poistot ja arvonalentumiset	-3	-3	-2	-2	-1
Yhteensä	-486	-465	-422	-423	-424

8.3.4. Työllisyyspalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Lopen kunnan työllistämistä edistävä toiminta järjestää ja tuottaa sekä koordinoi työllistämisen edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävää toimintaa kunnan alueella. Erilaisia työllistämisen palveluja ja työtoimintaa pyritään järjestämään asiakkaan tarpeet kartoittaen. Näitä palveluja ovat muun muassa yritysysteistyö, työkokeilu ja palkkatuettu työ.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät valtakunnallisesti kuntien tehtäväksi 1. tammikuuta 2025 alkaen. Valtion työ- ja elinkeinotoimistot eli TE-toimistot lakkautetaan. Hausjärven, Janakkalan ja Lopen kunnat sekä Riihimäen kaupunki järjestävät työvoimapalvelut yhdessä muodostaen Etelä-Hämeen työllisyysalueen (EHTA). Työ- ja elinkeinopalvelujen siirtyminen kuntien tehtäväksi tarkoittaa sitä, että niistä tulee tiiviimpi osa jokaisen kunnan peruspalveluja.

Tuista ja avustuksista on tehty vähennys 165 000 euroa, joka on palkkatuen työllisyysalueelle siirtyvä osuus.

Henkilöstökuluista on tehty vähennys 343 100 euroa, joka on työllisyysalueelle siirtyvien palkkatuella työllistettyjen henkilöstömenojen osuus. Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 1100 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 500 euroa. Henkilöstökuluihin on lisätty oppisopimuksen ja palkkatukityöllistämisen sopimusten jatkumisesta aiheutuvat menot 60 200 euroa. Tuloihin on lisätty kunnalle maksettava palkkatuki 36 100 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty lisäys 620 000 euroa, joka on työllisyysalueelle maksettava kuntaosuus ja lisäys 156 200 euroa, joka on työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu. Vähennyksenä on tehty TE-muutosvalmistelijan työpanoksen osuus 23 000 euroa ja TYP/TYM siirtyminen työllisyysalueelle 2 400 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Etelä-Hämeen työllisyysalueella on aloitettu uudenlaisen palvelurakenteen luominen, jonka tavoitteena on asiakkaan nopea työllistyminen ja alueen elinvoiman lisääminen. Työllisyyspalvelut tuodaan lähemmäksi asiakasta ja ne kytketään osaksi kuntien palveluita. Uudistus tulee vaikuttamaan kunnan omaan työllisyydenhoitoon siten, että kunnalla on mahdollisuus olla mukana ja vaikuttaa aktiivisemmin kunnalliseen työllisyydenhoitoon yhteistyössä työllisyysalueen sekä alueen työnantajien kanssa.

On arvioitu, että pitkällä tähtäimellä kuntakohtaiset työttömyyden kustannukset saadaan tiukemmin hallintaan, koska palveluja voidaan kohdentaa tarpeiden mukaisesti. Siirtymäaikana ja palvelurakenteen käyttöönottamisen ajalla kustannukset tulevat todennäköisesti väliaikaisesti jonkin verran nousemaan, ennen kuin käytänteet ja toimintamallit on saatu vakiintumaan.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Palkkatuella työllistettyjen määrä	16	20	2	2	2

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Työllisyyspalvelut					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	72	165	36	36	36
Muut toimintatuotot	2	0	0	0	0
Toimintatuotot yhteensä	74	165	36	36	36
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-197	-389	-108	-109	-110
Palvelujen ostot	-21	-32	-626	-626	-626
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-1	-1	-1	-1
Avustukset	-154	-157	-313	-313	-313
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-374	-579	-1 048	-1 049	-1 051
Toimintakate	-300	-414	-1 012	-1 013	-1 014
Yhteensä	-300	-414	-1 012	-1 013	-1 014

8.3.5. Maankäyttö

PERUSTEHTÄVÄ

Huolehtia kunnan alueen suunnitelmallisesta maankäytöstä yleiskaavoituksen ja asema-kaavoituksen avulla siten, että kunnan alueen asumisen, yrittämisen, erilaisten palvelutoimintojen ja vapaa-ajan toiminta- ja sijoittumisedellytykset pystytään turvaamaan arvostaen ja huomioi-den kunnan luonto- ja kulttuurimaisemalliset arvot.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Vuonna 2025 jatketaan vuonna 2019 aloitettua omakotitalotonttien myyntikampanjaa siten, että vuoden 2022 jälkeen vielä myymättä olevat omakotitalotontit maksavat 1000 euroa kappale niiden aiemmasta hinnasta riippumatta. Hintatarjous ei koske rivitalo- eikä yritystontteja, eikä uusia toteutettavia tonttialueita. Läyliäisten tonttimarkkinointia tehostetaan.

Launosten Marjarinteen ja Jylhäkummun alueen markkinointia ja tonttimyyntiä jatketaan. Silmänkannon alueen viimeiset tontit pyritään myymään.

Launosten ja Läyliäisten rivitalotonttien markkinointia jatketaan. Kirkonkylän alueen asumis-vaihtoehtoja pyritään saamaan monipuolisemmaksi. Tavoite on saada yhtiömuotoista uudis-tuotantoa Lopen alueelle.

Metsänmyyntiä toteutetaan hyväksytyn uuden metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Metsän-myyntituottoihin on tehty vuoden 2025 myyntiarvion mukainen vähennys 65 000 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 1 400 euroa. Sivu-kulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 300 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry:n syksyn suhdannekatsauksen mukaan Suomen taloudessa on vihdoinkin piristymisen merkkejä. Talousnäkymien parantuminen, laskeva korko-taso ja alhaisempi inflaatio tukevat myös kiinteistö- ja rakentamisalan toipumista. Vuonna 2025 rakentamisen määrän ennustetaan kääntyvän noin kuuden (6) prosentin kasvuun. Rakentamisen määrä asettuu kuitenkin nollakorkoaikaa alhaisemmalle tasolle tulevina vuosina. Lopella tämä tarkoittaa pientä piristystä tonttikaupassa.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myydyt omakotitalotontit	12	15	10	13	15
Myydyt yritystontit	2	2	2	2	2

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Maankäyttö					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	157	450	385	385	385
Muut toimintatuotot	321	440	440	440	440
Toimintatuotot yhteensä	478	890	825	825	825
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-63	-79	-81	-81	-82
Palvelujen ostot	-148	-75	-75	-75	-75
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-11	-2	-2	-2	-2
Toimintakulut yhteensä	-227	-157	-158	-159	-160
Toimintakate	251	733	667	666	665
Yhteensä	251	733	667	666	665

8.4. Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta

SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite	Tavoite 2025	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Vahvistamme taajamien ja kylien elinvoimaa	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden toiminnot säilyvät nykyisissä taajamissa	Osallistujamäärä ja asiakaspalaute on 75-prosenttisesti hyvää tai erittäin hyvää ja kaikissa taajamissa (Kirkonkylä, Launonen ja Läyliäinen) järjestetään säännöllistä toimintaa	Hyvinvointi- ja vapaa-aikajohtaja
Luomme osallisuudella hyvinvointia	Loppilaisten viihtyvät tapahtumissa ja kokevat ne osaksi loppilaista identiteettiään	Asiakaspalaute on 70-prosenttisesti hyvää tai erittäin hyvää	Hyvinvointi- ja vapaa-aikajohtaja
Varmistamme suunnitelmallisen kasvun	Palveluiden laatu koetaan hyväksi	Asiakaspalaute on 70-prosenttisesti hyvää tai erittäin hyvää	Hyvinvointi- ja vapaa-aikajohtaja Kulttuurituottaja Liikuntasuunnittelija
Tasapainoinen talous	Osallistujamäärä pysyy toiminnoissa vuoden 2024 tasolla	Toimintatuotot toteutuvat suunnitellusti eri toiminnoissa	Hyvinvointi- ja vapaa-aikajohtaja Kulttuurituottaja Liikuntasuunnittelija
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Muutoksista huolimatta henkilöstön hyvinvointi on työhyvinvointikyselyssä kohtalainen tai hyvä	Henkilöstökyselyn tuloksissa työhyvinvointi koetaan kohtalaiseksi tai hyväksi	Hyvinvointi- ja vapaa-aikajohtaja

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritys-vaikutuksia:

Sitova tavoite 2025	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden toiminnot säilyvät nykyisissä taajamissa	Lisää yhteistyömahdollisuuksia paikallisten yrittäjien ja yhdistysten kanssa	+2
Loppilaisten viihtyvät tapahtumissa ja kokevat ne osaksi loppilaista identiteettiä	Tapahtumat luovat yhteistyömahdollisuuksia paikallisten yrittäjien kanssa	+2
Palveluiden laatu koetaan hyväksi	Paikalliset tapahtumat houkuttelevat osallistujia ja luovat mahdollisuuksia yrittäjille ja yhdistyksille	+2
Osallistujamäärä pysyy toiminnoissa vuoden 2024 tasolla	Kuntalaisten hyvinvoinnin tila heijastuu yleiseen ilmapiiriin kunnassa	+1

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.4.1.Toimialan määrärahat ja tuloarviot

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1	11	11	11	11
Maksutuotot	35	32	31	31	31
Tuet ja avustukset	87	105	102	102	102
Muut toimintatuotot	28	12	27	27	27
Toimintatuotot yhteensä	151	159	171	171	171
Valmistus omaan käyttöön	1	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-423	-497	-445	-449	-454
Palvelujen ostot	-428	-598	-499	-499	-499
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-61	-28	-27	-27	-27
Avustukset	-70	-28	-28	-28	-28
Muut toimintakulut	-11	-38	-25	-25	-25
Toimintakulut yhteensä	-993	-1 188	-1 022	-1 026	-1 031
Toimintakate	-841	-1 029	-851	-856	-860
Poistot ja arvonalentumiset	-24	-44	-50	-45	-24
Yhteensä	-865	-1 073	-901	-901	-884

8.4.2. Hyvinvointi

PERUSTEHTÄVÄ

Hyvinvointitoimialan perustehtävänä on huolehtia hyvinvointia ja terveyttä edistävän toiminnan ohjautumisesta kunnassa, vaikuttamistoimielinten työn tukemisesta, maahanmuuttotyön toteutumisesta sekä tukea osallisuuden toteutumista kunnassa. Toimiala vastaa kunnan hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen toteutumisesta sekä Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisen toiminnan toteutumisesta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Tehtäväalue on perustettu vuonna 2023 ja toimintaan kuuluvat hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimialan johtaminen ja hallinto. Tehtäväalue vastaa yhdyspintatyöskentelystä Oma Hämeen kanssa ja vastaa kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävien palveluiden toteutumisesta ja kehittämisestä. Toimialaan kuuluvat myös kotoutumisen edistäminen ja maahanmuuton palvelut sekä vaikuttamiselimistä vammais- ja vanhusneuvostot. Haasteita toimialalle tuo kiristynyt kuntatalous, joka aiheuttaa muutoksia toimialan toimintaan vuonna 2025. Nämä tulevat heijastumaan myös kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen, sillä kunnan resurssit palveluiden järjestämiseen supistuvat. Näiden palveluiden rooli on kuitenkin merkittävä ihmisten arjessa. Se, miten palveluita on saatavilla ja miten niitä käytetään, ratkaisee paljolti sen, miten vaikuttavaa kunnan toiminta on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 800 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys vähentävät menoja 1100 euroa. Hallintosihteerin toimen täyttämättä jättäminen vähentää henkilöstömenoja 41 600 euroa.

Palvelujen ostoihin ja muihin toimintakuluihin on tehty vähennys yhteensä 50 000 euroa maahanmuuton palvelujen ja kotoutumisen edistämisen kustannusten tarkistuksen perusteella.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta vapaa-aikapalveluilla on suuri merkitys kuntalaisille. Nämä palvelut ovat ihmisten arjessa huomattavassa roolissa. Kuntatalouden kiristyminen heijastuu näihin palveluihin suoraan ja siihen heijastuvat myös hyvinvointialueen resurssien pieneneminen. On todennäköistä, että kunnan merkitys tästä huolimatta tulee korostumaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tämä luo toimialalle ristiriitaisia paineita. Toimialalle tehtävillä leikkauksilla on vaikutuksia kunnan hyte-kertoimeen.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Hyvinvointi					
Virat/toimet	2,00	2,00	1,00	1,00	1,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2,00	2,00	1,00	1,00	1,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	39	42	42	42	42
Toimintatuotot yhteensä	39	42	42	42	42
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-111	-150	-108	-109	-110
Palvelujen ostot	-33	-84	-44	-44	-44
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	0	-17	-7	-7	-7
Toimintakulut yhteensä	-150	-251	-160	-161	-162
Toimintakate	-111	-210	-118	-119	-120
Yhteensä	-111	-210	-118	-119	-120

8.4.3. Kulttuuripalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, jonka toteuttamiseksi kunta edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle, edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä tarjota mahdollisuuksia tavoitteelliselle taide- ja kulttuurikasvatukselle. Kunnan tulee edistää myös kulttuuriperinnön ylläpitämistä. Kunnan tulee edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa, kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Kulttuuritoiminnalla on merkittävä vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Erityisesti kulttuuritapahtumat tavoittavat ikääntyneitä kuntalaisia ja kulttuuritapahtumat ovat merkittäviä eri-ikäisiä yhdistäviä tapahtumia.

Näin vähennetään yksinäisyyden kokemusta ja lisätään merkittävästi osallisuuden kokemusta. Tapahtumien saavutettavuus on tärkeää, kuitenkin kiristynyt taloudellinen tilanne haastaa toimialaa.

Kesätorit ovat merkittävä lisä kunnan kesä tapahtumiin ja luovat erityisesti yhteisöllisyyttä kunnan vakinaisten ja kesäasukkaiden keskuudessa. Kulttuuritapahtumat ovat tärkeä osa kunnan veto-voimaisuutta.

Maksutuottoihin on tehty pääsymaksujen lisäys 1 600 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 800 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 300 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 5 000 euroa kesätoritoiminnan menoista.

Muihin toimintakuluihin on tehty vähennys yhteensä 600 euroa kulttuuritoiminnan menoista.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kiristynyt taloudellinen tilanne uhkaa vireää kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoiminnan järjestäminen muuttuu haasteellisemmaksi rajallisten resurssien vuoksi ja jatkuvuus on epävarmaa. Tällä tulee olemaan vaikutusta kunnan hyte-kertoimeen lähivuosina ja kunnan vetovoimaan.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toteutetut aikuisille suunnatut konsertit/kulttuuritapahtumat	55	65	50	30	30
Toteutetut lapsille suunnatut konsertit/kulttuuritapahtumat	8	12	8	6	6
Vastikkeellisten avustusten hakijat	21	12	15	15	15

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kulttuuripalvelut					
Virat/toimet	1,00	0,55	0,60	0,60	0,60
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1,00	0,55	0,60	0,60	0,60

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	0	0	0	0	0
Maksutuotot	20	16	18	18	18
Toimintatuotot yhteensä	20	16	18	18	18
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-63	-52	-53	-54	-54
Palvelujen ostot	-95	-51	-46	-46	-46
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8	-3	-3	-3	-3
Avustukset	-60	-16	-16	-16	-16
Muut toimintakulut	-1	-4	-3	-3	-3
Toimintakulut yhteensä	-227	-125	-121	-121	-122
Toimintakate	-207	-109	-103	-104	-104
Poistot ja arvonalentumiset	-5	0	0	0	0
Yhteensä	-212	-109	-103	-104	-104

8.4.4. Liikuntapalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Liikunnan avulla edistetään kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Liikunnan kautta on luotu olosuhteita, joita voivat hyödyntää kuntalaisten lisäksi esimerkiksi järjestöt, yritykset ja yhdistykset, jotka tarjoavat hyvinvointiin liittyviä toimintoja ja palveluita. Kunnan merkitys liikunnan mahdollistajana on tärkeä. Toiminnan kautta luodaan edellytyksiä liikunnalle, kehitetään toimivia yhteistyöverkkoja sekä terveyttä edistävää liikuntaa huomioiden kaikki ikäryhmät ja myös erityisryhmät. Tehtäväalueeseen kuuluvat myös liikuntasalit ja ulkoilureitit. Hyvinvointisuunnitelma ohjaa liikunnan painopisteitä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Kuntatalouden kiristynyt tilanne haastaa toimialaa. Toimintaa on kohdennettava entistä tarkemmin valittuihin kohderyhmiin ja tätä kautta lisätään vaikuttavuutta. Kiristynyt taloudellinen tilanne heijastuu hankkeisiin ja niiden määrä vähenee lähitulevaisuudessa. Lisäksi hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta nousee esille entistä vahvemmin, mutta tähän vastaaminen on haasteellista supistuvien resurssien vuoksi. Ylläpitokustannukset ovat nousseet hinnannousujen myötä.

Muihin toimintatuottoihin on tehty lisäys 15 000 euroa liikuntatilojen vuokratuotoista.

Tukiin ja avustuksiin on tehty lisäys 1 700 euroa, joka on liikuntahankkeen valtionavustus.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 8 300 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 2 300 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 2 700 euroa. Sisäisistä kiinteistömenoista vähennys on 11 600 euroa. Tarvikehankinnoista on tehty vähennys 4 500 euroa ja muista toimintakuluista vähennys 3 000 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kiristynvä taloudellinen tilanne haastaa liikuntapalvelut. Tämä näkyy niin toteutettavissa toiminnoissa kuin myös ulkoilureitistöissä ja liikuntasaleissa. Liikuntapalveluiden toiminnalla vaikutetaan kuitenkin suoraan kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä toimintakykyyn. Lopen kunnan väestö on vahvasti ikääntyvää ja tämä tulee heijastumaan palveluiden kysyntään nostavasti lähivuosina. Liikuntapalveluilla on merkittävä rooli kunnan hyte-kertoimessa ja kunnan hyte-kerroin tulee laskemaan lähivuosina.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Elmolan liikuntasali	16 593	15 000	12 000	12 000	12 000
Lastikka	11 846	20 000	18 000	18 000	18 000
Launosten liikuntasali	4 607	7 000	5 000	5 000	5 000
Läyliäisten liikuntasali	5 367	7 000	4 000	4 000	4 000
Loppisali	9 297	7 000	3 000	2 000	2 000
Kuntosalikortit	368	450	450	450	450
Kuntoliikuntaryhmät	11	10	8	8	8
Nuorten liikuntaryhmät	1	2	0	0	0

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikuntapalvelut					
Virat/toimet	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	4,00	2,00	2,00	2,00	2,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	0	11	11	11	11
Maksutuotot	11	12	12	12	12
Tuet ja avustukset	20	23	25	25	25
Muut toimintatuotot	28	12	27	27	27
Toimintatuotot yhteensä	60	58	75	75	75
Valmistus omaan käyttöön	1	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-136	-157	-168	-170	-171
Palvelujen ostot	-170	-306	-291	-291	-291
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29	-14	-10	-10	-10
Avustukset	-6	-8	-8	-8	-8
Muut toimintakulut	-8	-16	-13	-13	-13
Toimintakulut yhteensä	-350	-501	-489	-491	-493
Toimintakate	-288	-443	-415	-417	-418
Poistot ja arvonalentumiset	-19	-44	-50	-45	-24
Yhteensä	-308	-487	-465	-462	-442

8.4.5. Nuorisopalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Lasten ja nuorten tasa-arvoisen vapaa-ajan kehittäminen sekä kasvun ja osallisuuden tukeminen. Tehtäväalue sisältää määrärahat kunnan nuorisotyöhön, kerhotoimintaan ja nuorisotyön ostopalveluihin (etsivä nuorisotyö ja Ohjaamo). Nuorisotoimen tehtävänä kunnassa on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Toimi tukee nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista sekä tukee nuorten harrastamista ja toimintaa yhteiskunnassa. Nuorisopalvelut edistävät nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista ja parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Lasten ja nuorten yleinen pahoinvointi yhteiskunnassa heijastuu moninaisina tarpeina arjessa. Tähän yhdistettynä kuntatalouden kiristynyt tilanne haastaa nuorisotyön resursointia ja kohdentamista. Toiminnan painopisteitä on pystyttävä nopeastikin muuttamaan ja reagoimaan vaihtuviin olosuhteisiin.

Suomen harrastamisen malli -hankkeen kautta löydetään mielekkäitä ja helposti saavutettavia harrastuksia loppilaisille nuorille ja toiminnan kautta saavutetaan yhä useampi loppilainen nuori.

Maksutuottoihin on tehty vähennys 2 000 euroa.

Tuista ja avustuksista on tehty vähennys 5 000 euroa Suomen harrastamisen malli -hankkeen avustukseen.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 900 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys vähentävät menoja 400 euroa. Nuorisotyön koordinaattorin toimen täyttämättä jättämisestä on tehty vähennys 41 900 euroa. Oppisopimusopiskelijan osalta on tehty lisäys 18 900 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty sopimusveloituksen mukainen tarkistus Ohjaamon, etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan kuluihin, mistä vähennys on 28 500 euroa.

Sisäisiin kiinteistömenoihin on tehty vähennys 11 100 euroa.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin on tehty lisäys 3 500 euroa, joka on Suomen harrastamisen malli -hankkeen omavastuuosuus.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kirstyvä talous vaikuttaa laaja-alaisesti yhteiskunnassa lapsiin ja nuoriin. Tämä heijastuu perheiden mahdollisuuksiin arjessa ja sitä kautta lasten ja nuorten hyvinvointiin. Toimintaresurssien riittävyys herättää huolta. Suomen harrastamisen mallin kautta saatava arjen tuen jatkuminen on epävarmaa.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Nuorisotilojen käyttäjät yhteensä	3 264	6 500	6 000	6 500	7 000

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Nuorisopalvelut					
Virat/toimet	3,00	3,00	2,00	2,00	2,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	3,00	3,00	2,00	2,00	2,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	0	0	0	0	0
Maksutuotot	4	4	2	2	2
Tuet ja avustukset	28	40	35	35	35
Toimintatuotot yhteensä	32	44	37	37	37
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-113	-138	-116	-117	-118
Palvelujen ostot	-131	-158	-118	-118	-118
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18	-10	-14	-14	-14
Avustukset	-4	-4	-4	-4	-4
Muut toimintakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut yhteensä	-266	-311	-252	-253	-255
Toimintakate	-234	-267	-215	-216	-218
Yhteensä	-234	-267	-215	-216	-218

8.5.Ympäristö- ja rakennuslautakunta

SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite	Tavoite 2025	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Vahvistamme taajamien ja kylien elinvoimaa	Rakennetun ympäristön tila siistiytyy	Vuosittaisia siisteyskierroksia on jatkettu ja havaituista puutteista annettu siivous-/korjauskehotukset	Ympäristöpäällikkö Rakennustarkastaja
Luomme osallisuudella hyvinvointia	Tiedon jakaminen tiimin sisällä, osallistetaan roolista riippumatta prosesseihin	Tiedon ja kuormituksen jakaminen, henkilöstö-tyytyväisyys	Rakennustarkastaja
Varmistamme suunnitelmallisen kasvun	Ympäristönsuojelun lupa-prosessit ovat tehokkaita	Lupa käsitellään päättämiskelpoisuudesta kuukauden sisällä	Ympäristöpäällikkö
	Rakennusvalvonnan lupaprosessin läpivientiä tehostetaan	Lupa käsitellään päättämiskelpoisuudesta kuukauden sisällä	Rakennustarkastaja
Tasapainoinen talous	Tehokkaammat lupaprosessit	Aikataulutus ja laskutus	Rakennustarkastaja
	Ohjelmistojen ja toimintatapojen läpikäynti	Ohjelmistokartoitus	Rakennustarkastaja
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Ympäristönsuojelun henkilöstö on pitkäaikaista	Henkilöstö ei vaihdu	Ympäristöpäällikkö
	Rakennusvalvonnan henkilöstö on pysyvää	Henkilöstö ei vaihdu	Rakennustarkastaja
	Työnkuvausten ja -tehtävien määrittäminen ja työkuorman tasaaminen	Henkilöstön pysyvyys, lupaprosessien selkeys, palaute kuntalaisilta	Rakennustarkastaja
	Henkilöstön kouluttaminen ja perehdyttäminen uuteen rakentamislakiin	Henkilöstön pysyvyys, lupaprosessien selkeys, palaute kuntalaisilta	Rakennustarkastaja

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritys-vaikutuksia:

Sitova tavoite 2025	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
Rakennetun ympäristön tila siistiytyy	Siivous-/korjauskehotusten myötä yleinen maisemakuva siistiytyy ja houkuttelee mahdollisia uusia yrittäjiä ja asukkaita.	+2
Lupaprosessit ovat tehokkaita	Tehokkaat lupaprosessien käsittely lisää Lopen kilpailukykyä yrityksistä.	+3

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.5.1.Toimialan määrärahat ja tuloarviot

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	26	20	31	31	31
Maksutuotot	126	155	188	188	188
Tuet ja avustukset	5	2	2	2	2
Toimintatuotot yhteensä	157	177	220	220	220
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-442	-448	-431	-435	-439
Palvelujen ostot	-210	-212	-194	-194	-194
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7	-3	-3	-3	-3
Avustukset	-10	-17	-17	-17	-17
Muut toimintakulut	-7	-8	-8	-8	-8
Toimintakulut yhteensä	-676	-687	-651	-655	-660
Toimintakate	-518	-510	-431	-436	-440
Poistot ja arvonalentumiset	-1	-1	-1	-1	0
Yhteensä	-519	-511	-432	-436	-440

8.5.2. Rakennusvalvonta

PERUSTEHTÄVÄ

Rakentamisen ohjaaminen siten, että saavutetaan mahdollisimman onnistunut rakennushanke käyttäjän ja ympäristön näkökulmasta sekä rakentaminen toteutuu näitä koskevan lain-säädännön, määräysten, kaavoituksen ja asiakkaiden tasapuolisen kohtelun vaatimusten mukaisesti.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Työnkuvausten ja -tehtävien määrittäminen ja työkuorman tasaaminen, henkilöstön kouluttaminen uutta rakentamisen lakia varten, lupaprosessien tehostaminen.

Maksutuottoihin on tehty lisäys rakennusvalvonnan taksojen korotuksista 30 000 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty sivukulujen ja tasausmaksun päivitys, jotka lisäävät menoja 500 euroa. Määräaikainen oppisopimus päättyy 31.3.2025, josta tehty vähennys loppuvuodelle on 19 300 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 15 000 euroa ICT-kustannuksiin.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Uuden 1.1.2025 voimaan tulevan rakentamislain (751/2023) myötä byrokratia helpottuu hankkeeseen ryhtyviä varten. Tämä muutos poistaa toimenpideluvat ja -ilmoitukset. Lupamuotoja on jatkossa vain yksi, jota kutsutaan rakentamisluvaksi. Rakentamislupaa ei vaadita silloin, kun rakennuksen koko on alle 30 m² ja sitä käsitellään muuna kuin asuinrakennuksena.

Lupamäärät oletettavasti laskevat erinäisten vapautusten myötä, mutta tästä huolimatta rakennusvalvonnan taksaa korjaamalla saadaan lisätuottoja lupamaksuihin. Vapaa-ajan-asuntorakentaminen tulee korostumaan uuden rakentamislain myötä.

Tulevat aurinkovoimalahankkeet tulevat jatkossa työllistämään rakennusvalvontaa merkittävästi.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennusluvut	90	110	110	110	110
Lisätoimenpide (aiemmin oma lupa)	1	15	15	15	15
Omakotitalot	11	15	15	15	15
- asemakaava-alueet	7	10	10	10	10
- muut alueet	4	5	5	5	5
Loma-asunnot	16	16	16	16	16
- ranta-asemakaava-alueet	6	6	6	6	6
- muut alueet	10	10	10	10	10
Toimenpideluvat	27	40	40	40	40
Toimenpideilmoitukset	2	40	40	40	40
Poikkeamispäätökset	9	15	15	15	15
Suunnittelutarveratkaisut	-	2	2	2	2
Muut luvat ja päätökset, (jatkoajat, työnjohtajat ym.)	213	140	140	140	140

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennusvalvonta					
Virat/toimet	3,00	4,00	4,00	5,00	5,00
Määräaikaiset	3,00	2,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6,00	6,00	4,00	5,00	5,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	6	4	4	4	4
Maksutuotot	95	120	150	150	150
Tuet ja avustukset	3	1	1	1	1
Toimintatuotot yhteensä	103	125	155	155	155
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-282	-288	-269	-272	-274
Palvelujen ostot	-58	-65	-50	-50	-50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	-4	-4	-4	-4	-4
Toimintakulut yhteensä	-349	-357	-324	-326	-329
Toimintakate	-246	-232	-169	-171	-174
Yhteensä	-246	-232	-169	-171	-174

8.5.3. Ympäristönsuojelu

PERUSTEHTÄVÄ

Hoitaa ne tehtävät, jotka kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa lain (64/1986) 6 §:ssä on asetettu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväksi.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Aikaisemman 30 %:n työpanoksen sijasta Hausjärvelle ympäristösuunnittelija työskentelee jatkossa Lopen kunnalle 50 % ja Hausjärvelle 50 %. Myyntituottoihin on tehty lisäys tästä yhteistoiminnasta 10 800 euroa.

Maksutuottoihin on tehty lisäys 2 500 euroa maa-ainestaksojen korotuksiin.

Luottamushenkilöiden kokouspalkkioista ja viran-/toimenhaltijoiden kertapalkkioista on tehty vähennys 3 200 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 4 200 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 400 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 3 000 euroa asiantuntijapalveluihin harventamalla mittauksia soveltuvien osin.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Ympäristönsuojelu pyrkii kasvattamaan huomattavasti maa-ainesluvista saatavia tuloja kunnalle.

Ympäristöviranomaisen taksoja on korotettu, mistä tulee lisätuloja kunnalle.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ympäristönsuojelu					
Virat/toimet	2,00	2,00	2,00	3,00	3,00
Määräaikaiset	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
Yhteensä	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	21	16	27	27	27
Maksutuotot	31	35	38	38	38
Tuet ja avustukset	3	1	1	1	1
Toimintatuotot yhteensä	54	52	65	65	65
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-160	-160	-162	-163	-165
Palvelujen ostot	-152	-146	-143	-143	-143
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-2	-2	-2	-2
Avustukset	-10	-17	-17	-17	-17
Muut toimintakulut	-3	-4	-4	-4	-4
Toimintakulut yhteensä	-327	-329	-328	-329	-331
Toimintakate	-272	-278	-263	-264	-266
Poistot ja arvonalentumiset	-1	-1	-1	-1	0
Yhteensä	-273	-278	-263	-265	-266

8.6.Sivistyslautakunta

SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite	Tavoite 2025	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Luomme osallisuudella hyvinvointia	Lasten osallisuuden vahvistaminen sivistyspalveluissa	Lapsille suunnattuja kyselyjä = 5	Sivistysjohtaja Varhaiskasvatuspäällikkö Rehtorit Päiväkodinjohtajat Lopen opiston rehtori Kirjastotoimenjohtaja
Tasapainoinen talous	Talousarvio ja talouden sopeuttamisohjelma toteutuvat suunnitellusti	Talouden toteumaprosentti ≤ 100 %	Sivistysjohtaja Varhaiskasvatuspäällikkö Rehtorit Päiväkodinjohtajat Lopen opiston rehtori Kirjastotoimenjohtaja
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Sitoutunut ja hyvinvoiva henkilöstö	Vakituisen henkilöstön vaihtuvuus < 5 %	Sivistysjohtaja Varhaiskasvatuspäällikkö Rehtorit Päiväkodinjohtajat Lopen opiston rehtori Kirjastotoimenjohtaja

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritys-vaikutuksia:

Sitova tavoite 2025	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
Laadukkaat sivistyspalvelut	Perheille sujuva arki ja riittävät palvelut, mikä mahdollistaa asumisen ja elämisen Lopella.	+3
Lasten oikeuksien ja osallisuuden vahvistaminen sivistyspalveluissa	Luo mahdollisuuksia yritys yhteistyölle ja on positiivinen imago tekijä.	+2
Talousarvio toteutuu suunnitellusti	Kunta on luotettava kumppani.	+1

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.6.1. Toimialan määrärahat ja tuloarviot

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	326	330	335	335	335
Maksutuotot	317	321	284	284	284
Tuet ja avustukset	383	175	165	165	165
Muut toimintatuotot	162	88	86	86	86
Toimintatuotot yhteensä	1 188	913	870	870	870
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-11 350	-11 810	-12 120	-12 241	-12 363
Palvelujen ostot	-4 609	-4 973	-5 042	-5 042	-5 042
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-445	-490	-488	-488	-488
Avustukset	-530	-596	-505	-505	-505
Muut toimintakulut	-199	-241	-228	-228	-228
Toimintakulut yhteensä	-17 133	-18 110	-18 382	-18 503	-18 626
Toimintakate	-15 945	-17 197	-17 512	-17 634	-17 756
Poistot ja arvonalentumiset	-875	-872	-858	-845	-839
Yhteensä	-16 820	-18 069	-18 370	-18 479	-18 595

8.6.2. Sivistystoimialan hallintopalvelut**PERUSTEHTÄVÄ**

Toimivien hallinnon palveluiden järjestäminen sivistyspalveluiden tueksi ja kehittämisedellytysten luomiseksi.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Luottamushenkilöiden kokouspalkkioista on tehty vähennys 1 000 euroa.

Ei toiminnallisia muutoksia. Tehty henkilöstökulujen %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 1 700 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Perusopetuksen oppilasennusteen ja Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Lopella syntyvien ikäluokat pienenevät. Tämä vaikuttaa palvelutarpeeseen, mikäli ennusteet toteutuvat.

HENKILÖSTMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Sivistystoimialan hallintopalvelut					
Virat/toimet	3,00	2,40	2,40	2,40	2,40
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	3,00	2,40	2,40	2,40	2,40

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	59	55	55	55	55
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot yhteensä	59	55	55	55	55
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-194	-200	-200	-202	-204
Palvelujen ostot	-143	-214	-214	-214	-214
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-3	-3	-3	-3
Muut toimintakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut yhteensä	-340	-418	-418	-420	-422
Toimintakate	-281	-362	-363	-365	-367
Yhteensä	-281	-362	-363	-365	-367

8.6.3. Varhaiskasvatus

PERUSTEHTÄVÄ

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lasten suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa lapsen etu on ensisijaisesti huomioitava asia yksittäisen lapsen sekä lapsiryhmän kannalta. Lapsen edun lisäksi korostuu lapsen oikeus leikkiin sekä lapsen oikeus tulla kuulluksi.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain (1503/2016) 1.8.2024 voimaan tullut muutos varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulorajojen korotuksesta vähentää asiakasmaksujen kertymää 45 000 euroa, sillä Lopella maksuton varhaiskasvatus on jo puolella perheistä.

Muille kunnille myydyistä hoitopaikoista on arvioitu saatavan tulolisäystä 10 000 euroa.

Läyliäisten alueen Päiväkotit Pellavassa 1.8.2024 aloittaneet lisäryhmät jatkavat toimintaansa ajalla 1.1.–31.7.2025. Ryhmissä työskentelee kaksi (2) määräaikaista lastenhoitajaa ja yksi (1) määräaikainen varhaiskasvatuksen opettaja. Toiminta lisää henkilöstömenoja 82 000 euroa.

Yksityisen hoidon tuesta ja sisaruslisästä luovutaan 1.8.2025 alkaen, mistä on tehty vähennys 13 000 euroa.

Kotihoidontuen kuntalisän, Loppi-lisän pienentäminen 100 euroon, josta on tehty vähennys 78 600 euroa.

Yhden ryhmäavustajan toimen päättäminen 1.8.2025 alkaen, mikä vähentää kustannuksia 13 700 euroa. Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 129 840 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 16 700 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 9 200 euroa Daisy-toiminnanohjausjärjestelmän ja muiden palvelusopimusten vähennyksien perusteella. Sisäiset kiinteistömenot lisäävät menoja 34 600 euroa ja sisäiset ateriapalvelut lisäävät menoja 50 900 euroa.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin on tehty vähennys 2 500 euroa.

Muihin toimintakuluihin on tehty lisäys 6 800 euroa leasingvuokriin.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Varhaiskasvatuksen osalta lapsimäärä kääntyy myös vähitellen laskusuuntaan, mutta samalla pienten alle 3-vuotiaiden osallistumisaste kasvaa. Tämä vaikuttaa siten, että henkilöstön osalta suurta vähennystä ei lain velvoittaman suhdelukujen täyttämisen vuoksi voi tehdä nopealla aikataululla.

Varhaiskasvatuksen ryhmien muodostaminen on tehtävä huomioiden lapsimäärän muutos sekä kelpoisen henkilöstön riittävyys jatkossakin. Uusia vakinaisia toimia on täytettävä harkiten ja tarvittaessa perustettava määräaikaista toimia.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen osalta kertymä tulee alenemaan, koska asiakasmaksujen tuloarajojen mukaisesti suurimmalle osalle perheitä varhaiskasvatus tulee olemaan maksutonta.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Varhaiskasvatuksen piirissä, lukumäärä 31.12. / alle 3-vuotiaat	76	70	70	70	65
Varhaiskasvatuksen piirissä, % 31.12. / alle 3-vuotiaista	*)	45	50	55	55
Varhaiskasvatuksen piirissä, lukumäärä 31.12. / 3–5-vuotiaat	159	137	160	155	150
Varhaiskasvatuksen piirissä, % 31.12. / 3–5-vuotiaista	*)	88	87	89	89
Päiväkotihoidon, hoitopäivän hinta, €	72	55	80	85	85
Perhepäivähoito, hoitopäivän hinta, €	84	65	90	95	95
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa, lukumäärä 31.12.	8	10	8	8	8
Kotihoidontuen saajia (sis. Loppi-lisän), lukumäärä 31.12.	81, lapsia 99	70, lapsia 85	65 **), lapsia 80	60 **), lapsia 75	55 **), lapsia 70

*) Käytettävistä järjestelmistä ei ole saatu tilinpäätöstä laadittaessa tilastotietoa 31.12.2023.
Lopen kunnan kokonaislapsimääristä alle 3-vuotiaat ja 3–5-vuotiaat.

**) Ei sisällä Loppi-lisän saajia.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Varhaiskasvatus					
Virat/toimet	63,00	68,60	68,60	67,60	67,60
Määräaikaiset	13,00	6,00	3,00	0,00	0,00
Yhteensä	76,00	74,60	71,60	67,60	67,60

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1	17	27	27	27
Maksutuotot	235	246	201	201	201
Tuet ja avustukset	142	3	3	3	3
Muut toimintatuotot	18	0	0	0	0
Toimintatuotot yhteensä	396	266	231	231	231
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-3 386	-3 155	-3 370	-3 404	-3 438
Palvelujen ostot	-701	-677	-754	-754	-754
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-53	-42	-40	-40	-40
Avustukset	-530	-595	-503	-503	-503
Muut toimintakulut	-27	-15	-22	-22	-22
Toimintakulut yhteensä	-4 697	-4 485	-4 689	-4 722	-4 756
Toimintakate	-4 300	-4 219	-4 458	-4 492	-4 526
Poistot ja arvonalentumiset	-161	-154	-152	-150	-144
Yhteensä	-4 461	-4 373	-4 611	-4 642	-4 670

8.6.4. Esiopetus

PERUSTEHTÄVÄ

Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä.

Esiopetuksen tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan. Esiopetus edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla lasta vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen. Esiopetusta suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sillä on suuri merkitys lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Esiopetusryhmiä on 1.8.2025 alkaen neljä. Yhden varhaiskasvatuksen opettajan resurssi siirtyy varhaiskasvatukseen, mikä vähentää esiopetuksen henkilöstökuluja 43 090 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 400 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 6 850 euroa asiakaskuljetusten vähennysten perusteella. Sisäiset kiinteistömenot lisäävät menoja 3 200 euroa ja sisäiset ateriapalvelut vähentävät menoja 3 900 euroa.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin on tehty vähennys 600 euroa ja muihin toimintakuluihin vähennys 500 euroa.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen muutos astuu voimaan 1.8.2025. Lain ja säädösten lopullinen sisältö ei ole vielä tiedossa, mutta uudistus voi aiheuttaa merkittäviä muutoksia muun muassa henkilöstöresursseihin ja opetusryhmien muodostumiseen. Näiden muutosten taloudellisten vaikutusten arviointi on epävarmaa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Esiopetuksen osalta lapsimäärän väheneminen näkyy jo vuonna 2024, mutta säilyy kuitenkin tulevat vuodet hyvin tasaisena. Esiopetuksen järjestäminen alueilla lähipalveluna on jatkossakin tärkeää ja samalla huomioidaan täydentävän varhaiskasvatuksen tarve.

Henkilöstön osalta on tärkeää varmistaa esiopetuskelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien riittävä määrä.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Esiopetukseen osallistuvia lapsia, henkilöä	80	56	60	57	69
Esiopetukseen osallistuvia lapsia, % 6-vuotiaista	100	100	100	100	100

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Esiopetus					
Virat/toimet	6,00	5,00	5,00	4,00	4,00
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	8,00	5,00	5,00	4,00	4,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Muut toimintatuotot	1	0	0	0	0
Toimintatuotot yhteensä	1	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-398	-418	-375	-379	-383
Palvelujen ostot	-193	-193	-186	-186	-186
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7	-8	-7	-7	-7
Muut toimintakulut	-4	-5	-5	-5	-5
Toimintakulut yhteensä	-602	-624	-573	-577	-581
Toimintakate	-601	-624	-573	-577	-581
Poistot ja arvonalentumiset	-41	-41	-41	-41	-41
Yhteensä	-642	-666	-614	-618	-622

8.6.5. Perusopetus

PERUSTEHTÄVÄ

Lopen kunnan perusopetus antaa oppilaille hyvät perustiedot ja -taidot. Perusopetus tukee oppilaan kokonaispersoonallisuuden, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä, kasvattaa vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä luo valmiuksia itsensä jatkuvaan kehittämiseen, oppimaan oppimisen taitoihin ja jatko-opintoihin. Yhtenäiskoulussa järjestetään joustavaa perusopetusta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Kotikuntakorvaustulojen arvioidaan vähenevän noin 5 000 euroa. Hankkeiden valtionavustukset vähenevät 8 600 euroa.

Henkilöstökuluissa on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 183 269 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 14 300 euroa.

Henkilöstökuluihin on erityisen tuen osalta tehty vähennys 70 000 euroa, joka sisältää sivukulut.

Valmistavan luokan toiminnan päättyminen vähentää henkilöstökuluja 40 000 euroa.

Perusopetuksen kahden koulunkäynninohjaajan vähentäminen vähentää henkilöstökuluja 70 000 euroa.

Tarvikkeiden osalta 1–3-luokkalaiset käyttävät tarvittaessa oppitunneilla koulun lainattavia Chromebook-laitteita, mikä vähentää kustannuksia 20 000 euroa. ICT-palveluiden sovellukset ja lisenssit lisäävät kuluja 4 900 euroa.

Kotitalouden ym. opetusmateriaalin kustannustennousu lisää menoja 3 900 euroa.

Perusopetuksen tuntijakoa muutetaan 1.8.2025 alkaen vähentämällä viisi (5) vuosiviikkotuntia, mistä on tehty henkilöstökuluihin vähennys 28 500 euroa.

Perusopetuksen valtakunnalliseen tuntijakominimiin asetuksen mukaan kolmen (3) vuosiviikkotunnin lisäys 1.8.2025 alkaen lisää henkilöstökuluja 18 000 euroa.

Sisäiset kiinteistömenot lisäävät menoja 7 700 euroa ja sisäiset ateriapalvelut lisäävät menoja 21 300 euroa.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen muutos astuu voimaan 1.8.2025. Lain ja säädösten lopullinen sisältö ei ole vielä tiedossa, mutta uudistus voi aiheuttaa merkittäviä muutoksia muun muassa henkilöstöresursseihin ja opetusryhmien muodostumiseen. Näiden muutosten taloudellisten vaikutusten arviointi on epävarmaa.

Jatkossa kunnan talouden sopeuttamisohjelman mukaisina toimenpiteinä ovat palveluverkko-muutokset, joiden tavoitteena on oppilasmäärältään ja opetusjärjestelyiltään toiminnalliset koulut. Tavoitteena on toiminnan sopeuttaminen vähentyvään oppilasmäärään.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kunnan oppilasennusteiden ja Tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärä vähenee vuosittain.

Kunnan talouden sopeuttamisohjelman toimeenpano vaikuttaa perusopetuksen palveluverkkoon ja toimintaan.

Lainsäädännölliset muutokset muun muassa oppimisen tuen osalta vaikuttavat perusopetuksen toimintaan ja talouteen tulevina vuosina.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Joentaan koulu	31	31	28	33	28
Kormun koulu	59	65	56	51	45
Launosten koulu	106	105	105	96	89
Lopen yhtenäiskoulu	489	469	447	422	417
Länsi-Lopen koulu	28	27	25	25	21
Läyliäisten koulu	120	116	93	91	80

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Perusopetus					
Virat/toimet	90,00	99,50	93,50	91,50	91,50
Määräaikaiset	27,00	10,00	9,00	6,00	3,00
Yhteensä	117,00	109,50	102,50	97,50	94,50

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	321	306	301	301	301
Tuet ja avustukset	175	114	105	105	105
Muut toimintatuotot	41	0	0	0	0
Toimintatuotot yhteensä	537	419	406	406	406
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-6 174	-6 666	-6 685	-6 752	-6 819
Palvelujen ostot	-3 085	-3 353	-3 387	-3 387	-3 387
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-253	-262	-266	-266	-266
Muut toimintakulut	-131	-176	-156	-156	-156
Toimintakulut yhteensä	-9 644	-10 457	-10 494	-10 561	-10 629
Toimintakate	-9 107	-10 038	-10 089	-10 155	-10 223
Poistot ja arvonalentumiset	-587	-578	-563	-552	-546
Yhteensä	-9 694	-10 616	-10 651	-10 708	-10 769

8.6.6. Lukio

PERUSTEHTÄVÄ

Tuottaa opiskelijoille niin hyvä pohjakoulutus, että he menestyvät ylioppilaskirjoituksissa ja saavat hyvät jatko-opintovalmiudet.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 78 733 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 4 900 euroa. Sisäiset kiinteistömenot vähentävät menoja 3 900 euroa ja sisäiset ateriapalvelut vähentävät menoja 3 000 euroa.

Laajennetusta oppivelvollisuudesta johtuen lukion seuranta- ja ohjausvelvollisuudet ovat lisääntyneet, mistä voi aiheutua toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita uudistetaan vuonna 2026 ja muutokset tulevat täysimääräisesti voimaan vuonna 2028.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lukio-opiskelijat yhteensä (31.12.)	59	62	55	55	50
Ylioppilaat	31	20	16	20	17

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lukio					
Virat/toimet	7,00	8,50	7,50	7,50	7,50
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	9,00	8,50	7,50	7,50	7,50

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	4	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	30	5	5	5	5
Toimintatuotot yhteensä	34	5	5	5	5
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-611	-726	-809	-817	-826
Palvelujen ostot	-138	-146	-139	-139	-139
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34	-75	-75	-75	-75
Muut toimintakulut	-21	-29	-29	-29	-29
Toimintakulut yhteensä	-804	-975	-1 052	-1 060	-1 069
Toimintakate	-770	-970	-1 047	-1 055	-1 063
Poistot ja arvonalentumiset	-64	-64	-64	-64	-64
Yhteensä	-834	-1 034	-1 111	-1 119	-1 127

8.6.7. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

PERUSTEHTÄVÄ

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lähtökohtana on tarjota lapsille turvallinen kasvu-ympäristö koulupäivää ennen ja sen jälkeen, tukea lapsen kasvua ja kehitystä, luoda perustaa hyville vapaa-ajanviettotavoille ja auttaa perheitä kasvatustehtävän toteuttamisessa. Lisäksi toiminnan tarkoituksena on lapsen valvomattomaan ajankäyttöön liittyvien riskitekijöiden sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja pyrkimys edistää yhteiskunnallista tasa-arvoa.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tarve vaihtelee vuosittain ja alueittain. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa on tehty sopimus vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä. Toiminnan kustannukset laskutetaan hyvinvointialueelta.

Talouden sopeuttamistoimina toteutetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotus lain sallimaan enimmäismäärään (maksimi: alle 4 h/pv 120 € ja yli 4 h/pv 160 €) 1.8.2025 alkaen, minkä arvioidaan lisäävät tuloja 8 000 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 15 273 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 1 100 euroa.

Sisäiset kiinteistömenot vähentävät menoja 3 500 euroa ja sisäiset ateriapalvelut lisäävät menoja 8 500 euroa.

Tarvikehankintoihin ja palveluiden ostoihin on tehty vähennys 600 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden määrä pysynee jatkossakin saman suuruisena. Jatkossa tulisi kuitenkin harkita rajauksia siihen, mille ikäluokille toimintaa on tarjolla sekä toiminta-aikoihin, sillä henkilöstön määrä ja työajat eivät riitä kattamaan kaikkea tarvetta.

Tällä hetkellä pienin ryhmän perustamismäärä on 7 oppilasta ja suurin ryhmäkoko 15 oppilasta / koulutettu ohjaaja. Erityisen tuen oppilaat huomioidaan joko henkilöstöresursseissa tai ryhmärakenteessa, jolloin heidät lasketaan kahden oppilaan paikalle.

Selkeästi enemmän on tarvetta iltapäivätoimintaan.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	3 831	3 800	3 800	3 800	3 600
Aamupäivätoimintaan osallistuvien lasten lukumäärä	37	40	40	40	40
Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten lukumäärä	60	60	60	60	60

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta					
Virat/toimet	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	4,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Maksutuotot	47	42	50	50	50
Muut toimintatuotot	65	75	75	75	75
Toimintatuotot yhteensä	111	117	125	125	125
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-175	-197	-213	-215	-217
Palvelujen ostot	-66	-95	-90	-90	-90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-2	-2	-2	-2
Muut toimintakulut	-2	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut yhteensä	-246	-294	-305	-307	-309
Toimintakate	-135	-178	-180	-183	-185
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	-7
Yhteensä	-135	-178	-180	-183	-192

8.6.8. Kansalaisopisto

PERUSTEHTÄVÄ

Lopen opisto on monipalveluopisto, jonka tehtävänä on kunnan ainoana aikuisoppilaitoksena järjestää kaikille avointa, laadukasta ja monipuolista opetusta elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti eri puolilla kuntaa ja erilaisille kohderyhmille. Lopen opisto järjestää myös alle 16-vuotiaille opetusta kuvataiteessa ja musiikissa.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Kunnan talouden sopeuttamisohjelman toimenpiteitä ovat opintoseteliavustuksen vähennys 700 euroa, tarvikehankintojen vähennys 2 500 euroa, opiston ryhmäkoon korottaminen kuudesta (6) seitsemään (7) osallistujaan 1.8.2025 alkaen, kansalaisopiston kurssitarjonnan läpikäyminen sekä ostopalveluiden vähennys, mitkä vähentävät menoja 17 100 euroa. Lisäksi on vähennetty aiheeton tulo 2 100 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka vähentävät menoja 726 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 800 euroa. Sisäiset kiinteistömenot vähentävät menoja 900 euroa.

Muihin toimintakuluihin on tehty lisäys 150 euroa jäsenmaksujen hinnankorotuksen perusteella.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lopen opiston merkitys vapaan sivistystyön oppilaitoksena pysyy ennallaan tai jopa kasvaa. Yhteiskuntaan ja globaaliin tilanteeseen liittyvä epävarmuus kasvattaa kuntalaisten tarvetta kehittävään ja edulliseen tekemiseen sekä oman tulevaisuuden positiiviseen rakentamiseen.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Nettomenot/opetustunti	76	61	61	61	60
Nettomenot/opiskelija	241	238	238	238	228
Nettomenot/asukas	19	20	20	20	19
Opiskelijat	608	650	650	650	630
Kurssit	90	88	88	88	86

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kansalaisopisto					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	19,00	38,00	38,00	38,00	36,00
Yhteensä	19,00	38,00	38,00	38,00	36,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	0	0	0	0	0
Maksutuotot	35	32	32	32	32
Tuet ja avustukset	3	3	2	2	2
Muut toimintatuotot	2	2	0	0	0
Toimintatuotot yhteensä	39	36	33	33	33
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-85	-91	-91	-92	-93
Palvelujen ostot	-101	-102	-84	-84	-84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-4	-2	-2	-2
Muut toimintakulut	-6	-6	-6	-6	-6
Toimintakulut yhteensä	-195	-204	-183	-184	-185
Toimintakate	-155	-168	-150	-151	-152
Yhteensä	-155	-168	-150	-151	-152

8.6.9. Taiteen perusopetuksen tukeminen

PERUSTEHTÄVÄ

Tehtäväalueeseen sisältyvät määrärahat Riihimäen musiikkiopiston, Etelä-Hämeen Tanssiopiston ja Riihimäen nuorisoteatterin loppilaisille tuottaman taiteiden perusopetuksen tukemiseen.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Palveluiden ostoihin on tehty lisäys 3 000 euroa musiikkiopiston kustannustenkasvun perusteella.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Ikäluokkien pieneneminen voi vaikuttaa myös taiteen perusopetuksen oppilasmääriin.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lopen oppilaspaikkojen lukumäärä / Musiikkiopisto	35	35	35	35	35
Musiikkileikkikouluun osallistujien lukumäärä	41	38	35	35	35
Loppilaisten oppilaiden määrä / Tanssiopisto	175	150	150	150	150
Oppilaspaikkojen lukumäärä Lopella / Nuorisoteatteri	15	15	15	15	15

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Musiikkiopisto					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Toimintatuotot yhteensä	0	0	0	0	0
Toimintakulut					
Palvelujen ostot	-61	-60	-63	-63	-63
Avustukset	0	-2	-2	-2	-2
Toimintakulut yhteensä	-61	-61	-64	-64	-64
Toimintakate	-61	-61	-64	-64	-64
Yhteensä	-61	-61	-64	-64	-64

8.6.10. Kirjastotoimi

PERUSTEHTÄVÄ

Yhteistyön avulla ajanmukaisia, asiakaslähtöisiä ja elämyksellisiä kirjastopalveluita elämänsä kaaren kaikissa vaiheissa perinteitä unohtamatta. (Ratamo-kirjastojen visio)

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei merkittäviä toiminnallisia muutoksia.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 14 737 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 2 800 euroa. Sisäiset kiinteistömenot vähensivät menoja 6 400 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Pääkirjaston remontointi ja uusien hyllyjärjestelmien hankinta vuosina 2026–2029. Remontissa on huomioitava omatoimikirjaston kehittäminen.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lainat, kpl/asukas	9,51	10	11	11	11
Menot, €/asukas	63,24	60	70	70	70

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kirjasto					
Virat/toimet	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	4	8	8	8	8
Maksutuotot	1	1	1	1	1
Tuet ja avustukset	0	1	1	1	1
Muut toimintatuotot	5	6	6	6	6
Toimintatuotot yhteensä	10	16	16	16	16
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-327	-358	-376	-379	-383
Palvelujen ostot	-120	-132	-126	-126	-126
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-91	-94	-94	-94	-94
Muut toimintakulut	-7	-8	-8	-8	-8
Toimintakulut yhteensä	-545	-592	-603	-607	-611
Toimintakate	-535	-576	-588	-591	-595
Poistot ja arvonalentumiset	-22	-36	-37	-37	-37
Yhteensä	-556	-612	-625	-629	-633

8.7. Tekninen lautakunta

SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite	Tavoite 2025	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Vahvistamme taajamien ja kylien elinvoimaa	Suunnitelmallisesti yllä- ja kunnossapidetty kunnan infraomaisuus	Viemäreiden ja katujen korjaamista jatketaan vuotuisen korjausohjelman mukaisesti	Tekninen johtaja
		Korjatut metrit (m)	
		Vaihdettujen LED-katuvalojen lukumäärä (kpl)	Tekninen johtaja
Luomme osallisuudella hyvinvointia	Taajamien kehittämissuunnitelmien laatiminen	Kirkonkylän taajaman kehittämissuunnitelma on laadittu ja valmis	Maankäyttö-päällikkö
Varmistamme suunnitelmallisen kasvun	Tarkoituksenmukaiset investoinnit	Investointiohjelman kohteiden toteutuminen	Tekninen johtaja
Tasapainoinen talous	Optimaalinen palvelukiinteistöjen käyttö ja hallinta	Palvelukiinteistöt vastaavat kiinteistösalkutuksen mukaista palveluverkon tarvetta	Tekninen johtaja
	Sähkö- ja lämmitysenergian kulutuksen vähentäminen	Sähköenergian muutos (MWh) Lämmitysenergian muutos (MWh)	Tekninen johtaja Kiinteistöpäällikkö
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Työntekijöiden monipuolisen osaamisen ja sitoutumisen kehittäminen	Palvelutarpeiden mukaiset tehtäväkuvat ja vaativuustarkastelut ovat ajantasaiset	Tekninen johtaja

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritys-vaikutuksia:

Sitova tavoite 2025	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
Suunnitelmallisesti yllä- ja kunnossapidetty kunnan infraomaisuus	Korjausohjelman toteutuksessa tehdään merkittävää yhteistyötä paikallisten kunnossapitopalvelujen tarjoajien kanssa. Parantaa merkittävästi infran käytettävyyttä ja toimintaturvallisuutta.	+3
Taajamien kehittämis-suunnitelmien laatiminen	Taajamien vetovoima kehittyy positiivisesti. Mahdollistaa ja kehittää jatkossa monipuolisempaa palvelujen tarjontaa yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa.	+2
Tarkoituksenmukaiset investoinnit	Investointiohjelman toteutuminen mahdollistaa paikallisten yrityspalvelujen hyödyntämisen.	+3
Optimaalinen palvelu-kiinteistöjen käyttö ja hallinta	Mahdollistaa tehokkaamman palvelutuotannon yksityisen sektorin kanssa. Mahdollistaa tarpeettomien kunnan palvelu-kiinteistöjen jalostamisen yksityisessä palvelutuotannossa.	+2
Sähkö- ja lämmitysenergian kulutuksen vähentäminen	Mahdollistaa paikallisten yritysten tuottamien asiantuntija-palveluiden käyttämisen energian käytön tehostamis-toimenpiteiden toteutuksissa.	+3

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.7.1. Toimialan määrärahat ja tuloarviot

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	4 625	4 118	4 248	4 248	4 248
Tuet ja avustukset	20	24	23	23	23
Muut toimintatuotot	886	853	1 074	796	796
Toimintatuotot yhteensä	5 532	4 994	5 345	5 067	5 067
Valmistus omaan käyttöön	35	30	30	30	30
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-2 463	-2 438	-2 250	-2 272	-2 295
Palvelujen ostot	-1 580	-1 338	-1 402	-1 402	-1 402
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 293	-1 952	-2 051	-2 051	-2 051
Avustukset	-127	-140	-110	-110	-110
Muut toimintakulut	-297	-327	-358	-358	-358
Toimintakulut yhteensä	-6 761	-6 195	-6 170	-6 193	-6 216
Toimintakate	-1 194	-1 171	-795	-1 096	-1 118
Poistot ja arvonalentumiset	-1 309	-1 462	-1 494	-1 512	-1 502
Yhteensä	-2 503	-2 633	-2 289	-2 607	-2 620

8.7.2. Tekninen hallinto

PERUSTEHTÄVÄ

Tuottaa teknisen hallinnon palveluita kuntalaisille sekä kunnan muille toimialoille.

Tehtäväalueelle sisältyy teknisen toimialan hallinto ja yksityisteiden avustaminen.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Viran-/toimenhaltijoiden kertapalkkioista on tehty vähennys 600 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka vähentävät menoja 2 300 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 800 euroa.

Tuista ja avustuksista on tehty vähennys 30 000 euroa yksityistieavustuksiin.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin ja muihin toimintakuluihin on tehty lisäys yhteensä 6 600 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lopen kunnan nykyisen strategian voimassaoloaikana 2025–2027 ei ole odotettavissa muutoksia.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Teknisen toimialan hallintopalvelut					
Virat/toimet	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	13	18	18	18	18
Toimintatuotot yhteensä	14	18	18	18	18
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-156	-148	-146	-147	-149
Palvelujen ostot	-56	-65	-65	-65	-65
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4	-2	-4	-4	-4
Avustukset	-127	-140	-110	-110	-110
Muut toimintakulut	-13	-6	-11	-11	-11
Toimintakulut yhteensä	-356	-361	-336	-337	-339
Toimintakate	-342	-343	-318	-319	-321
Yhteensä	-342	-343	-318	-319	-321

8.7.3. Tekniset palvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Huolehtia teknisen lautakunnan vastuulla olevista teknisistä palveluista, varastoista sekä koneista ja kuljetuskalustosta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Taloudellisen tilanteen vakiinnuttaminen edellyttää sopeutussuunnitelman toteuttamista kyseisellä tehtäväalueella siten, että vuoden 2025 lopussa varastonhoitajan tehtävä lakkautetaan ja tehtävään sisältyviä töitä yhdistetään osittain toiseen tehtävään muun muassa SER- ja vaarallisten jätteiden vastaanoton ja käsittelyn osalta.

Henkilöstökuluissa on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka vähentävät menoja 11 100 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys vähentävät menoja 200 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty lisäys 1 600 euroa kulujen tarkistuksen perusteella.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin on tehty lisäys 14 300 euroa poltto- ja voiteluaineiden hinnannousun perusteella.

Muihin toimintakuluihin on tehty vähennys 200 euroa koskien välittömiä veroja.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kunnan varikolla sijaitseva infran kunnossapidon varaosa-, tarvike- ja materiaalivarasto lakkautetaan asteittain. Jatkossa varikolla varastoidaan ainoastaan polttoaine- ja vesihuollon huoltovarmuuden ylläpidon edellyttämät materiaalit.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kuorma-auto, km	5 499	10 000	10 000	10 000	10 000
Traktorit, h	1 830	2 300	2 300	2 300	2 300
SER-jätteet, kg	51 290	65 000	55 000	55 000	55 000
Vaaralliset jätteet, kg	22 560	25 000	25 000	25 000	25 000

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tekniset palvelut					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	74	70	70	70	70
Muut toimintatuotot	0	3	3	3	3
Toimintatuotot yhteensä	74	74	74	74	74
Valmistus omaan käyttöön	5	2	2	2	2
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-84	-87	-76	-77	-78
Palvelujen ostot	-56	-42	-43	-43	-43
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-76	-53	-67	-67	-67
Muut toimintakulut	-5	-2	-2	-2	-2
Toimintakulut yhteensä	-221	-184	-188	-189	-190
Toimintakate	-142	-108	-113	-113	-114
Poistot ja arvonalentumiset	-48	-50	-42	-41	-40
Yhteensä	-190	-158	-155	-154	-154

8.7.4. Ruokapalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Tuottaa monipuolista, terveellistä ja maittavaa ruokaa asiakkaille taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti sekä ohjata oikeisiin ruokatottumuksiin ja -tapoihin.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Hoivapalveluiden aterioiden valmistus päättyi vuoden 2023 lopussa. Tästä johtuen ruokapalvelun virat/toimet vähenivät kahdeksastatoista kolmeentoista. Ruokapalvelun toimintaan on suunniteltu muutoksia, joilla jatkossa pyritään varmistamaan ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys kaikissa valmistus- ja jakelukeittiöissä. Henkilöstön kokonaismäärä laskee vuoden 2025 alussa 11,5 työntekijään. Ruoka- ja puhtauspalvelupäällikön työtehtävä on 1.6.2024 alkaen jaettu ruokapalveluihin (0,5) ja puhtauspalveluihin (0,5).

Myyntituottoihin on tehty lisäys yhteensä 68 300 euroa sisäisen ateriapalvelujen myynnin ja muiden myyntituottojen perusteella.

Tuista ja avustuksista on tehty vähennys 700 euroa ruokaviraston avustuksesta.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja toimien lakkauttamista koskevat tarkistukset, mitkä vähentävät menoja 57 600 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 200 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty lisäys yhteensä 8 000 euroa kuljetus- ja kunnossapitopalveluihin sekä sisäisten palvelujen ostoihin.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin sekä muihin toimintakuluihin on tehty lisäys 10 100 euroa kalusto- ja puhdistusaineisiin sekä koneiden vuokriin.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kirkonkylän alueen valmistuskeittiö Kasarin toiminta jatkuu hoivapalveluiden kiinteistössä, kunnes yhtenäiskoulun yhteydessä oleva jakelukeittiö laajennetaan valmistuskeittiöksi. Vuoden 2025 aikana tehdään tarpeellinen uuden valmistuskeittiön toteutussuunnittelu. Uuden valmistuskeittiön rakentaminen on suunniteltu tapahtuvaksi vuoden 2026 aikana.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ruokapalvelut					
Virat/toimet	11,00	13,00	11,50	11,50	10,50
Määräaikaiset	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	17,00	13,00	11,50	11,50	10,50

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 255	885	953	953	953
Tuet ja avustukset	7	6	5	5	5
Muut toimintatuotot	2	0	0	0	0
Toimintatuotot yhteensä	1 264	891	959	959	959
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-714	-593	-535	-541	-546
Palvelujen ostot	-55	-68	-76	-76	-76
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-381	-304	-313	-313	-313
Muut toimintakulut	-11	-12	-13	-13	-13
Toimintakulut yhteensä	-1 160	-977	-937	-943	-948
Toimintakate	105	-86	21	16	10
Poistot ja arvonalentumiset	-39	-46	-41	-35	-28
Yhteensä	66	-131	-19	-19	-17

8.7.5. Liikenneväylät

PERUSTEHTÄVÄ

Vastata kunnan ylläpitämien katujen ja teiden kunnossapidosta sekä tievalaistuksesta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Myyntituottoihin on tehty lisäys 60 000 euroa hulevesimaksuihin ja vähennys 8 000 euroa muihin myyntituottoihin.

Palvelujen ostoihin on tehty lisäys 55 700 euroa alueiden kunnossapitopalvelujen kustannusten toteutuman perusteella.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin on tehty lisäys 15 500 euroa kustannusten toteutuman perusteella.

Muihin toimintakuluihin on tehty vähennys 900 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Katujen kunnossapidossa on odotettavissa yleistä talvikunnossapidon hoitotason laskua nykyisestä kustannustason korottumisen ja niihin käytettävissä olevien alueiden kunnossapidon määrärahojen niukkuuden vuoksi.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennetut kaavatiet, m	41 400	41 700	41 700	41 700	42 000
Päällystetyt kaavatiet, m	34 600	34 500	35 000	35 500	36 000

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikenneväylät					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	36	8	60	60	60
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot yhteensä	36	8	60	60	60
Toimintakulut					
Palvelujen ostot	-212	-227	-283	-283	-283
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-146	-67	-83	-83	-83
Muut toimintakulut	-7	-5	-4	-4	-4
Toimintakulut yhteensä	-365	-299	-370	-370	-370
Toimintakate	-329	-291	-310	-310	-310
Poistot ja arvonalentumiset	-395	-356	-380	-359	-345
Yhteensä	-724	-647	-689	-668	-655

8.7.6. Yleiset alueet

PERUSTEHTÄVÄ

Huolehtia kunnan ylläpitämien urheilualueiden, uima- ja venerantojen, puistojen sekä muiden yleisten alueiden mukaan lukien tori ja matonpesupaikka turvallisuudesta ja käytettävyydestä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 41 600 euroa, sisältäen kesätyöntekijät. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 2 100 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 1 800 euroa kustannusten toteutuman tarkistuksen perusteella.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin on tehty vähennys 7 700 euroa kustannusten toteutuman tarkistuksen perusteella.

Muihin toimintakuluihin on tehty lisäys 3 000 euroa kustannusten toteutuman tarkistuksen perusteella.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Strategian mukaisesti resursseja ja työpanosta käytetään ulkoilualueiden ja taajamien yleisilmeen parantamiseen, sen ylläpitämiseen ja yleiseen ympäristön siisteyteen.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yleiset alueet					
Virat/toimet	5,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	7,00	6,00	6,00	6,00	6,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	6	1	1	1	1
Toimintatuotot yhteensä	6	1	1	1	1
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-201	-192	-236	-239	-241
Palvelujen ostot	-72	-51	-50	-50	-50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46	-39	-31	-31	-31
Muut toimintakulut	-6	-3	-6	-6	-6
Toimintakulut yhteensä	-325	-285	-322	-325	-327
Toimintakate	-319	-285	-322	-324	-327
Poistot ja arvonalentumiset	-148	-173	-182	-159	-142
Yhteensä	-467	-457	-504	-483	-468

8.7.7. Rakennukset

PERUSTEHTÄVÄ

Vastata kunnan kiinteistöjen yllä- ja kunnossapidosta sekä niiden oikea-aikaisten korjaustoimenpiteiden tekemisestä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Palveluverkkoselvitys mahdollisesti vaikuttaa kolmen (3) kyläkoulun opetustyön jatkumiseen. Vuodelle 2027 on arvioitu näistä johtuvia henkilöstövaikutuksia kahden (2) vakituisen ja yhden (1) määräaikaisen työntekijän määrän vähenemisenä.

Myyntituottoihin on tehty lisäys yhteensä 231 900 euroa muihin myyntituottoihin, sisäisiin kiinteistötuottoihin ja vuokratuottoihin.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja puhtauspalvelujen toimien lakkautusten tarkistukset, jotka vähentävät menoja 160 700 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät menoja 6 500 euroa.

Palvelujen ostoihin on tehty lisäys 400 euroa kustannusten toteutuman tarkistuksen perusteella.

Aine-, tarvike- ja tavarahankintoihin on tehty lisäys 65 700 euroa sähkön ja muiden kustannusten toteutuman tarkistuksen perusteella.

Muihin toimintakuluihin on tehty lisäys 22 900 euroa vuokratulujen kasvun perusteella.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Palveluverkkoselvitys ja rakennuksista laaditut pitkän tähtäimen suunnitelmat (PTS) määrittävät rakennusten käyttötarpeen ja tämän perusteella tarvittavat korjaustoimenpiteet. Palveluverkkoselvityksen osoittamia tarpeellisia rakennuksia tullaan kehittämään palvelutoimintaan soveltuviksi ja tarpeettomia rakennuksia tarkastellaan kriittisesti sekä tarvittaessa niiden hallinnasta tai omistuksesta luovutaan hallintosäännön ohjeistuksen mukaisesti tapauskohtaisesti päättämällä.

Kiinteistöjen käyttökustannuksia sopeutetaan jatkuvassa prosessissa mahdollisimman taloudellisen toimintakatteen saavuttamiseksi. Huomiota kiinnitetään erityisesti kiinteistöjen energiankäyttötalouteen. Kiinteistöjen hoitotaso määräytyy käyttötarpeen mukaan.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennukset					
Virat/toimet	9,00	31,00	27,50	27,50	25,50
Määräaikaiset	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00
Yhteensä	9,00	32,00	28,50	28,50	25,50

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 124	2 081	2 092	2 092	2 092
Muut toimintatuotot	884	849	1 071	793	793
Toimintatuotot yhteensä	3 008	2 931	3 163	2 885	2 885
Valmistus omaan käyttöön	30	28	28	28	28
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-1 171	-1 247	-1 093	-1 104	-1 115
Palvelujen ostot	-661	-463	-463	-463	-463
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 375	-1 260	-1 326	-1 326	-1 326
Muut toimintakulut	-244	-292	-315	-315	-315
Toimintakulut yhteensä	-3 451	-3 262	-3 196	-3 207	-3 218
Toimintakate	-413	-303	-6	-295	-306
Poistot ja arvonalentumiset	-248	-430	-433	-431	-470
Yhteensä	-661	-733	-439	-726	-776

8.7.8. Vesi- ja viemärilaitos

PERUSTEHTÄVÄ

Vesi- ja viemärilaitos vastaa sekä laitosten toiminnasta ja että talousvesi täyttää sille asetetut laadulliset vaatimukset. Viemärilaitos huolehtii jätevesien johtamisesta Riihimäelle puhdistettavaksi ja hulevesien johtamisesta asemakaava-alueilla.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Talousarviovuosina 2025–2028 ei ole tunnistettavissa perusteita vesilaitoksen toiminnalliseen muutokseen. Vähäinen henkilöresurssi aiheuttaa toiminnassa tunnistettavan operatiivisen riskin, mutta on tuotantotaloudellisesti tehokas.

Myyntituottoihin on tehty vähennys 600 euroa.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka vähentävät menoja 7 200 euroa. Sivukulujen ja tasausmaksun päivitys lisäävät kuluja 300 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Nykyistä käyttötalouden kustannustehokkuutta parantavien investointitoimien (viemärisujutukset ja vaiheittainen huleveden eriyttäminen ja hulevesimaksun käyttöönotto 2024) perusteella on odotettavissa, että vesilaitoksen talous tulee paranemaan vuosittain nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

TEHTÄVÄALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Pumpattu vesi, m ³	295 602	280 000	290 000	285 000	280 000
Laskutettu vesi, m ³	197 129	210 000	210 000	210 000	212 000
Jätevesi Riihimäkeen, m ³	385 926	340 000	380 000	375 000	370 000
Laskutettu jätevesi, m ³	194 362	191 000	195 000	198 000	198 000

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vesi- ja viemärilaitos -taseyksikkö					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TALOUSLUVUT

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 129	1 073	1 072	1 072	1 072
Toimintatuotot yhteensä	1 129	1 073	1 072	1 072	1 072
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-136	-170	-164	-165	-167
Palvelujen ostot	-469	-422	-422	-422	-422
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-265	-228	-228	-228	-228
Muut toimintakulut	-12	-7	-7	-7	-7
Toimintakulut yhteensä	-883	-827	-820	-822	-824
Toimintakate	247	245	252	250	248
Poistot ja arvonalentumiset	-433	-409	-417	-488	-477
Yhteensä	-186	-164	-165	-237	-229

9. KONSERNI- JA MUIDEN TOIMINNALLISESTI TÄRKEIDEN YHTEISÖJEN TAVOITTEET

LOPEN KUNTAKONSERNIIN KUULUU KOLME TYTÄRYHTIÖTÄ JA KAHDEKSAN OSAKKUUSYHTEISÖÄ

Tytäryhtiöt, jotka on yhdistelty konsernitilinpäätökseen:

Omistusosuus:

Lopen Vuokratalot Oy

100 %

Lopen Vanhustentalot Oy

100 %

Kiinteistö Oy Lopen Terveystalo Lopenpaja

100 %

Osakkuusyhteisöt, jotka on yhdistelty konsernitilinpäätökseen:

Kuntien Hetapalvelut Oy

Asunto Oy Lopen Sairaalanmäki

Asunto Oy Lopen Koivumäki

Asunto Oy Loppelankulma

Asunto Oy Lopen Revontie

Kiinteistö Oy Läyliäisten Palveluasema

Asunto Oy Lopen Kentänpulma

Kiinteistö Oy Lopen Kauppatie

Lisäksi tavoitteita asetetaan muille toiminnallisesti tärkeille yhteisöille:

Hyria koulutus Oy / Hyria Business Institute Oy

Hyria säätiö

KONSERNITAVOITTEET

Lopen Vuokratalot Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiö toimii taloudellisesti, tehokkaasti ja siten, että omaisuudesta huolehditaan	Tavoitteena saada tuntuvia säästöjä ja lisätä hiilijalanjälkeä lämmitysjärjestelmän muutoksella. Suunnitelmallinen korjaustoiminta ja peruskorjausten toteuttaminen kassavaroin. Korjauksilla pyritään työllistämään paikkakuntalaisia yrityksiä kohtuullisella hintatasolla. Aktiivinen hallitustyöskentely.
Vuokrasaatavien määrän pienentäminen ja vuokratästä saaminen hallintaan	Vuokrasaatavien osalta tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaalityön kanssa. Perinnän tehostaminen käyttämällä ulkoista perintätoimistoa ja maksusuunnitelmien ehdottaminen velallisille. Viimeisenä keinona on ulosotto käräjäoikeuden päätöksellä.
Asuntojen käytettävyyden ja käyttöasteen pitäminen hyvällä tasolla	Asuntojen käyttöastetavoite 99,4 %. Pidetään yllä nykyinen hyvä käyttöaste.
Toimintasuunnitelman laatiminen vuodelle 2025	Toimintasuunnitelman toteuttaminen. Huoneistojen kuntoon liittyvät korjaukset ovat tärkein korjauskohde. Peruskorjauksia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan ja ne toteutetaan kassavaroin. Asuntojen käyttöasteen pitäminen korkealla. Hyvä maksuvalmius. Minimoidaan vuokrasaatavat ja luottotappiot.

Lopen Vanhustentalot Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiön talous pidetään kunnossa	Talousarvio laaditaan ilman vuokratason korotuspaineita. Tasapainoinen tilinpäätös vuonna 2024. Kiinteistöjen ylläpitäminen suunnitellusti omaisuuden kunnossa pitämiseksi.
Käyttöasteen pitäminen korkeana	Asuntojen käyttöastetavoite 98 % käyttökuntoisista asunnoista. Haasteena käyttöasteen nostamiseksi on saada asuntoja korjattua.
Hyvä asukasturvallisuus	Hyväksyttyä turvallisuussuunnitelmaa ylläpidetään ja siihen liittyvästä ohjeistuksesta huolehditaan. Turvallisuutta parantavia toimenpiteitä toteutetaan resurssien puitteissa. Nykytekniikoita hyödynnetään.
Toimintasuunnitelman laatiminen vuodelle 2024	Laajakaistayhteyksien hyödyntäminen toiminnassa.

Kiinteistö Oy Lopen Terveystalo Lopenpaja

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiön talous pidetään kunnossa	Talousarvio laaditaan ilman vuokratason korotuspaineita. Tasapainoinen tilinpäätös vuonna 2024. Kiinteistöjen ylläpitäminen suunnitellusti omaisuuden kunnossa pitämiseksi.
Käyttöasteen pitäminen korkeana	Tilojen vuokrauksesta vastaa Lopen kunta.

Kiinteistö Oy Läyliäisten Palveluasema

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiön talous pidetään kunnossa	Talousarvio ja toimintasuunnitelma laaditaan vuodelle 2025. Vastikkeiden korotuspainetta ei ole.

Asunto Oy Lopen Kentäkulma

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiön talous pidetään kunnossa	Talousarvio ja toimintasuunnitelma laaditaan vuodelle 2025. Hoitovastikkeiden korotuspaine on noin 0,20 €/m ² /kk.
Käyttöasteen pitäminen korkeana	Yhtiössä on suunnitteilla pihasaneeraus. Yhtiökokous tekee päätöksen saneerauksesta.

Kuntien Hetapalvelut Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Talous- ja palkkahallinnon palveluiden arjen hoitaminen ohjaavien dokumenttien mukaisesti (vastuumäärittelytaulukot, vuosikello, tarkistuslistat, tiedonohjauskuvaukset). Arjen sujuvoittamiseen ja yhteiskäyttöisten ohjelmistojen käyttöön liittyvä kehitystyö.	Palkanmaksun ja taloushallinnon katkeamaton ja oikea-aikainen toteutus. Yhteistyöstä vuositapaamisissa kerätty palaute.

Hyria Koulutus Oy / Hyria Business Institute Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Loppilaiset opiskelijat Hyriassa	Nuorten ja aikuisten toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa olevien määrä pysyy vuoden 2024 tasolla tai lisääntyy.
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä	Negatiivinen keskeyttäminen pysyy vuoden 2024 tasolla tai alenee.

Hyria säätiö

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä	Seudullisen Ohjaamo-toiminnan käyttömäärän lisääntyminen vuoteen 2024 verrattuna. Yhteistyö kunnan kanssa toimii saumattomasti. Työpajan kapasiteetti on täydessä käytössä.

10. INVESTOINNIT

INVESTOINNIT

Hankeryhmä/hanke	TP 2023 1 000 €	TA 2024 1 000 €	TA TS 2026 2025 1 000 €	TS 2027 1 000 €	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
Kunnanhallitus						
Maa-alueet						
Menot	380	300	200	200	200	200
Tulot	584	200	200	200	200	200
Netto		-100	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet						
Menot	497	0	0			
Tulot	2					
Netto	-496	0	0			
ICT-hankinnat						
Menot	27	47	30	30	30	30
Laajakaistasaavutettavuuden parantaminen						
Menot	-22	100	20	20	20	20
Osallistuva budjetointi						
Menot	11	20	0		20	20
Kunnanhallitus yhteensä						
Menot	893	467	250	250	250	270
Tulot	585	200	200	200	200	200
Netto	-307	-267	-50	-50	-50	-70
Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta yhteensä						
Lähivirkistysaluiden kehittäminen/Melkutin						
Menot	164	100	20	0	0	0
Tulot	14	36	10	0	0	0
Netto	-151	-64	-10	0	0	0
Sivistyslautakunta yhteensä						
Menot	126	0	0	35	35	35
Tulot	0	0	0	0	0	0
Netto	-126	0	0	-35	-35	-35

Hankeryhmä/hanke	TP 2023 1 000 €	TA 2024 1 000 €	TA TS 2026 2025 1 000 €	TS 2027 1 000 €	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
Tekninen lautakunta						
Kiinteistöjen peruskorjaus- ja muutostyöt						
Sote-kiinteistöt	0	20	15	10	10	10
Päiväkodit	36	60	20	20	20	20
Koulut	117	110	90	1 040	30	30
- Kk alakoulun vanhan osan ulkoikkunat						
Muut rakennukset	379	380	100	200	10	50
- kirjaston osittainen peruskorjaus v. 2026						
Varaus kiinteistöjen ennalta-arvaamattomiin kunnostuksiin	11	50	40	50	50	50
Kiinteistöjen peruskorjaus- ja muutostyöt yhteensä						
Menot	543	620	265	1 320	120	160
Tulot		0	0	0	0	0
Netto	-543	-620	-265	-1 320	-120	-160
Uudisrakentaminen						
Läyliäisten paloasema						
Menot	784	0	0			
Tulot	210	0	0	0	0	0
Netto	-574	0	0	0	0	0
Liikuntahalli						
Menot	2 501	0	0		0	0
Tulot	150	0	0		0	0
Netto	-2 351	0	0	0	0	0
Uudisrakentaminen yhteensä						
Menot	3 285	0	0	0	0	0
Tulot	360	0	0	0	0	0
Netto	-2 925	0	0	0	0	0
Talonrakennusinvestoinnit yhteensä						
Menot	3 834	620	265	1 320	120	160
Tulot	366	0	0	0	0	0
Netto	-3 468	-620	-265	-1 320	-120	-160

Hankeryhmä/hanke	TP 2023 1 000 €	TA 2024 1 000 €	TA TS 2026 2025 1 000 €	TS 2027 1 000 €	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
Liikenneväylät						
Kaavateiden ja tievalaistuksen rakentaminen	445	235	225	240	590	800
Varaus, vanhat kaavatiet	204	50	50	50	50	50
Liikenneväylät yhteensä						
Menot	649	285	275	290	640	850
Tulot	0	0	0	0	0	0
Netto	-649	-285	-275	-290	-640	-850
Ympäristötyöt yhteensä						
Kaava-alueet, uimarannat, venevalkamat ja leikkipuistot						
Menot	80	60	30	30	30	30
Tulot	0	0	0	0	0	0
Netto	-80	-60	-30	-30	-30	-30
Urheilu- ja liikuntapaikat yhteensä						
Liikunta- ja ulkoilualuiden kunnostukset						
Menot	192	23	30	30	10	10
Tulot	58				0	0
Netto	-134	-23	-30	-30	-10	-10
Vesijohtoverkosto						
Saneeraus- ja laajennustarpeet						
Menot	65	30	700	50	250	250
- Kirkonkylän ylävesisäiliön peruskorjaus 2025						
Viemäriverkosto						
Saneeraus- ja laajennustarpeet						
- Riihimäen jätevedenpuhdistamo (osuus)			42			
- Hulevesiverkosto			50	40	40	40
- Sakolietteen vastaanottoyksikkö			200			
Vesi- ja viemärilaitos yhteensä						
Menot	205	250	992	240	590	590
Tulot	0	0	0	0	0	0
Netto	-205	-250	-992	-240	-590	-590

Hankeryhmä/hanke	TP 2023 1 000 €	TA 2024 1 000 €	TA TS 2026 2025 1 000 €	TS 2027 1 000 €	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
Koneet ja kalusto yhteensä						
Menot	142	85	50	30	0	0
Tekninen lautakunta yhteensä						
Menot	5 101	1 323	1 642	1 940	1 390	1 270
Tulot	424	0	0	0	0	0
Netto	-4 677	-1 323	-1 642	-1 940	-1 390	-1 270
Yhteensä (kunta+vesi- ja viemärilaitos)						
Menot	6 285	1 890	1 912	2 225	1 675	1 575
Tulot	1 023	236	210	200	200	200
Netto	-5 262	-1 654	-1 702	-2 025	-1 475	-1 375

11. HANKKEET

YHTEISET HANKKEET

Yhteiset hankkeet		Hallinnoija	Toteutus-aika	Hanke-kustannukset, €	Lopen osuus, €	Maksuosuus vuonna 2025, €
1.	Leader toimintaryhmätyö	EMO ry	2021-2027			15 000
2.	Vanajavesikeskus-hanke	Vanajavesisäätiö	2022-2025		1 €/asukas	7 828
3.	Riihimäen seudun kuntien matkailu-yhteistyö	Riihimäen Tilat ja Kehitys Oy		100 000	0	5 000
4.	Lopen harrastamisen malli 2024-2025	Lopen kunta, hyvinvointi- ja vapaa-aika-lautakunta	2024-2025 (lukuvuosi)	50 000	15 000	15 000
5.	NUOTTA - asiakaslähtöinen palveluinnovointi digitalisoituvassa toimintaympäristössä	Teknologiakeskus TechVilla Oy	1.9.2022-31.3.2025	550 000	3 720	1 700
6.	Koulun kerhotoiminnan kehittäminen	Lopen kunta, sivistyslautakunta	2024-2025	12 857	3 857	2 500
7.	Tasa-arvohanke	Lopen kunta, sivistyslautakunta	2024-2025	86 250	17 250	17 250
8.	Oppimisen tuen kehittäminen lukiokoulutuksessa	Lopen kunta, sivistyslautakunta	2024-2025	124 904	12 490	6 000
9.	Liikuntaneuvonta	Lopen kunta, hyvinvointi- ja vapaa-aika-lautakunta	1.1-31.12.2025	62 500	25 000	25 000
	Yhteensä					95 278

12. TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE

Kunnanhallitus 16.12.2024

Toimialoille

TALOUSARVION 2025 TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE

Talousarvio vuodelle 2025 on hyväksytty valtuuston kokouksessa 9.12.2024 (§ 67). Samalla hyväksyttiin myös vuosia 2025–2027 koskeva taloussuunnitelma sekä vuosien 2025–2029 investointisuunnitelma.

Kuntalain mukaan talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Tämä ohje on osa kunnanhallituksen toteuttamaa sisäisen valvonnan ohjausta. Kunnanhallitus antaa näin toimielimille sitovat ohjeet talousarvion täytäntöönpanosta. Toimintojen järjestämisessä ja toteuttamisessa on lisäksi huomioitava voimassa oleva muu ohjeistus.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Kunnan tehtävät on hoidettava taloudellisesti ja järjestettävä siten, että vastuu tavoitteiden toteuttamisesta sekä toiminnallisesta ja taloudellisesta tuloksesta on selkeä. Toimintojen kaikilla tasoilla on oltava riittävä sisäinen valvonta, josta on vastuussa oman toimintansa osalta kukin toimielin ja sen vastuhenkilö. Vastuuhenkilöiden on raportoitava vuoden aikana toteuttamastaan sisäisestä valvonnasta kirjallisesti erillisen ohjeistuksen mukaan.

Määrärahat ja tuloarviot on kohdistettu ko. toiminnasta vastaavalle toimielimelle. Toimielimellä, jolle on annettu määrärahan käyttövaltuus, on hallintosäännön määräämä velvollisuus seurata määrärahojen käyttöä ja tuloarvioiden kertymistä sekä ryhtyä tarvittaessa asianmukaisiin toimenpiteisiin toiminnan mitoittamiseksi talousarvion puitteisiin. Toimielin määrittää vastuut talousarvion täytäntöönpanossa siten, että taloustapahtumien oikeellisuus ja talouden toteutumaseurannan aukottomuus voidaan varmistaa.

Toimialat seuraavat talouden toteumaa taloushallinnon järjestelmän raporttien avulla. Toimialat sopivat talousarviovuoden alussa talousarvion toteumaseurannan järjestämisen käytännöistä ja vastuista. Vastuu kunnan talouden kehityksestä on yhteinen ja kaikkien toimielinten on sitouduttava toimintansa taloudellisen tehokkuuden lisäämiseen.

Talousarvion toteutumista on seurattava ja tarvittaessa reagoitava muutoksiin. Mahdolliset korjaavat toimenpiteet on tehtävä ensisijaisesti toimialan sisällä.

Toimialan taloudesta ja toiminnasta vastaavien on oltava yhteydessä kunnan koko taloudesta vastaaviin viranhaltijoihin aina, jos talousarvioon suunnitellaan valmisteltavaksi muutos- tai lisäysesityksiä.

TALOUSARVIORAKENNE

Talousarvio on valmisteltu 1.10.2024 voimaan tulleen hallintosäännön toimitelinrakenteen mukaisena.

KÄYTTÖSUUNNITELMAT

Talousarvio on laadittu rahoituksen raamit huomioiden tarkalle tasolle ja tämä korostaa käyttösuunnitelmien laadinnan sekä niiden toteutumisen seurannan merkitystä. Käyttösuunnitelmaa valmisteltaessa on huomioitava ns. pakolliset menot ja niihin liittyvät määrärahavaraudet. Hankinnoissa lähtökohtana on tarkoituksenmukaisuus ja hankinnan tarpeellisuus. Hankinta on toteutettava taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Vaikka talousarvio on valmisteltu talousarviokirjassa olevaa tarkemmalla tasolla, valtuustoon nähden sitovia ovat tehtäväalueen määrärahat ja tuloarviot sekä erikseen talousarvion perusteluissa merkityt strategiset tavoitteet. Henkilöstökuluihin varatuilla määrärahoilla ei saa kattaa tehtäväalueen muita menoja.

Käyttösuunnitelmassaan toimitelin:

- ohjeistaa, miten talousarviossa vahvistetut sitovat strategiset tavoitteet saavutetaan ja keskeiset kehittämishankkeet toteutetaan,
- vahvistaa ja vastuuttaa toiminnalliset tavoitteet, huomioiden toimialojen yleiset taloudenpidon periaatteet,
- kohdistaa kunkin tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikkatasolle,
- vahvistaa investointimäärärahan jako eri investointikohteille,
- myöntää määrärahojen käyttövaltuudet edellä todettu huomioiden ja yksiselitteisesti määrittää vastuut talousarvion toteuttamisessa sekä
- huomioi mahdolliset talousarvion tekstiosaan sisällytetyt määrärahojen käytön ohjeistukset.

Käyttövaltuuksia myönnettäessä toimitelin määrittää valta- ja vastuusuhteet talousarviota noudattaen. Käyttösuunnitelmassa on noudatettava valtuustoon nähden sitovia strategisia tavoitteita sekä määrärahoja ja tuloarvioita.

Käyttösuunnitelmat on toimitettava kunnanhallitukselle 24.2.2025 mennessä.

Toimialan on huolehdittava, että henkilöstön palkkojen mahdollinen jakautuminen eri kustannuspaikoille on tallennettu Personec-järjestelmään hyväksytyn käyttösuunnitelman mukaisesti.

Talousarvion käyttösuunnitelman yhteydessä toimitelimen on päätettävä alaisensa toiminnan laskujen hyväksyjistä ja tarvittaessa myös muusta käsittelystä. Mikäli toimitelin ei muuta päättä, hyväksyy esittelijä toimitelimen laskut.

Toimitelimen päättämiin käyttövaltuuksiin perustuva lista toimitetaan kunnan taloussuunnittelijalle, joka toimittaa tiedot keskitetysti Kuntien Hetapalvelut Oy:lle.

HENKILÖSTÖKULUT

Vapautuvien virkojen ja toimien täyttämiseen tarvitaan täyttölupa. Lopen kunnanhallitus on hyväksynyt 10.6.2024 (§ 111) täyttölupaohjeen, jota on noudattava rekrytoinneissa. Kunnanhallitus pitää nopeasti muuttuneessa taloudellisessa tilanteessa välttämättömänä, että jokaisen viran tai toimen täyttämisen kohdalla tehdään tarkka välttämättömyysharkinta ennen paikan täyttämistä.

LASKUJEN HYVÄKSYMISEN MENETTELY

Ostolaskut on käsiteltävä ja hyväksyttävä viipymättä. Hyväksyjä vastaa laskun oikeellisuudesta. Laskun asiataarkastajana ja hyväksyjänä ei saa olla sama henkilö. Laskujen hyväksyjää koskevat laskut hyväksyy hänen esihenkilönsä tai tämän sijainen.

Loma-aikana laskujen asiataarkastus ja hyväksyntä on suunniteltava siten, että sijaisjärjestelyt ja järjestelyihin liittyvät ohjaukset laskujen kierrätysjärjestelmässä ovat kunnossa.

HANKINNAT

Hankinnoissa on noudatettava kunnan 1.1.2025 voimaan tulevaa hankintaohjetta.

KEHITTÄMISHANKKEET

Kehittämishankkeiden käynnistämisestä tai muiden hallinnoimiin hankkeisiin mukaan lähdöstä sekä kullekin hankkeelle hyväksytyn määrärahan käyttösuunnitelmasta päättää lautakunta tai kunnanhallitus. Samalla se määrää hankkeelle vastuuhenkilön.

Kehittämishankkeiden vastuuhenkilöt raportoivat hankkeiden etenemisestä puolivuosisikatsauksessa ja tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa.

TALOUSARVION TOTEUTUMISEN RAPORTOINTI

Valtuustolle raportoidaan talouden tilanne neljännes- ja puolivuosisikatsausten yhteydessä. Puolivuosisikatsaukseen sisällytetään arvio koko vuoden toteutumasta. Kunnanhallitukselle raportoidaan kuukausittain talouden toteuma tuloslaskelmatasolla.

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan lautakunnille säännöllisesti tuloslaskelmatasolla. Erityisesti korostetaan lautakuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien vastuuta valtuuston hyväksymiin tavoitteisiin ja päätöksiin sitoutumisessa.

INVESTOINNIT JA KÄYTTÖOMAISUUS

Investointeina käsitellään kaikki ne kertahankinnat, joiden taloudellinen käyttöikä on vähintään kolme vuotta ja jotka ylittävät 10 000 euron raja-arvon.

Kertahankinta tarkoittaa yhdellä kertaa hankittua käyttöomaisuutta. Yksittäisen laitteen tai kalusteen, jonka hinta on raja-arvon alapuolella, hankintameno kirjataan investointiosaan vain, jos se on oleellinen osa hankittavaa laajempaa kokonaisuutta ja koko hankinnan arvo ylittää raja-arvon.

Raja-arvot ylittäviä hankintoja ei ole mahdollista tehdä käyttötalouden määrärahoilla.

UUSI TOIMINTA

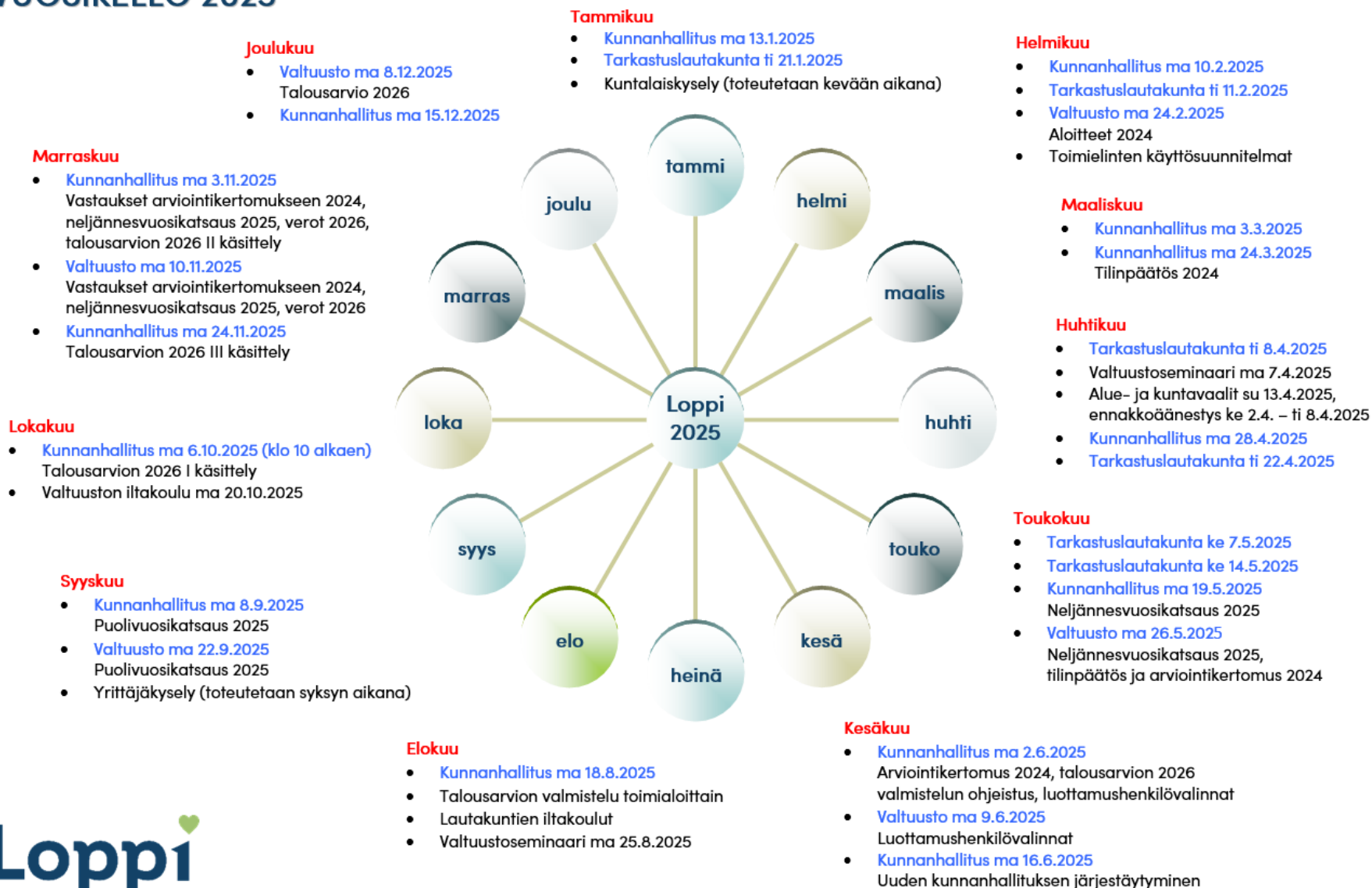
Uuden toiminnan aloittamisesta ja uuden henkilöstön palkkaamisesta on valmisteltava esitys kunnanhallitukselle. Kunnanhallitus harkitsee toiminnan tarpeellisuuden sekä sen, viedäänkö asia valtuuston päätettäväksi.

ERITYISOHJEITA

Kunnanhallitus korostaa sisäisen valvonnan tärkeyttä osana kunnan johtamisjärjestelmää ja edellyttää siitä annettujen ohjeiden noudattamista. Sisäisen valvonnan toteuttamiseen ja raportointiin sekä riskienhallintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Sisäisen valvonnan toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä.

LOPEN KUNNANHALLITUS

LOPEN KUNNAN TALOUDEN JA TOIMINNAN VUOSIKELLO 2025

Lopella on itua.
Meillä on hyvä maaperä kasvulle.

Loppi